Comoara Verii
Mihai Ştirbu

CUVÂNT ÎNAINTE

Am rescris această carte la sugestia fetiţei mele, la 27 de ani de la conceperea versiunii iniţiale care în 1970 se numea simplu Comoara. O voiam atunci, ca şi acum, ca pe-o aventură a unor adolescenţi, ceva în genul Cireşarilor lui Constantin Chiriţă însă, în timp, acţiunea s-a completat cu fapte pe care simţeam că nu le mai pot ţine doar pentru mine, transformându-se într-un cumul de chipuri readuse în actualitate (a tatălui meu, a bunicilor, a înaintaşilor familiei mamei mele, a unui director de excepţie, a unui prinţ Ghica, a unui Baron Von Kapri, a unui personaj numit de colegi în timpul liceului Lucifer). De asemeni, din cotloanele memoriei mele s-au arătat, fără *premeditare,* imagini *ale* caselor *din* drumul *meu spre şcoală, ale grădinilor, ale beciului bunicilor mei – întotdeauna misterios – ale liceului, toate exact aşa cum le vedeam când eram copil. Nu puteau lipsi dintr-o recenzie a semnificaţiilor trecutului nişte prezenţe feminine, din adolescenţă.*

Suferinţa, poate mai mult decât bucuria fiindcă lasă urme de neşters, nu putea fi uitată chiar dacă este de domeniul trecutului; cred că rămâne mereu în actualitate şi este imposibil ca urmările ei să fie ignorate pe motiv că au fost demult, de aceea are un loc aparte în carte.

ISBN 973 – 37 – 0398 – 2

I.

Ionică, băiatul blond cu faţa arsă de soarele verii, se pierdu printre copacii livezii din spatele casei bunicilor. Se întinse la umbra unui cireş şi deschise o carte. Aproape de el se tolăni Lupu, câinele care-i fusese ca o jucărie vie, devenită apoi fiinţa însetată de afecţiune de azi.

Ghemotocul mic cu bot mare şi burtica pătrată de gras ce era, avea labele late şi groase, urechile ascuţite. S-a dovedit mai târziu un bun prieten de joacă pentru copil, apoi un *cerber* de nădejde pentru gospodăria bunicilor. Livada casei bătrâneşti era, cu iarba nu prea deasă, cu tufele verzi de iasomie şi mentă, locul în care băiatul se simţea tare bine. Acolo, între crengile unui cireş înalt îşi făcuse demult *postul de observaţie* de unde când era mic, urmărea cu privirea maşinile care intrau în sat pe când îşi aştepta rudele din oraş. De altfel, de la gospodăria bunicilor, situată în partea cea mai înaltă – *de sus* – a satului, ochiul prindea panorama blocurilor şi a clădirilor înalte din oraşul apropiat şi munţii estompaţi de ceaţa depărtării, de cele mai multe ori.

Ca-n orice vacanţă, timpul trecea repede. La vremea amiezii, Ionică auzi dinspre bucătărie:

— E gata masa!

— Îndată mamă, îndată! Băiatul închise cartea şi o lăsă jos. Hai Lupu, am stat destul! Câinele sări în picioare cu urechile ciulite, deodată atent, cu privirea aţintită spre casa bunicilor. Un zgomot ca de obiect căzut răzbătu dinspre acoperişul din şindrilă. Curios şi puţin intrigat fiindcă se ştia singur acasă cu mama, Ionică urcă scara care ducea la oblonul podului casei vechi, deasupra prispei din lemn. Oricum, în fiecare vacanţă mare îşi propunea să urce în podul care reprezenta un tărâm necunoscut, misterios, plin cu lucruri vechi care aşteptau să fie redescoperite, însă de fiecare dată se ivise mereu altceva de făcut. Acum îşi reaminti dorinţa de fiecare vară însă după ce urcă pe scară, aspectul banal al grinzilor întunecate din podul fără luminator, îl determină să coboare repede, nu înainte de a arunca o privire peste sacii cu făină, îngrămădiţi aproape de gura podului. De jos, Lupu privea fix în sus, mârâind, abia auzit.

— Hai Ionică, nu vii? Se răceşte mâncarea şi mai am

atâta treabă astăzi!

— Vin acum! îşi privi lung câinele şi-l mângâie între urechi, cum făcea de obicei când voia să-l liniştească. Nu te teme, nu era nimeni. Hai, că ne aşteaptă mama!

Se aşeză la masa mare din lemn geluit, acoperită cu o pânză albă, sub agudul din faţa bucătăriei de vară.

— Mamă, ai auzit ceva adineauri? Ce-o fi fost?

— Eram aşa de ocupată, focul duduia în sobă şi nu aveam aveam urechi decât pentru cratiţele şi oalele mele. Ce-o fi cu agudul ăsta, de se usucă? Ştii că-i pus de bunica şi ea s-a prăpădit acum trei ani.

Băiatul surâse amintirii. Cu ani în urmă, când încă nu mergea la şcoală şi venea vara la bunici, vietăţile curţii îl înspăimântau. Le ocolea pe toate cât putea, numai că dacă un cocoş mare şi bătăios se repezea la simpla lui apropiere, dacă gâscanii sâsâiau cu gâturile întinse, dacă un curcan se înfoia şi pufnea a necaz văzându-l ce să facă, le ştia de frică tuturor. Cel mai mult însă, în goana lor bezmetică stârnită din orice, îl speriau oile, oile acelea ţurcane albe şi negre, caraghioase şi golaşe cu capurile minuscule, după ce erau tunse. Când revenea cu căldările pline dinspre fântâna din capătul drumului, oile priponite pe lângă garduri dormitau în picioare, strânse una în alta. Îşi ascundeau capetele de soarele verii, între corpurile vecinelor. Ca un făcut, la apropierea băiatului capetele li se ridicau neliniştite apoi zvâcneau într-o goană nebună, în zgomot surd de lanţuri metalice. Fuga le era oprită brusc şi brutal de pripoanele bătute bine în pământ, dar reîncepea imediat în altă direcţie, încât pas de mai treci pe drumul măturat, pe toată lăţimea, de zalele lanţurilor! Oile erau de fapt speriate, însă abia mai târziu şi-a dat şi el seama de asta. Altă dată, când urcase în agudul mare aplecat deasupra mesei din curte, începuse să ţipe: „Vin după mine, vin după mine!!! „Oile se ridicaseră pe picioarele din spate iar pe cele din faţă le îndoiseră din

încheieturi, să-şi poată lungi boturile spre frunzele, încă verzi, ale copacului.

* * *

Chipurile bunicilor, asociate păţaniilor de demult, îi rămăseseră în memorie ca după o perdea, parcă. Deşi nu mai trăiau de câţiva ani, în fiecare vacanţă are Ionică venea împreună cu părinţii, cel puţin pentru două luni la ţară, în fosta lor gospodărie. Uneori, pe înserat când mama şi tata îşi terminau treburile, se aşezau toţi trei pe prispa acoperită cu scânduri geluite, pătrunzându-se de tihna traiului simplu, odihnitor. Printre frunzele nucului mare se zăreau clopotniţa bisericii şi partea din jos a satului, cu casele *din vale*. Departe, departe, dealurile albăstrii în lumina asfinţitului, contrastau cu albul şters al blocurilor din oraşul apropiat. Atunci se aşternea o linişte care lui îi părea nefirească. Dinspre poiata păsărilor se auzeau puişorii piuind dulce a somn iar undeva departe, mugetul vreunei vite şi-un lătrat de câine întregeau atmosfera tihnit-rurală.

Într-o asemenea seară Ionică aflase că, pe când avea vreo trei-patru ani, bunicul îl chemase să-i dea *gologani*. Bătrânul, dezamăgit în ultimul moment că avea doar hârtii de o sută de lei, sumă mare la vremea aceea, îi spusese: „Trebuie să schimbe bunicu', şi-ţi dă". Un amestec conştient de inocenţă dar şi de interes, l-a făcut să-i răspundă: „Lasă bunicule, poţi să-mi dai şi din ăştia, neschimbaţi!"

* * *

Era bine acolo însă-i lipseau colegii de clasă, colegele. La ţară se simţea mai copil fără profesori, fără caietele şi cărţile care-n oraş îi dădeau sentimentul că era şi el o rotiţă importantă în mecanismul liceului său.

* * *

Pentru variaţie, după masă merse la biblioteca de pe lângă şcoala satului. Nu mai ştia de când dar, de l-ar fi

întrebat cineva, ar fi răspuns că de când aflase de existenţa *CĂRŢII DE AUR*, îl preocupa trecutul. Nu făcuse o pasiune din istorie sau istoria studiată în şcoală, însă voia să afle cât mai multe despre strămoşii lui. Avea certitudinea că demult, ei întemeiaseră o mică aşezare, transformată în decursul a vreo opt sute de ani, în satul de azi, Onăceşti. Descoperirea asta era taina lui. Sub pretextul completării istoriei satului, i se permisese să cerceteze în voie colecţiile de documente, donate cândva bibliotecii satului de către un preot care, studiase atent istoria ţinutului. În catagrafii, în acte de vânzare-cumpărare emise cu sute de ani mai înainte, căutase şi găsise personaje pe care le identificase, după nume, cu strămoşii lui.

La bibliotecă redescoperise *CARTEA DE AUR*, un tom gros, îmbrăcat în catifea vişinie şi ferecat în argint, ca o carte bisericească. Aparţinuse unui unchi care odată o împrumutase şi părinţilor lui, însă mai târziu, influenţat de interesul unor istorici o donase bibliotecii, s-o cerceteze cine-o vrea. Cartea conţinea date strict documentare despre istoria satului, despre originea lui. Era de fapt, o istorie romanţată bazată pe legendele ştiute de la bătrânii localnici, cu informaţii despre numărul locuitorilor, ocupaţiile lor, numărul caselor şi categorisirea lor după mărimea sau importanţa proprietarilor, între cele două războaie mondiale. Şi de *Carte*, avea să-şi dea seama mai târziu, îl legau nişte amintiri. Demult, era mic pe atunci, când cărţile îi stârneau interesul doar prin colorit, o cutie din lemn aflată temporar în casa părinţilor îl atrăgea, mai ales că n-avea voie să se joace cu ea. Cu timpul se obişnuise cu acea prezenţă, curiozitatea fiindu-i înlocuită de uitare. Extrem de emoţionat, mai târziu redescoperise cutia la biblioteca şcolii şi, cu o infinită grijă, o deschise. De pe prima pagină îl privea, parcă viu prin ani chipul autorului, acelaşi pe care-l ştia de ani de zile de pe o fotografie din casa bătrânească! Era fratele bunicului, fost

important om politic între cele două războaie mondiale. În partea de jos a portretului, pe o fâşie albă anume lăsată, cu o mână sigură scrisese: „Fratelui meu, pentru amintire”. Nu era bătrân în fotografie însă era cărunt. Alături mai era o fotografie cu rama identică. O doamnă ca din filmele anilor ’30 privea blajin, tristă poate, fiindcă nu-şi avusese niciodată propriul ei copil. Şi ea scrisese, asemeni soţului: „Cumnatului meu, pentru amintire”.

Învăţătorul, fost senator, se retrăsese după pensionare în oraşul apropiat, unde s-a şi stins, nu înainte de a-şi vedea cu ochii *opera vieţii* „Cartea de Aur”, pentru carte risipise timp, energie şi foarte mulţi bani. Părinţii îi povestiseră lui Ionică mai târziu, când putea să înţeleagă asta, că un maestru caligraf ostenise multe luni de zile aplecat peste paginile cărţii, *înflorind* iscusit literele de început ale fiecărui capitol, încadrase în chenare sofisticate fotografiile originale, lipite direct pe pagini.

II.

Din *Carte* ştia Ionică de unde se trăgeau înaintaşii neamului său.

După anul 1300, din cauza condiţiilor istorice, mulţi transilvăneni şi maramureşeni fuseseră împinşi de soartă spre Moldova. Pe atunci tătarii, deşi se retrăseseră spre regiunile din nordul Mării Negre, făceau incursiuni, mereu spre vest. Ca să-i ţină la distanţă şi să-i izgonească, în preajma anului 1352, Ludovic al Ungariei a pornit o expediţie împotriva lor. Pentru a-şi păzi graniţele, acelaşi Ludovic a organizat o *marcă de apărare* la est de Carpaţi, pe văile râurilor Siret şi Prut. Feudalii din acea „marcă” nu erau mulţumiţi de condiţiile de vasalitate cu Ludovic şi se răzvrăteau, adeseori. Un personaj numit Dragoş din Giuleşti a primit misiunea să-i potolească. Odată cu Dragoş *au descălecat*, şi-n satul bunicilor lui Ionel, nişte feudali transilvăneni şi maramureşeni.

Erau vremuri tulburi! Oamenii chemaţi să alcătuiască

o *marcă*, trăiseră drama de fi rupţi de pământurile strămoşeşti, sau erau nişte aventurieri. Or fi sosit în noile aşezări singuri, sau cu neveste şi copii? Ionică nu ştia. În amintirea aşezărilor natale, odată cu împământenirea în Moldova, au botezat localităţile care i-au primit, cu numele ştiute de acasă. Sau, poate fiind mai puternici decât grupurile de familii organizate gentilic ale băştinaşilor, şi-au impus voia, trecând peste cea a cnejilor, *cnejii* erau *cârmuitorii* localnici. Cu timpul, nu sau mai întors în locurile natale şi s-au amestecat cu localnicii, vieţuind împreună cu ei. „Ca romanii veniţi în Dacia" se încruntă Ionică, supărat aşa-deodată închipuindu-şi o scenă în care un străin i-ar fi putut face rău vreunui înaintaş de-al său.

Sigur era că un personaj maramureşean era înaintaşul său. Şi Cartea de aur, şi documentele vechi din bibliotecă, îi întăreau convingerea că *ai lui* erau de viţă veche. Acest înaintaş fusese de două ori mai norocos decât ceilalţi *descălecători*, fiindcă rezistase în timp, supravieţuise şi fiindcă reuşiseră, el sau urmaşii săi, să ajungă boieri în sfatul domnesc, dăinuind prin descendenţi, până azi. Se numea *Oană* şi numele acesta avea să fie mereu dat, copiilor, nepoţilor, la început pentru a nu se pierde amintirea primului venit acolo apoi fără niciun fel de explicaţii, prin tradiţie. „Eu sunt *Ioan*, nu *Oană*", gândea Ionică.

Un personaj numit Oană era în 1421, *martor chezaş* al lui Alexandru cel Bun, iar nepotul său ajunsese *vistiernic* apoi *ceaşnic al doamnei*. Mulţi camarazi de-ai lui Oană or fi murit *spărcuiţi* de iataganele păgânilor, el a scăpat! Urmaşii lui erau pomeniţi ca fiind *martori de credinţă* ai domnilor Moldovei Ilie şi Ştefan.

După cum mlădiţele crescute pe trunchiul unui copac se ramifică imprevizibil şi, după cum este greu să-i numeri frunzele, la fel de greu era să-i urmăreşti în timp pe urmaşii lui. Oană. Unul a apărut în documente în anul 1560 în faţa lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu. Odată

convins că cercetările nu mai pot fi continuate, Ionică întocmise un arbore genealogic prin care îi putuse urmări pe *coborâtorii din Oană* până în sec. XVII, ca desprinzându-se direct, prin alianţe datorate căsătoriilor, sau prin simpla menţionarea în Cartea de Aur sau alte documente. De la 1691 istoria neamului lui Oană se clarifica, putând fi urmărită din generaţie în generaţie, până azi. În acel an, Onăcescu Pavel era *martor* chezaş la alegerea unor moşii din Moşmani. Acelaşi Oană era în 1695, *vornic de poartă*. „Aş putea scrie o carte despre el, nu? Cum o fi fost primul Oană, blond sau brunet, înalt sau scund? O fi găsit vreodată timp să-şi ia copiii pe genunchi, să le spună poveşti? îi făcea vreodată să râdă amintindu-le o întâmplare a zilei în care fusese într-un mare, mare pericol? oftă Ionică. Mai bine mi-l închipui ca-n pozele colorate ale primei copilării. Dar ce mai contează chipul, doar numele este cel care rămâne!” gândea el. Satul bunicilor lui se numea Onăceşti.

III.

Râul nu prea mare, şerpuia printre pâlcuri de sălcii plângătoare sub soarele lucitor, ca într-o zi de vacanţă adevărată. Ionică îl urcă pe Lupu într-o barcă mică, ascunsă într-un loc numai de el ştiut. Apucă vâslele şi se pierdu printre sălciile aplecate peste apa pe care-o atingeau, când şi când. La un cot al râului privirea-i poposi, fără voie, pe un bolovan mare din pământ uscat, întărit. Îl văzuse de zeci, poate de sute de ori, însă fără a-l observa. Se încadra bine în peisajul lutos al malurilor surpate din apropierea castelului!

Castelul acela vechi fusese locuit demult de două femei, urmaşe ale unei familii domneşti. Una murise în străinătate iar despre cealaltă se ştia doar că fusese alungată din ctitoria străbunilor, imediat după război. Acum clădirea mare, renovată, adăpostea nişte copii necăjiţi, devenise *şcoală specială*.

Intrigat, băiatul întoarse capul. Lupu încordat, privea ţintă bolovanul. Pe neaşteptate sări în apă, înotând grăbit. Ieşi pe mal şi-n faţa bolovanului lătra ca un apucat. Ionică atent, nu-l scăpa din ochi, izbucni în râs, fiindcă de sub bucata mare de pământ dintr-o vizuină nevăzută, ţâşni într-o goană nebună un iepuraş.

— Hai Lupu! Ai văzut ce speriat era? Câinele parcă bănuia dojana din vorbele stăpânului şi-şi plecase, ruşinat capul. Urcară iar în barcă. Câinele, tolănit la picioarele lui Ionică îşi scoase limba de-un cot.

* * *

Pe-nserat acasă Ionică, aşezat pe o bancă, privea luminile oraşului din apropiere. Căzu pe gânduri; vacanţa mare era pe sfârşiteşi-şi propusese să facă atâtea! Când liniştea serii fu tulburată de ţârâitul greierilor, intră-n casă, hotărât ca de a doua zi să facă ceea ce-şi propusese demult, conspecte ale cărţilor citite – stavilă contra uitării. Citise mult şi credea că asta era singura modalitate de a-şi aminti oricând, cărţile verii.

* * *

Dimineaţa următoare merse peste drum, la Nicuşor, prietenul lui cel negricios şi vânjos. Casa lui albă cu cerdac din lemn, era ascunsă după o perdea de flori şi copaci.

— Bună dimineaţa! îi strigă prietenului care deja era în uşă.

— Bună! Facem un şah?

Atenţi, fără a scoate vreo vorbă în timp ce mutau piesele din lemn lustruit, nu observară că poarta se deschisese încet. Un alt băiat intră, vru să-i strige dar renunţă. Necunoscutul zâmbi. Ascuns de zidul înalt din viţă de vie urcă-ntr-un nuc cu frunzişul des. După el se strecură, iute ca un fulger, un câine alb cu pete negre, intrigat la culme de prezenţa lui Lupu care-şi ciulise urechile şi mârâia încet lângă băieţi.

— Şah!

Ionică vorbise cu o voce care se voia indiferentă, sigur pe victoria pe care-o întrezărea după trei mutări. Dar, un proiectil venit de sus, rase toate piesele de pe tablă. Cei doi săriră-n picioare, mai mult nedumeriţi şi încurcaţi decât supăraţi.

— Cine face glume proaste? Aaa, Dănuţ! Când ai sosit? Puteai să-ţi faci intrarea şi altfel! Hai, vino-ncoace! Ionică, el este vărul meu. Vine vara pe la noi în vacanţă şi, după cum vezi, niciodată nu-i cuminte.

Noul venit coborî din copac, îi întinse mâna lui Ionică şi-l îmbrăţişă pe Nicuşor. Câinele alb sta nemişcat şi-l privea ţintă pe Lupu.

— *Marş*, vino-ncoace! Hai, aici! Dan îşi mângâie câinele.

— Cum adică, *Marş*?! Ionică era nedumerit.

— Aşa-l alint eu, da numai numele îl face de râs. L-a dresat tata ca pe un *poliţist* adevărat. El îi zice *Bei*. Se lovi uşor cu palma peste frunte, ieşi din curte şi reveni cu un rucsac mare. Nicuşor, ghiceşti ce ţi-am adus? îi întinse o cutie lunguiaţă, din carton.

— O lanternă! Este grozavă, însă…

— Lasă, am şi eu una identică.

Becul lanternei se contura roşiatic, slab din cauza luminii puternice a dimineţii.

— Să mergem în beciul vechi al bunicilor, acolo-i întuneric absolut şi-o să vedem ce pot lanternele voastre.

Ionică ştia de la tatăl său că beciul acela adânc fusese săpat cu vreo două-trei sute de ani mai înainte, de stră-străbunici. Nu se încumetase niciodată să-i coboare singur treptele întărite cu cărămidă, decât până sub hambar, fiindu-i frică în copilărie. Dacă mergeau şi băieţii, era cu totul altceva, nu? Până acolo bolta cimentată în ultimii ani, era destul de înaltă cât să-i permită unui om matur să stea în picioare. De fapt până la încăperea mare cât o cameră de sub hambar, erau rafturi cu borcane cu

murături. Cel mai departe, într-o nişă săpată în stânga erau cartofii. În dreapta, bunicul punea la păstrare, numai el ştia cum, struguri. Înainte Ionică, dacă venea la bunici vara sau iarna, primea struguri buni, care chiar dacă erau puţin stafidiţi, nu-şi pierdeau savoarea.

Acolo se adăpostise familia bunicului în timpul războiului. Bubuiau armele grele şi, un vecin speriat se ascunsese de obuze, tot acolo; parcă se simţea mai ferit alături de alţi oameni, chiar dacă erau la fel de îngroziţi. Mânat afară de grijă (pe fiul său îl surprinsese urgia undeva prin sat), odată întors în beci, alb la faţă, nu fusese în stare să zică decât: „Afară-i veacu de apoi!”

Lupu şi Bei pricepuseră din atitudinea stăpânilor că trebuie să se accepte unul pe altul şi se priveau atenţi, aşteptând parcă pe cineva să le facă cunoştinţă.

În beci intrară doar copiii. Ionică le dezvălui şi prietenilor emoţia:

— Niciodată n-am pătruns până la capăt. Nu ştiu nici cât este de adânc, nici cât este de lung. Toţi ai casei aşa s-au trezit, cu beciul acolo, mereu plin cu de toate.

Lanternele metalice luminau puternic. În încăperea de sub hambar, Ionică-şi aminti:

— Odată, când eram mic, am ajuns cu tata aici. Priviţi, bolta îngustă continuă, deşi ai zice că acolo-i capătul. Oare până unde? Lumină pereţii surpaţi din loc în loc, care purtau încă amprentele hârleţelor care săpaseră, cu cine ştie câţi ani în urmă. Grămăjoarele mici de pământ desprins din tavan sau pereţi, le îngreunau înaintarea. Erau tăcuţi şi aveau senzaţia că erau ca nişte exploratori prin peşteri şi, adevărul era că inimile le băteau mai repede.

Ionică era în frunte şi pata luminoasă a lanternei lui aluneca, când pe tavanul boltit, când pe pereţii rotunjiţi, din pământ bătătorit.

— Priviţi băieţi! Împreună cu tata am săpat aici o

nişă şi, am pus o lumânare. Da, uite nişa, uite şi capătul lumânării!

Nicuşor văzuse *ce puteau* lanternele, se lămurise:

— Chiar este frig aici. Haideţi să ne întoarcem! Răcoarea şi întunericul, liniştea profundă, le creaseră ciudata senzaţie că păşiseră misterios înapoi în timp, că se întorseseră în vechime. Parcă auzeau icniturile omului care săpa mereu în beznă înainte, sau în spate, cine mai ştia. Nu, băieţii n-aveau de ce îi îngrijoraţi, numai că era cam răcoare.

— Băieţi! Ia priviţi!!!

Luminile lanternelor se fixară pe Nicuşor. Oprit să se sprijine de peretele din dreapta coridorului îngust, mâna îi intrase în perete! Descoperise fără voie o altă nişă, ascunsă sub un strat subţire de pământ.

— Nici nu-i de mirare. Sunt desprinderi de pământ peste tot, aici treptele sunt surpate şi, după atâţia ani, pământul este moale. Ba nu, simt ceva în nişă! ţipă Nicuşor.

Ceilalţi se apropiară să lumineze nişa, ivită cam la înălţimea brâului lui Ionică. Cine nu se gândise, măcar o dată în viaţă, la descoperirea unei comori? Îngrijorat, după o clipă de gândire, îşi aminti de bombele neexplodate din timpul războiului care şi după 40 de ani explodau. Citise odată că un ţăran folosise multă vreme, drept nicovală, un obuz neexplodat. Pe el îndrepta cuie cu ciocanul, îndoia table. Doar o minune-i salvase viaţa şi gospodăria!

N-apucă să-i pună în gardă pe ceilalţi; Nicu scoase încet o lădiţă din lemn care proteja o cutie neagră, cât o carte de groasă. Curios peste măsură, uită îngrijorarea şi cu gesturi febrile, învârtea cutia pe toate părţile.

— Cred că-i un aparat foto, foarte vechi.

Dan luă cutia, o privi atent şi apăsă o proeminenţă abia vizibilă chiar şi la lumina zilei. Un mecanism interior deschise un capac nebănuit de necunoscători, cu nişte

ghidaje nichelate pe el.

— Este un aparat foto *Zeiss*, identic cu cele din pozele demonstrative ale cărţilor mele de specialitate. Uitaţi-vă, aşa i se desface burduful! Are o optică grozavă şi… încă mai funcţionează! Încet, deschise capacul din partea din spate.

— Aici, pe geamul ăsta mat se proiectează imaginea. Ştiu că aparatele de felul ăsta pot folosi filme sau plăci fotografice. Numai că… Închise repede capacul. Numai că aparatul este încărcat, are film înăuntru!!!

— Grozav! Asta este într-adevăr o descoperire dar, nu vreţi să ieşim odată de aici?!

Ionică îl privi, fără folos cu reproş pe Nicuşor, din cauza întunericului.

— De-ar fi tata acasă! îşi reţinu un oftat.

— Da’ nu ştiţi că şi eu mă pricep la foto? Cel puţin aşa se spune la şcoala mea.

— Dane, tu chiar crezi că mai poate fi bun un aparat ca ăsta?

— De ce nu? Îndrăznesc să spun că nici filmul nu-i compromis.

— Asta-i bună! După atâţia ani! De fapt, cine ştie de când stă aparatul acolo?

— V-am spus, că am cărţi de specialitate. Sunt sigur că aparatul a fost fabricat înainte, sau în timpul războiului. Ionică, eu zic să-l lăsăm aici până se întoarce tatăl tău. Unde-i plecat?

— În oraş, la liceu. Revine după amiază.

Ieşind din beci pe trepte, deşi fără vorbe, îşi bănuiau gândurile. „Cine-o fi pus aparatul acolo, când şi de ce în beci? O mai fi bun filmul? Ce imagini surprinsese?”. Când să iasă la lumină, Ionică vorbi, ca pentru el:

— Ciudat! De obicei oblonul stă încuiat, ori când am intrat noi parcă n-a fost nevoie de cheie, nu? Aparatul zace

acolo din timpul războiului, ori… Nu-şi continuă gândul, dar băăieţii pricepuseră: cineva nepoftit ar fi putut intra în beci. Dar pentru ce? Un hoţ fură, nu lasă cadouri, decât dacă-i silit de împrejurări!

Câinii se împrieteniseră însă chiar şi aşa se săturaseră de singurătate şi, văzându-şi stăpânii săreau în sus, se gudurau, se fugăreau întorcându-se repede spre ei.

* * *

Momentul prielnic pentru a-i povesti tatii întâmplarea se ivi pe-nserat. Ascultând, bărbatul îşi îndreptă ochii spre hambarul sub care era săpat beciul. Acolo Lupu înciudat, alunga muştele care-l ciupeau, rele. Muşca, hăpăind în gol prin aer. Enervat nevoie mare, îşi întoarse botul spre coadă, după o muscă impertinentă. Întorcându-se, coada i se îndepărta. Botul căuta coada, coada-i fugea şi se-nvârtea la început încet, apoi din ce în ce mai repede! Se vedea că învârtitul nebunesc îl obosea şi-l ameţea. Când se opri, căzu din picioare dar se ridică imediat. Ochii mari, limpezi şi nevinovaţi priveau candid. El nu pricepea de ce râd stăpânii.

— Eu până nu văd, nu cred. Hai, nu te supăra Ionică, cheamă-ţi prietenii cu lanternele lor grozave!

Ceilalţi băieţi erau cu ochii la poartă de mult, de când îl zăriseră pe profesor sosind în sat. Însoţiţi şi de Lupu coborâră iar, cu toţii, treptele beciului.

— Băieţi, descoperirea voastră este într-adevăr senzaţională. Vom lua aparatul şi vom lucra filmul în oraş deşi nu cred să-i fi priit mediul ăsta umed.

— Îl developez eu. În laboratorul şcolii am găsit filme mai vechi de zece ani care s-au comportat excelent. De fapt, temperatura scăzută constantă, conservă materialele fotosensibile.

— Bine, dacă eşti sigur că n-o să strici filmul, îţi dăm mână liberă.

— Seara asta îmi voi prepara soluţia revelatoare,

fixatorul îl am deja. Mâine spre amiază vom şti dacă filmul este bun sau nu.

— Dar cum vei face pozele? Îţi trebuie un aparat de mărit, un laborator.

— Filmul este lat, formatul negativelor este bx9, deci pot fi developate direct, prin contact, fără aparat de mărit. Am făcut asta de sute de ori când eram începător, numai că până la poze, mai avem de aşteptat.

Seara, o mare parte din noapte şi dimineaţa următoare, Dan şi Nicu n-avură un alt subiect de discuţie decât aparatul şi filmul. Când sosiră la el cu pozele încă ude, Ionică stătea la masă.

— A ieşit ceva? Filmul n-a fost deteriorat? Ce imagini aţi găsit?

Repede, să le vedem!

Imaginile aveau un contrast scăzut, fapt explicabil prin vechimea filmului, dar erau clare. Se puteau distinge în cele mai multe o casă, doi castani mari într-o curte, nişte *acareturi* din lemn şi-n câteva, nişte oameni.

— Ai reuşit! Bravo Dan! Tatăl lui Ionică văzuse musafirii şi, precipitat ieşise din bucătăria de vară, la fel de curios ca şi băieţii. Luă pozele în mână, zăbovind cu privirea insistent, asupra uneia:

— Ştii Ionică, acesta este străbunicul tău!

IV.

Bărbatul era vizibil emoţionat. Chipul bunicului aproape i se şterse din memorie. Era copil când iarna, pe înserat, bunicul uita grijile gospodăriei şi povestea. N-avea prea multă şcoală, însă viaţa-l învăţase multe. Părintele său voise să-l facă om învăţat, dar degeaba-l trimisese în oraş să urmeze liceul. După nici două luni se trezise cu feciorul acasă: „Tată, bate-mă, omoară-mă, dar învăţatul nu-i de mine!” Părintele îl privise lung şi-ntr-un târziu izbucnise: „Da arză-o-ar focu de şcoală, parcă n-ăi putea trăi şi fără ea! Ştii să te iscăleşti? Da! Eu am învăţat carte

în casa lui Vasile Panaite, unde-i casa Mărgăritei. Dumnezeu să-l ierte pe dascălul nostru, că ne învăţa să scriem şi să citim cât să ne putem iscăli, dar ne şi bătea grozav! Casa lui era mică, ţuguiată, învelită în stuf, cu două odăi; în prima locuia el iar într-a doua care era cu lut pe jos şi fără podele sus ne învăţa pe noi carte. În mijlocul tindei era o masă mare făcută din scânduri negeluite, lungă cam de zece palme şi lată de trei, aşezată la înălţimea pieptului pe patru ţăruşi bătuţi bine în pământ, iar pe delături erau laiţe, făcute tot din scânduri aşezate pe ţăruşi. Pe masă erau câteva cutii cu nisip iar pe margini, din trei în trei palme erau borte mari, făcute cu sfredelul. În ele era câte un cep din lemn, priponit fiecare cu câte o aţă de masă. În perete, spânzurat de un cui era un băţ; dascălul îi zicea *Sfântu Neculai*. Cel dintâi lucru pe care-l făcea dascălul când se prezentau elevii la şcoală, era să vorbească despre Sf. Neculai din cui şi de minunile lui, încât de la început vâra groaza în toţi. La şcoala lui nu veneau decât cei cu *dare de mână*, căci dascălul trebuia plătit. Pentru fiecare elev părinţii dădeau cinci irmilici pe săptămână, cu plata înainte pe şase săptămâni. De toţi eram şase elevi începători, da niciunul nu era mai mic de 14 ani. Ba, unii erau şi mai mari, că le mijea mustaţa. Toţi eram îmbrăcaţi în anterie şi purtam plete lungi. Dintre cei care au învăţat cu mine atunci, nu mai trăiesc mulţi. Eram duşi în tindă şi aşezaţi la masă, fiecare în dreptul unui cui. După asta, părinţii noştri se duceau cu dascălul la crâşmă să-i facă plata şi să bea *aldămaşul*. Mai târziu dascălul revenea roş la faţă, îl lua pe Sf. Neculai din cui şi-l aşeza pe masă, aproape de el. După porunca lui ne sculam în picioare, ca să-l auzim iarăşi vorbind despre minunile *Sfântului*, apoi începea prima lecţie. Împrăştia nisipul pe toată masa şi la mijloc făcea cu degetul semnul crucii, iar din gură zicea *Cruce ajută*! Netezea apoi nisipul şi ne punea pe fiecare din noi să facem semnul crucii şi să zicem ca el. Două zile nu făcea decât treaba asta!

Tot în prima zi de şcoală, ca să ne arate minunile „Sfântului Neculai”, a început cu Neculai a Popei. A scos un cep din bortă, l-a prins pe Năstase de păr, i l-a răsucit, i l-a vârât în borta din masă din dreptul lui, a bătut cepul la loc şi-a început să-l măsoare la spate cu Sfântul Neculai. Nu era chip de scăpare, fiindcă părul era bine pironit de masă. Niciun băiat n-a scăpat de pedeapsa asta!

Aşa era pe atunci.

După aceea, când dascălul se întâlnea cu părinţii şi le spunea de păţărania noastră, ei îi mulţumeau şi-l invitau din nou la cârciumă.

După lecţia cu *Cruce ajută* urma învăţarea pe de rost a buchiilor: az-a; buchie-b; vede-v; glagoli-g; dobro-d; iest-e; juvete-j; nas-n; dzialo-dz; on-o; pocoi-ţi; raţă-i; slovo-s; tverdu-l; ucu-u; fierta-i; her-h; psi-ps; ot-o; ţi-l; să-s; stea-st; cerfu-ce; iar-a; ier-u; ieri-a; iati-ea; iws-i; iu-iu; iaca-ia; thita-th; cs-cs; gea-ge; mi; ipsilon-i. După ce învăţam toate buchiile începea să ne arate în ceaslov care erau literele: az, buchie. Aici mergea mai greu şi Sf. Neculai era pus la lucru mai des. Mergea greu de tot şi era vai de capul nostru, căci dascălul nu ne ierta deloc, ţinea să facem bine ce făceam acolo, în şcoală. Învăţam pe de rost rugăciunile, după rânduiala bisericească iar duminica şi de sărbători ne duceam la biserică. Acolo, alături de strana dascălului nostru ţineam isonul şi cântam. De scris, nici pomeneală. Doar atâta ne învăţa, cât să ştim fiecare, să semnăm. Cu toate astea, dascălul nostru zilnic ne învăţa să fim oameni de treabă, să agonisim cinstit, să fim iertători şi miloşi, să respectăm pe cei mai mari şi să nu facem nimic din ceea ce ne opreşte biserica”.

* * *

Câteva clipe ochii bărbatului priviseră undeva departe, dincolo de fotografie.

— Vă daţi seama băieţi, pozele astea au mai mult de 35 de ani! Uite, casa cea veche a bunicului era acoperită

cu stuf şi era pe atunci, vis-à-vis de asta nouă. Castanii, deşi mai mici, erau tot falnici şi atunci. Se vede lângă poartă adăpostul oilor şi-n dreapta casei, aleea croită printre salcâmi. Pe acolo mergeam, când eram mic, la staulul vitelor. În capătul ei îşi depozita tata porumbul, în coşer. Lăsă poza şi luă alta, privind-o intrigat. Ionică, ăsta-i bunicul tău, vorbeşte cu cineva! Casa asta o ştiu de când eram mic însă acum, cu siguranţă, nu mai există. Omul cu care vorbea tata este Varduca, paznicul castelului Năeştilor.

V.

Castelul din Onăceşti, fără egal în frumuseţe, rezistase prin ani ascuns după o perdea de copaci înalţi, putând fi văzut de la şosea doar de la cotul râului. Numai cine ştia de existenţa lui, privind atent îi putea zări turnuleţele ţuguiate şi acoperişul roşiatic din ţiglă. Deasupra uşii mari de la intrare, din stejar sculptat, blazonul familiei rezistase în timp între două aplice smălţuite multicolor. Ferestrele înguste ca la bisericile gotice erau împărţite în dreptunghiuri şi pătrate mici, albastre, roşii şi verzi. Pe fiecare perete se păstrase câte un scut albastru, neşters de timpuri, dăinuind din vremea primilor proprietari, cei din familia Năescu. Curtea castelului fusese transformată în ultimii ani într-un parc imens, cu două intrări. Cea din partea de sus a satului avea un mic pavilion pentru portar cu un birou şi două odăi la etaj. Pavilionul avea, asemeni castelului deasupra ferestrei, blazonul familiei.

De la poarta mare din fier forjat, o alee mărginită de arbori seculari cu coroanele unite într-o boltă întunecoasă trecea, până a ajunge la castel, pe lângă un gard interior din piatră, împrejmuitor al bisericii şi a mormintelor familiei vechilor locatari. Plăcile funerare din marmură fină erau sculptate îngrijit şi aveau încrustat sub numele defunctului, acelaşi blazon al Năeştilor. În ultima vreme vegetaţia abundentă, aproape acoperise mormintele. Când

fuseseră izgoniţi de acolo, ultimii descendenţi părăsiseră ţara; cel puţin aşa se zvonise prin sat. De fapt descendenţii erau două surori care pe vremuri, de ziua lor deschideau porţile castelului să-i primească pe toţi copiii satului, în parc. Aveau pregătite mese cu platouri pline cu ciocolată, alune, portocale şi alte bunătăţi. Momentul cel mai aşteptat al acelor zile era mai târziu, când mari şi mici, localnici şi trecători, erau invitaţi în sala mare a castelului. Sărbătorita, îmbrăcată în rochie lungă îi aştepta, de cele mai multe ori sincer emoţionată:

— Vă mulţumesc dragii mei, vă mulţumesc că nu m-aţi uitat nici anul ăsta! Cei care doriţi, sunteţi invitaţi în bibliotecă să vedeţi colecţia noastră de ceasuri şi tablouri! Puţini dintre săteni sau copiii lor puteau aprecia la adevărata lor valoare colecţiile, însă-i atrăgeau acolo strălucirea, culorile de care fără să-şi dea seama, aveau nevoie. Intrau astfel în contact cu frumuseţea rafinată, după care subconştientul lor tânjea, ca o compensare pentru viaţa lor modestă. Nimeni dintre săteni n-ar fi putut spune de câtă vreme erau acolo ceasurile şi tablourile şi, adevărul este că nici nu-i interesa asta. Ştiau doar că la castel soseau de multe ori trăsuri sau maşini din oraş care aduceau prieteni şi cunoscuţi de-ai castelanilor, câteodată ziarişti sau oameni importanţi şi, poate ei vindeau sau cumpărau.

Vara, sosea uneori o rudă despre care sătenii, pentru care castelul şi ocupantele lui erau cele mai importante puncte de interes, nu ştiau mare lucru. Era un copil ciudat cu părul tuns *de tot*, cu fruntea îngustă, ochii înfundaţi în orbite şi buzele mari. Stelian era, probabil, o rudă îndepărtată a uneia dintre surori, care ţinea la el ca la propriul copil.

Cealaltă intrare în curtea castelului era mai aproape de şosea. Şi aici era un paznic într-un pavilion cu turnuleţ

şi blazon deasupra ferestrei. Paznicul avea un băiat – Constantin – cu care Stelian se înţelegea tare bine. Uneori, cu ştirea castelanelor, băieţii mergeau la pescuit, rătăcind apoi ceasuri întregi prin pădurea deasă, până la care aveau de mers două-trei ore. Surorile castelane îi îngăduiau multe lui Stelian. Nu-l certau dacă intra cu încălţămintea murdară de noroi lăsând urme pe covoarele persane, nu-i spuneau nimic dacă lua din bibliotecă vreo carte pe care cu siguranţă uita s-o pună la loc, uneori chiar rupând-o, fiindcă-l interesau mai mult pozele colorate. Castelanele sperau că, văzând atâtea cărţi, băiatul le va şi citi. În bibliotecă, doar de vitrinele din cristal cu zeci de ceasuri de argint, n-avea voie să se apropie. Dar, ca orice lucru interzis, colecţia îl interesa cel mai mult. Uneori, cameristele alarmate îl luau din biblioteca unde căzut pe gânduri, stătea cu ochii fixaţi pe dulapurile din cristal.

— Stelian, te aşteaptă jos Constantin! Cred că iar vrea să mergeţi la pădure. Ştiu că asta-ţi place, dar te rog, ai grijă. Sunt atâtea pericole acolo!

— Nnuu te tteme, mătuşă! Eeu ssunt gggrijuliu şi nu mmmă ttem de minimic!

Stelian era conştient de greutatea lui în exprimare şi ocolea compania copiilor de aceeaşi vârstă, ştiind că ei neţinând cont de ranguri, ori vor râde de el ori îl vor ignora, neacceptându-l printre ei. Cu băiatul paznicului era altceva, se ştiau de mici şi se acceptaseră unul pe altul aşa cum erau, de la început. Pentru Stelian era singurul prieten, iar Constantin era încântat în sinea lui de apropierea copilului din castelul unde tatăl său era un simplu slujbaş.

După ce-au mai crescut, se vedeau din ce în ce mai des. Creşteau amândoi, numai că altfel. Deşi de aceeaşi vârstă, Stelian rămăsese cu un cap în urma lui Constantin, fruntea i se îngustase din cauza părului care nu-i stătea cum ar fi vrut el, oricât îl pieptăna. Oamenii din sat îl

ocoleau, el suferea, simţindu-se peste tot nedorit. Doar castelanele îl aduceau tot mai des la ele; îi plăcea parcul castelului, făcea baie în râul apropiat şi nu renunţase la şederile în bibliotecă, fiindcă ceasurile aurite îl fascinau. Îşi rugase de câteva ori *mătuşile* să-l lase să le ia, măcar o clipă în mână, dar degeaba…

Odată, când stăpânele erau plecate cu trăsura în oraş, Stelian, rămas mai mare peste slugi, privi lung uşa bibliotecii şi-şi chemă prietenul:

— Ceonstantinne, ajută-mă. Fă a astfel ca să nnnu fie mi nimeni în ppreajmă!

Ochii îi sclipeau, mâinile îi termurau şi toată fiinţa îi trăda nervozitatea. Constantin îi bănuia intenţiile şi nu ştia cum să procedeze.

— Adddu-mi ttoporişca de lângă uşa de sssub scări! Rrrepede!

— Nu se poate! Dacă spargi vitrinele, cum vei mai da ochii cu mătuşile tale după aceea? Vezi că nu ştii ce să spui?

— Vvoi spune c-au fost hhoţii!

— Şi nimeni n-o să te dea de gol? Cu toate astea…

Constantin se gândi o clipă, zâmbi şi dispăru din bibliotecă.

Când reapăru, avea în mână toporişca pe care i-o întinse lui Stelian.

— Cum ddde te-ai rrăzgândit?

— Nu eşti tu prietenul meu? Mă duc să văd dacă nu vine cineva. După ce termini *treaba* fă-mi un semn. Voi sta cu ochii ţintă la geam şi mai târziu o să te duc într-un loc… ştii, o ascunzătoare ideală!”

„Nici usturoi n-am mâncat, nici gura nu-mi miroase – gândea el. Dacă o să cobor în curte, se va găsi cineva să mă zărească, ş-apoi castelanele ştiu că Stelian pierde mult timp pe lângă vitrine… Îl voi convinge să-mi dea şi mie un ceas – două, doar îi sunt cel mai bun prieten, nu?”

Coborî treptele castelului în fugă şi opri în faţă, păzind cu ochii aleea principală. Deodată auzi poarta deschizându-se şi huruitul roţilor trăsurii pe pietriş. Se întorceau stăpânele!!! Grăbit îşi vârî două degete în gură, dar inutil; nu reuşi să fluiere! Trebuia să facă ceva... Un lucru era sigur: cât erau stăpânele de faţă nu putea intra în castel pe uşa principală. O rupse la fugă spre partea din spate unde ştia o altă uşă, folosită mai mult de lucrătorii de la bucătărie. „Ghinion, este încuiată! Dacă-l vor găsi acolo, le va zice că eu i-am dat toporişca, sau că a fost ideea mea să spargă vitrinele! Ce mă fac?”

Constantin tare speriat, o rupse la fugă prin parc spre biserică apoi spre locuinţa părinţilor, singurul loc în care s-ar fi putut simţi la adăpost. Mama nu se miră văzându-l transpirat şi abia trăgându-şi sufletul, fiindcă deseori se-ntâmpla să hoinărească prin pădure, să se caţere prin copaci, întorcându-se acasă rupt de oboseală.

— Treci la masă!

— Da, vin acuma. Se-ntinse pe pat, îşi scoase colecţia de ilustrate colorate şi febril răsfoi o carte încercând să uite, să se liniştească.

Privea spre castel. „Or să mă cheme când vor vedea vitrinele sparte, ceasurile lipsă. Ce să le spun? Că nu ştiu nimic... Stelian este favoritul lor, pe el nu se vor supăra prea tare. Şi dacă se supără... ce treabă am eu... Da, trebuie să par cât mai liniştit, n-o să recunosc nimic”.

Până-n seară nu se mai apropie de castel, deşi-l rodea curiozitatea. Reuşise Stelian să scoată ceasurile din vitrine, spărsese cristalul său, poate, încuietoarea cedase uşor? Îngrijorarea nu-l slăbea, doar şi el şi părinţii lui trăiau de pe urma castelanelor, locuiau în clădirea lor. C-ar fi putut fi plătiţi mai bine, asta era altceva, nimeni nu era mulţumit la stăpân... Privi iar spre castel. Nu sosea nimeni, nu se auzea gălăgie, nimeni nu-l chema.

Pe-nserat când mânca împreună cu părinţii, bătu cineva la uşă. O cameristă îl chema pe paznic, tatăl lui, la castel. Băiatului îi sărise inima! Le-o fi spus Stelian că din vina „prietenului” furase? Se ridică palid de la masă.

— Ce-i cu tine băiete, nu te simţi bine?

— Ba da mamă, numai că mi-e tare somn. Mă duc la culcare!

Femeia îl privea mirată, să se culce aşa devreme? De obicei la ora asta abia revenea acasă. Ridică din umeri şi-şi văzu mai departe de treabă. Deretica prin casă gândindu-se la băiat. O bucura prietenia lui cu favoritul castelanelor dar o şi îngrijora. Oricine i-ar fi comparat l-ar fi văzut pe Stelian urât, rămas în urmă faţă de băiatul ei, care arăta ca un copil obişnuit. Ş-apoi lui îi plăcea să-nveţe, avea să dea mai târziu la liceu şi, asta o bucura tare mult.

Constatin nu putea adormi, ca o vietate speriată, cu urechile ciulite la orice zgomot din casă. Acuşi se va deschide uşa şi tata înfuriat, îl va lua la întrebări, iar a doua zi îşi vor lua lucrurile să-şi caute o altă locuinţă. Vizitiul, grăjdarul, femeile în casă se vor uita lung după ei. Parcă-i auzea: „Chiar fiul paznicului să fure? În cine să mai ai încredere?! Şi dacă-i vedeai pe copii împreună ai fi zis că-s prieteni. Ce mai prietenie!…”

Adormi într-un târziu, cu sentimentul că-n curând inevitabilul se va produce. Din clipă-n clipă se aştepta ca tata să-l trezească. Ce-o să-l mai zgâlţâie…

— Hai ttrezeste-te Ceonstanttine, scoală-te!

— Aoleu, tată! N-am făcut nimic, lasă-mă!

Pe jumătate încă adormit, îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Tată, nu-s eu vinovatul, crede-mă!

— Ceconstantine, sunt eeeu, eeu, Ssteliann!

Trezit de-a binelea, îl privea cu ochi mari. Cum intrase în camera lui? Aa, prin fereastra întredeschisă!

— Ce s-a întâmplat la castel? Te-au prins, nu?… Vai de mine, noi va trebui să plecăm de aici, mă omoară tata!

— Nnnu plecaţi nicăieri. Ssstai să-ţi ssspun.

Cu glas coborât, să nu-i trezească pe cei ai casei, Stelian îl linişti. Din bibliotecă auzise şi el la timp trăsura şi reuşise să ducă toporişca la locul ei. Odată intrate femeile în castel, îl găsiră aşezat în fotoliu, cu o carte în mână. Nu spărsese vitrinele fiindcă lacătul cedase la prima încercare. Era descuiat, cine ştie de când! Pe întuneric, Constantin zâmbea, pe deplin liniştit.

— Atunci ce-ţi veni să mă scoli acuma, noaptea?

— Zzziceai că ştii uun lloc, un ascunziş pppotrivit.

— Ce-ai reuşit să… fur… iei? Credeam că spaima sosirii mătuşilor te-a făcut să renunţi.

— Nnu! Am luat ttrei ceasuri galbene, cered că din aur! Uitee-le!

— Cum să le văd pe întuneric?! Stai să mă îmbrac.

Atenţi să nu facă vreun zgomot, s-au strecurat afară prin fereastra cu blazon, după ce-au luat cu ei o cutie din tablă în care cineva adusese, odată, ceai străin. Păzindu-se, pitulându-se pe după garduri ca nişte răufăcători, s-au grăbit spre malul râului.

— Vezi, aici la cotul râului am descoperit cândva o grotă, o peşteră – nu ştiu sigur ce-i – dar în ea încăpem numai bine. Stai să vezi! Un bulgăre mare din argilă întărită astupa parţial intrarea.

Printr-o deschizătură aproape invizibilă pentru neştiutori, se strecurară înăuntru. Constantin aprinse o lampă portativă mică, pe care de obicei o folosea tatăl său când îşi făcea rondul de noapte. Până atunci Stelian îşi urmase prietenul fără nicio vorbă.

— Ce-i ceu peştttera asta, cine-a săpat-o şi ceum ai găsit-o?

— Nu ştiu cine a făcut-o, dar am aflat de existenţa ei de la un cunoscut de-al tatii. Avea odată musafiri nişte oameni bătrâni, nu-i ştii tu. Unul, Barna parcă-i zicea, povestea că-n copilărie un moş de-al său era *bandit* – un fel

de haiduc adică – şi jefuia gospodăriile mai înstărite şi oamenii pe care-i prindea noaptea prin locuri pustii. Îl căutau poterele însă când să-l prindă, parcă intra în pământ.

— Aha! Şi cehiar în pppământ intra, nu?

— Da, intra aici până i se uitau grozăviile. Umbla prin toată ţara, de aceea l-au prins greu.

— Dddeci n-a sscăpat.

— Nu. Când l-au prins, l-au ţinut fără apă şi hrană o săptămână, doar o spune unde-şi pitea prăzile.

— Şi-o fi ssspus?

— Din câte ştiu eu, nu!

În întuneric, ochii lui Stelian sclipeau mai puternic.

— Aaa… Să ştii că am mai căutat şi eu pe aici. Am dat deoparte pietrele, am săpat peste tot… degeaba. N-a mai rămas nimic; deacuma însă… Arătă cutia de ceai cu ceasurile învelite în cârpe şi hârtie, să nu le ajungă umezea

— Ce-o să fffacem cu cele?

— Aşteptăm momentul potrivit şi le vom vinde pe bani buni…

Mai poţi aduce şi altele?

— Hmm! Cecred că dda.

Aşa avea să fie. Când rămânea singur acasă deschidea vitrinele, micşorând mereu colecţia de ceasuri. Sfătuit de Constantin, Stelian lua şi din bijuteriile de familie vechi ale Năeştilor, ba chiar şi tablouri. Scotea pânzele din rame, le făcea suluri, le înfăşura în hârtie şi pânză şi le ducea la ascunziş. Schimba de faţă cu *mătuşile* locurile tuturor tablourilor din bibliotecă, de aceea nimeni nu se mai întreba unde-i o anumită pictură, dacă nu mai era la locul ştiut de mai înainte. Probabil era mutată pe peretele din dreapta, mai sus, sau poate pe peretele din spate, mai jos…

* * *

Peste sat, peste oamenii lui, timpul lăsase amprente adânci. Castelanele se gârboviseră, Stelian şi Constantin crescuseră, mulţi localnici bătrâni odată nu mai erau, dar apăruseră alţii. Doar soarele şi cerul rămăseseră la fel ca întotdeauna peste Onăceşti, poate şi castelul. Zidurile abia i se mai zăreau din drum, printre copacii cu frunzişul mai des, acum. Războiul lăsase şi urme invizibile cu ochiul, în sufletele oamenilor. Ca şi cum nenorocirile de până atunci nu fuseseră destule pentru ele, a venit şi ziua în care castelanele au fost alungate din ctitoria înaintaşilor familiei Năescu.

Împrejmuirea din jurul bisericii fusese dărâmată însă nimeni nu-ndrăznise să se atingă de plăcile din marmură albă ale mormintelor cu blazon. Oamenii satului, deşi trăiau de veacuri în înţelegere cu castelanii, aţâţaţi de mesageri veniţi de cine ştie unde din ţară, i-au alungat pe oamenii cu stare de acolo. Cea mai în vârstă dintre castelane, cu banii luaţi pe bijuteriile pe care le putuse salva, plecase din ţară pentru totdeauna. Sora mai mică, împreună cu Stelian a luat drumul pribegiei, nimeni nu ştia încotro. Nu mai era pentru nimeni un secret, dar nici nu mai interesa pe nimeni, faptul că Stelian era fiul ei.

În tinereţe castelana frumoasă se îndrăgostise fulgerător, împotriva voinţei părinţilor, de un ţigan chipeş, ca-ntr-o poveste de demult. Bătrânii credeau că farmecele ţigăncilor o făcuseră să-şi piardă capul, într-un moment de rătăcire. Aşa se născuse Stelian, dintr-o legătură vinovată, nedorit nici de mama lui care-şi deschisese ochii, dar prea târziu. Femeia tânără voia să-şi păzească fiul de ochii străinilor dar şi de neamurile care n-aveau să-i ierte niciodată rătăcirea de-o clipă. Cu câteva săptămâni înainte de-a naşte, plecase în străinătate.

Odată revenită în ţară şi-a încredinţat copilul unei perechi de oameni tineri, să i-l crească. Pe numele falsului tată trimitea lunar bani destui, încât copilului nu i-a lipsit niciodată nimic. Avea mereu jucării, haine frumoase şi

încălţăminte bună. De ziua lui primea vizita unei doamne misterioase, pentru el, frumoasă, care-l săruta şi-l privea lung, tot mai convinsă că n-avea să fie niciodată ca ceilalţi copii. Era urât, cu fruntea îngustă şi buzele groase, era bâlbâit… Mama lui ofta, însă oricât o durea inima, era fiul ei şi trebuia să-l accepte aşa cum era.

Când s-a făcut mai măricel a început să-l cheme la castel, fără a-l lăsa să bănuiască, măcar o clipă, că-i era mamă.

Temându-se de nenorocirile războiului, care ar fi putut fi crunte pentru el, când vremurile au început să se tulbure, l-a oprit definitiv acolo. Nenorocirea mamei a fost şi mai mare când a fost obligată să părăsească castelul şi traiul bun de până atunci. Se temea mai mult pentru băiatul care după cum arăta, sigur n-ar fi stârnit mila nimănui.

Sora mai mare plecase din sat, luând calea străinătăţii. Ultima descendentă a familiei Năescu fugise de teama răzbunărilor fără motiv, la o mănăstire; în ce colţ de ţară, nu se ştia. De fapt, niciun localnic n-ar fi putut spune dacă ea reuşise să şi ajungă undeva…

VI.

Gara este pentru un oraş, ca titlul pentru o carte. Când vezi o clădire masivă, cu geamuri multe, cu trepte largi pline de lume forfotind ca-n bâlci, când peronul este plin de ghişee, cărucioare care umplu sau golesc vagoanele pentru bagaje, când pasajele subterane duc spre zeci de peroane mai mici, eşti cu siguranţă într-un oraş mare. Când numele localităţii este scris cu albastru pe o tablă albă, când pe peron vezi două-trei bănci goale şi un unic personaj – veşnicul şef de gară – ţeapăn, important şi transpirat sub cozorocul negru lustruit, cu paleta rotundă în mână, sigur eşti în gara unei staţii ocazionale.

În oraşul R.N. gara nu avea zeci de peroane, dar nici doar două-trei bănci. Clădirea veche de aproape o sută de

ani fusese în timp, dispecerul multor destine. Acolo puteai doar să-ţi închipui motivul grabei unui domn, zorit nevoie mare, pe peron. Poate era tare îngrijorat fiindcă avea pe cineva bolnav şi era panicat de perspectiva pierderii trenului, poate fiind proaspăt pensionar pleca în primul voiaj în care nu mai avea grija unor lucrări lăsate neterminate sau amânate la serviciu, până nu de mult. Acum poate pleca oricând să-şi vadă copilul student, poate face ce nu putea înainte, să plece pentru cumpărături în oraşul apropiat. Poate, poate…

În gară, lume amestecată. Orăşeni aşteptând trenuri sau grăbindu-se spre casele de bilete, oameni de la ţară pe care sigur îi recunoşti după haine şi bagaje. Grupaţi, nişte ţigani cu ţigăncile lor îmbrăcate în fuste înflorate şi vestoane bărbăteşti uzate, cu mânecile destrămte, vorbesc răstit pe peron. O ţigancă bătrână, peste măsură de grasă, îşi opreşte mersul legănat să şadă pe o boccea improvizată – bagajul ei de călătorie. Părul cenuşiu, despărţit într-o cărare aproximativă pe mijlocul creştetului, cât nu-i este prins în două cozi lungi lăsate pe piept, îi este în mare neorânduială. După ce s-a aşezat tace, cu privirea aţintită, cine ştie unde.

Alături stau ţiganii îmbrăcaţi în haine negre din piele. Unul îşi mângâie mustaţa subţire care i se continuă, de o parte şi de cealaltă a gurii, până i se uneşte iar sub bărbie. Altul şi-a pus mâinile în şolduri şi-şi ţine haina pe umeri. Mânecile îi atârnă goale. Are o pălărie, tot neagră, cu o pană colorată înfiptă în panglica lată. Vorbeşte răstit cu un altul şi, din cauza tonului ridicat zici că se ceartă tot timpul.

Trec pe lângă ei parcă fără a-i vedea, oameni de la ţară. Au cumpărat pui mici de găină să şi-i ducă acasă în cutii din carton, găurite să nu-i sufoce.

Militarii de pe peron par indiferenţi.

O domnişoară cochetă, cu părul îngrijit, are o eşarfă

înfăşurată în jurul gâtului. Pare absentă la vacarmul din jur. Un om între două vârste se apropie de ea nesigur pe picioare, o întreabă ceva. Femeia zâmbeşte – omului îi scăpase din mână o sticlă goală de şampanie. Sticla sare de câteva ori pe gresia maronie de pe jos şi până se opreşte, face un zgomot infernal… Nu departe, o femeie merge în pas alert. I se zăreşte părul prins într-un coc, ca într-un turban. Are un aer obraznic, vulgar când trage din ţigara pe care-o strânge afectat, între degete. Un om îmbrăcat în haine cenuşii duce pe umăr un băţ lung, de capătul căruia are legată o lădiţă din scânduri rare. Înăuntru, pui albi cu picioarele lungi. Când păşeşte cutia se leagănă şi puii vin grămadă unii peste alţii, când într-o parte când în cealaltă. Piciorul unuia a ieşit printre scânduri şi căutând un punct de sprijin, laba cu gheare mari bate neputincioasă aerul.

Când omul iese din gară, piciorul puiului încă mai căuta un loc tare, stabil…

VII.

Sosirea trenului în gară îi face pe toţi atenţi. Nici nu s-ar putea altfel, la câtă gâlăgie face. Huruitul roţilor pe şine este aproape insuportabil, iar locomotiva parcă se prăbuşeşte peste peron. Când se opreşte, maşinăria răsuflă parcă uşurată. Imediat călătorii sosiţi răzbesc, unii spre pasajul subteran, alţii spre clădirea gării în faţa căreia aşteaptă taxiurile.

Un bărbat înalt îşi lasă geamantanele elegante pe peron. Ochii îi iscodesc în stânga şi-n dreapta încercând să recunoască locurile. Păşeşte într-un târziu spre parc; în faţa intrării se opreşte, iar nehotărât. Se-ntoarce spre gară şi urcă într-un taxi.

— În centru! Vreau să merg la un restaurant bun.

Şoferul îl priveşte o clipă. Accentul necunoscutului îl intrigă şi, ca să se lămurească, întreabă:

— Doriţi să mergeţi la un hotel, poate? Nu prea cunoaşteţi oraşul nostru, aşa-i?

Străinul, cu ochii minţii vedea totul ca-n urmă cu mulţi, miţi ani; câţi or fi trecut şi când, cine mai ştie. Aici, în locul blocurilor acestora era un cartier de case, case mari sănătoase, cu grădini în faţă, cu alei măturate şi stropite în fiecare dimineaţă. Curţile erau împrejmuite cu garduri din fier forjat. Bombardamentele din timpul războiului se vede că distruseseră multe clădiri arătoase, numai că nici cele rămase nu scăpaseră mai târziu, de furia construcţiei de blocuri, blocuri sărace, toate la fel de prost finisate, fără pic de verdeaţă în faţă.

În casa aceea mare, sediul unui muzeu de artă acum, se petrecuse o dramă de care el, Constantin Varduca, nu era străin; de fapt nu el, ci tatăl lui. Casa mare, robustă, avea în mijloc un salon cu luminator deasupra. Acolo, în vremurile bune se adunau notabilităţile oraşului şi petreceau nopţi întregi. În zilele de înaintea petrecerilor, băieţii de la cramă, carmangerie şi pescărie veneau încărcaţi cu pachete şi butoaie de toate mărimile.

Nimeni n-ar fi putut spune când şi de unde sosise în oraş baronul Bamberg, stăpânul casei.

Constantin îşi amintea că tatăl său îi mărturisise că adevăratul nume al *baronului* ar fi fost *Barna* şi că ar fi moştenit averea de la tatăl său, care pe vremuri ar fi fost un fel de haiduc, dar nu putea fi sigur. Baronul era un personaj ciudat: înalt, uşor adus de spate, era chel însă părul de la spate îi era foarte lung. Purta o mustăcioară neagră, subtre, şi-ntotdeauna avea pantaloni cu vipuşcă, strânşi pe picior şi cizme înalte până la genunchi. Când ieşea pe străzile oraşului la plimbare, toţi oamenii oraşului, tineri sau bătrâni, fie că-l cunoşteau fie că nu, îl salutau respectuoşi. El înclina uşor capul şi involuntar îşi ridica şi-şi agita în aer bastonul cu măciulia din fildeş sculptat.

Baronul nu avea familie, singurii lui oameni de

încredere erau Malancea-bucătarul şi administratorul Varduca, unchiul lui Constantin.

Comisarul Manase era deseori poftit în casa baronului să joace cărţi şi să golească împreună sticlele de vin, una după alta. Uneori sosea acolo şi dirigintele poştei, împreună cu câţiva ofiţeri de la comenduirea garnizoanei. Manase se simţea bine în casa baronului numai că, atenţionat de superiori, într-o zi a început să-şi pună nişte întrebări. De unde avea Bamberg atâţia bani? La Bancă nu călca niciodată, asta însemnând că avea banii dosiţi pe undeva prin casă sau poate vreun curier necunoscut i-i aducea? Dar de unde?

Într-o seară care părea ca oricare altele, pe când ziua renunţa la supremaţia asupra străzilor oraşului, s-a aprins lumina în salonul mare unde desigur, masa era pregătită pentru jocul de cărţi. Invitaţii erau obişnuiţii casei: comisarul Manase, administratorul Varduca şi doi ofiţeri. Pe măsură ce se încingeau spiritele surescitate de şansă sau nenoroc, se goleau şi sticlele de vin. Dacă cineva s-ar fi uitat pe fereastră, ar fi văzut profilul baronului aplecat deasupra mesei, cu monoclu la ochi şi cu o ţigară uitată în colţul gurii. Într-un târziu, când musafirii se ridicară să plece totuşi pe la casele lor, Bamberg obosit, fără a lăsa cărţile din mână, se apropie de geam şi dădu draperiile într-o parte:

— Ce întuneric urât... A şi plouat! Ştii ce, Varduca? În seara asta să ne amintim de anii tinereţii! Rămâi la mine şi ne-om ocupa de sticlele astea, care zac în beci de demult!

Administratorul zâmbi a aprobare. Era bucuros să lase jocul fiindcă fusese tare preocupat să nu-şi trădeze îngrijorarea: îi lipsea un as din mână, ş-ar fi putut pierde tot ce câştigase până atunci. Lăsă cărţile jos, răsfirate în evantai şi se aplecă, aparent indiferent, peste sfeşnicul aurit în care ardea o lumânare să-şi aprindă o ţigară.

Rămaşi în doi, baronul şi administratorul au vorbit şi

au băut până târziu după miezul nopţii. Varduca s-a culcat în încăperea de la intrare iar baronul, ca de obicei, în dormitorul mare. Într-un târziu, nişte umbre întunecate au înconjurat casă, apoi s-au furişat spre uşă, forţând-o. Comisarul Manase, ştiindu-l pe baron singur pe lume, fără moştenitori care să-l plângă când n-o mai fi, îi pusese gând rău. Era păcat să se risipească atâta avere de pomană… Împreună cu un complice plătise slugile din casă să nu audă nimic în acea noapte, dar nu-şi închipuise că baronul nu era singur. Primul peste care a dat a fost Varduca. În desperare de cauză, când a fost luat prin surprindere, nefericitul administrator şi-a tras plapuma peste cap, numai că Manase voia să-l jefuiască pe baron şi nu dorea martori. L-a ucis fără milă, după care l-a înjunghiat pe Bamberg, devastându-i dormitorul. După cum avea să declare mai târziu în faţa anchetatorilor, căuta casa de bani… N-a găsit-o.

A doua zi, după ce şi-a limpezit minţile, s-a predat şi şi-a recunoscut crimele. Cuţitul şi hainele pline de sânge le aruncase într-o fântână. Puţin a lipsit să nu se arunce şi el, fiindcă ştia ce avea să-l aştepte. Constantin îşi amintea ca prin vis petele de sânge de pe podeaua din dormitorul baronului. Dar asta fusese demult…

Zăbovi cu privirea asupra altei case. Era cu vreun metru mai sus faţă de nivelul străzii şi avea uşa de la intrare într-un cerdac mare, închis cu sticlă colorată. În stânga aleii, dinspre poartă spre casă, erau arbori fructiferi mici, cu crengile întinse pe spaliere. Aici, pe vremuri locuia un negustor evreu care fusese bogat, dar nu avusese parte de nicio bucurie. Fiul mai mare i se îmbolnăvise de tuberculoză osoasă şi boala îi chinuise pe toţi cei din familie, aproape la fel de mult. Negustorul avea un magazin de porţelanuri pe o stradă apropiată. Oferea bibelouri, vase din porţelan fin şi marfă adusă direct din Orient. Nu refuza pe nimeni, găseai la el orice, dacă aveai răbdare să aştepţi. Comanda covoare, chiar şi mobilier

pretenţios din mahon sau abanos. Dacă doreai bijuterii, trebuia să-i explici amănunţit ce cadou voiai să-i faci soţiei, logodnicei sau oricui altcuiva, mergea la Poştă, lua legătura, numai el ştia cu cine, şi-n cel mult o lună primeai marfa. Câştiga mult însă cheltuia enorm pentru fiul bolnav. Ce nu făcuse pentru el! Adusese acasă, cu bani grei, cei mai buni doctori ai timpului. Toţi veneau, stăteau două-trei zile în oraş pe cheltuiala negustorului, îl consultau pe bolnav, de cele mai multe ori ridicau din umeri şi plecau. Tatăl, necăjit de neputinţa ştiinţei de atunci şi-a trimis băiatul în străinătate cu un vagon special, în staţiunile cele mai vestite ale lumii. În ciuda bolii necruţătoare care-l supunea la chinuri de nedescris, băiatul ajuns la peste două zeci de ani, scria. Scria tulburător, având o viziune specială asupra vieţii, filtrată de suferinţă. Se arăta resemnat cu soarta lui şi de-ar fi putut, ar fi preluat toată partea de durere, de orice fel, a mamei, fraţilor şi surorilor lui. Murise imediat după ce împlinise 30 de ani.

Negustorul, după război şi-a transformat bunurile în bani. Ca să-i poată scoate din ţară – voia să se stabilească în străinătate – i-a încredinţat unei cunoştinţe. Înţelegerea fusese să se întâlnească cu respectivul într-o capitală europeană, unde să-şi recupereze banii, numai că fostul prieten i-a întors spatele… A fost picătura care a umplut paharul necazurilor negustorului, căreia nu i-a rezistat.

Nemaiavând cu ce-şi întreţine familia, s-a aruncat în gol de la ultimul etaj al unei clădiri înalte!

Lângă hotelul oraşului, domina piaţa o construcţie impunătoare, cu trei nivele. Fusese ridicată, la vremea ei, cu mult bun gust, rafinament arhitectonic dar şi cu mulţi, foarte mulţi bani. Lângă uşa masivă din lemn sculptat, o placă din marmură anunţa cu litere aurii, că de acolo plecase un mare dirijor român, a cărui faimă trecuse graniţele ţării, odată cu însuşi muzicianul. Nu i-a fost dat să-şi mai revadă vreodată oraşul natal, cu atât mai puţin casa.

Nu, nu putea fi dărâmată nici casa care copia, la scară redusă, castelul din Onăceşti. Era, asemeni originalului, amplasată într-un parc cu alei pietruite, mărginite cu bănci vopsite în roşu şi verde. Peste gardul înalt din fier forjat se vedeau întinse la uscat pe sârme, pijamale, cămăşi şi prosoape identice.

Uneori poarta mare se deschidea să lase în curte maşina cu alimente. Acolo era Căminul Spital de Boli Cronice, sau *Căminul de Bătrâni*, impropriu numit aşa fiindcă adăpostea şi tineri. Mulţi năpăstuiţi de soartă veniseră pe picioarele lor şi ieşeau între patru scânduri…

Acolo îşi trăiau ultimii ani şi oameni singuri, sub supraveghere medicală continuă. Pentru cine venea din afară, toţi internaţii păreau identici. Erau nişte destine întrerupte dată cu internarea, privită cu compasiune, doar din exterior. Trecătorii ziceau: „Săracii, nu mai aşteaptă nimic de la viaţă”, sau: „Decât să ajungi aici, mai bine…”

În realitate nu era aşa. Ca-n orice comunitate omenească şi acolo se stabiliseră ierarhii, grupuri după nivelul de cultură, după vârstă sau după natura afecţiunilor. În plus, numai cei dinăuntru ştiau cât de grea era internarea, numărul locurilor fiind limitat de capacitatea spitalului.

O profesoară pensionată de zeci de ani, îi mulţumea zilnic lui Dumnezeu că nu mai era obligată să stea singură în garsoniera ei. Colindase mult în tinereţe, prin cele mai reprezentative ţări pentru turism, pe toate continentele. Îşi plimbase paşii pe străzile principalelor capitale şi văzuse marile muzee ale lumii. Pentru ea conta autoinstruirea, considerând că cine călătorea îşi deschidea orizonturi nebănuite.

În cancelaria şcolii pe când era *activă*, la o cafea cu prietenele, la orele de dirigenţie, susţinea mereu: „Cine călătoreşte are totul. Hainele şi încălţămintea se uzează, mâncarea scumpă îţi dă satisfacţii de-o clipă, o casă mare

îţi cere bani pentru întreţinere, cărţile te bucură pe moment. Singurul lucru cu adevărat important este să călătoreşti”.

Apropierea vârstei pensionării o schimbase. Din ce în ce mai rar povestea despre călătoriile ei, şi-n clasă la orele de dirigenţie, încerca ceea ce nu făcuse niciodată: să se apropie definitiv de sufletele copiilor.

Cu ochii minţii se vedea peste câţiva ani…

* * *

Dimineaţa, în *garsoniera* ei *liniştită*, soarele *pătrundea printre frunzele dese ale castanului. Sună telefonul”. Da dragii mei, eu sunt, abia m-am sculat; unde mă invitaţi? A, să mergem la munte… Cum s*ă *nu, vă aştept peste-o oră!”. Erau câţiva dintre foştii elevi, din urmă cu douăzeci de ani. Sâmbăta, după ce-şi bea cafeaua, sună cineva la uşă. Surpriză*!

— Bună dimineaţa, domnişoară profesoară! *Nu vă lăsăm nici azi în pace. Mergeţi cu noi la un film*? *Şi încă ceva*: *mâine este un spectacol cu o trupă bună. Dacă aveţi alt program, anulaţi-l, fiindcă v-am luat bilet*!

O invitaseră cu ei un băiat şi o fată care fuseseră prieteni, de la prima până în ultima clasă de liceu. Terminaseră aceeaşi facultate, se căsătoriseră şi după atâţia ani nu-şi uitaseră profesoara!

Înainte de Revelion telefoanele o înnebuneau. Foştii colegi o invitau, care mai de care, să petreacă ultima zi a anului împreună. Se uită în *oglindă. Nu,* încă *nu* era *bătrână…* Ridurile *arătau doar maturitatea iar părul cărunt îi dă atâta distincţie*!

Se simţea bine în locuinţa ei. Nimeni nu-i deranja cărţile sau vitrina cu suveniruri din călătorii. N-ar fi acceptat niciodată ca altcineva să-i şteargă praful de pe tablouri. Pe spatele fiecăruia erau, doar pentru ea, dedicaţiile autorilor – pictori foarte cunoscuţi – când era ea tânără. Unul dintre ei, după ce se căsătorise, din cauza

celor trei copii care au venit mai târziu, se mutase la ţară, unde avea o curte mare şi aer curat pentru ei.

Dacă nu avea musafiri şi era prea obosită pentru încă un sfârşit de săptămână de petrecut împreună cu foştii elevi, se aşeza în fotoliu în faţa geamului deschis. Pe măsuţă îşi punea aproape telefonul şi casetofonul, ibricul cu cafea şi ţigările. Se aşeza comod pentru distracţia preferată: răsfoia albumele cu fotografiile din tinereţe. Uite, aici era la Roma, dincolo la Paris!

Cea mai mare satisfacţie a avut-o vizitând Australia. În fotografia asta dă mâna cu un cangur! A fost extraordinară descoperirea Chinei şi Japoniei. Acolo ai ce vede! Uite, ea pe Marele Zid!

* * *

Ultima zi de şcoală a fost mai degrabă emoţionantă decât frumoasă. I s-au dat flori, elevii i-au recitat, colegii i-au urat sănătate şi viaţă lungă. Seara, după ce-şi aranjă florile, strânse ceştile de cafea şi răsturnă scrumierele, rămase o clipă pe gânduri. Chiar nu va mai merge mâine la şcoală?! Inima începu să-i bată mai repede. Dar… ce va face? Se linişti repede; cum ce, doar de atâta vreme voia să-şi facă ordine în casă, să-şi aşeze cărţile, să-şi claseze albumele cu poze…

După vreo două-trei zile garsoniera îi era curată, cărţile îi erau aşezate frumos în bibliotecă. Voind să ia puţin aer, ieşi în faţa blocului.

Uite, vine Radu care-i fusese elev ş-acum este student. Ştia cum să-i vorbească, doar îi citise şi el pe Hegel, Kant, ştia despre marii colindători ai lumii! Tocmai voia să-i expună părerea ei, că nu Columb descoperise America, numai că băiatul n-avea timp să stea la taclale, ca atunci când era copil. Şi-l amintea de când purta pantaloni scurţi…

Uite o altă vecină, tot studentă. Îi răspunse la salut. Şi ea-i fusese elevă.

— Bună Monica! Ştiai că s-au făcut primii paşi spre televiziunea în relief? Am auzit la *Ştiri* că-n curând telespectatorii vor putea mângâia părul actorilor, vor putea pipăi mătasea decorurilor. Aparatele TV vor fi dotate cu o cutie – depozit de substanţă – care va materializa ceea ce acum este doar imagine!

— Da?! N-am auzit. Ştiu însă că ce-a fost vis cândva, acum poate deveni realitate. Mă scuzaţi vă rog, mă aşteaptă cineva în oraş! Trebuie să plec…

— A da, da… Stai numai puţin! Nu mai am ce citi şi cărţile de la bibliotecă sunt murdare, rupte…

— Ce fel de literatură vă interesează?

— Cărţile poliţiste, cu *pac-pac*! O privi amuzată, cu un zâmbet complice. Îmi plac emoţiile tari… Ştii… vreau să te întreb ceva. Vocea-i devenise gravă. Eşti liberă să-mi răspunzi, sau nu. În ce an de studiu eşti la facultate? Aha, în trei… Eşti mulţumită la Filologie, da?… Iartămi indiscreţia; ai vreun prieten? Anii tinereţii zboară aşa de repede! Parcă ieri eram ca tine, tânără, frumoasă, dar am fost egoistă… Te rog, trăieşte-ţi viaţa cât mai intens şi mai ales, fă astfel încât mai târziu să nu regreţi nimic…

* * *

Toate astea rămăseseră în urmă. Aici la *Cămin*, avea lumea ei de amintiri. Uneori vorbea cu o doamnă, tot în vârstă, care-n tinereţe fusese căsătorită cu un inginer, un om important. Când a rămas văduvă s-a angajat la o ambasadă străină, unde-şi putea valorifica cunoştinţele lingvistice. Atârnase mult în decizia de a fi primită acolo, educaţia ei aleasă. Ştia engleza, franceza, germana şi era ideală pentru departamentul *Relaţii cu publicul*.

După aceea era nelipsită pe la recepţii somptuoase, însoţise delegaţii străine şi dormise în hoteluri luxoase, până într-o zi… La pensie se retrăsese în oraşul soţului unde neavând urmaşi, alesese între singurătatea în vreun apartament şi viaţa în comun. Gesturile ei trădau nobleţea

şi, ca o recunoaştere târzie a celorlalţi internaţi faţă de doamna distinsă, cu pielea întinsă pe oasele feţei, păr rar şi ochi încercănaţi adânciţi în orbite, acum, fotoliul de pe hol îi era rezervat în permanenţă.

Uneori doctoriţele şi asistentele îi invitau pe toţi *pensionarii* în camera lor de primire. Bătrâna doamnă, emoţionată, se îmbrăca într-o elegantă toaletă de seară, trăgea husa de pe pian, se înclina în faţa celor zece rânduri de scaune şi, uitând de ea, cânta.

După spectacol ochii îi străluceau şi părea mai tânără cu douăzeci de ani. Despre Schubert, Chopin, Enescu sau Ceaikovski putea vorbi ore în şir, dar nu prea avea cu cine…

La spectacolele ei nu veneau toţi internaţii. Unii erau netransportabili, alţii nu înţelegeau la ce bun să asculţi muzică. Nu toţi cei de acolo erau bătrâni, fiindcă tragedia nu alege vârsta.

Un arhitect de vreo 30 – 40 de ani, înalt, voinic, suferise un accident de maşină cu patru ani în urmă, pe când pleca în concediu cu familia, soţia şi un băieţel. Fusese de ajuns un singur moment de neatenţie ca maşina să-i derapeze. Într-un ultim moment de luciditate trăsese de volan să-şi ferească soţia, aflată în dreapta. Când se trezise la spital, i se spusese că intrase într-un copac. Întrebase despre copil şi mama lui. Atunci, cu toată nenorocirea şi atmosfera aceea de spital, l-a copleşit o mare bucurie. Amândoi erau acasă, scăpaseră numai cu spaima. Era aşa de bucuros încât uită să întrebe şi de starea lui – era imobilizat cu faţa în sus pe pat, piciorul stâng îi era în ghips. Mai târziu i s-a spus că suferise un accident grav al coloanei vertebrale.

— Voi rămâne paralizat, ce se întâmplă cu mine?

Medicii nu i-au ascuns adevărul: putea rămâne paralizat toată viaţa, sau nu… Acum se deplasa încet, sprijinit într-un baston şi-şi aştepta vindecarea. Familia îi

rămăsese în celălalt colţ de ţară. Cât îi trăiseră părinţii stătuse la ei, dar de când i se prăpădiseră amândoi, hotărâse să-şi înfrunte singur destinul. Fără însoţitor permanent nu putea trăi ş-apoi soţia trebuia să plece la serviciu… Odată pe lună ea îl vizita, împreună cu copilul. Îl încurajau, vorbeau cu el, apoi plecau. Adevărata lui speranţă de viaţă aşa se prelungea: de la un început de lună la altul, numai că simţea ceea ce demult nu credea că-i adevărat: ochii care nu se văd, se uită.

VIII.

Cel mai ciudat dintre internaţi era negricios, avea fruntea îngustă şi era bâlbâit. Dorea să fie respectat de toată lumea dar nu-şi putea argumenta pretenţia. Poate făcea parte dintr-o familie nobilă, dar care-o fi fost aceea, n-ar fi putut spune. Nici împrejurările în care ajunsese acolo, în *Cămin*, nu le ştia.

Perioada copilăriei îi era scunsă ca după o perdea parcă. Deşi uneori avea impresia că mintea i se lumina, imediat cu privirea aţintită în gol, dădea din mână dezamăgit. Şi de data asta imaginile estompate, chipurile neclare din memorie se îndepărtaseră. Uneori vorbea prin somn, neînţeles, din cauza bâlbâielilor.

Colegul lui de cameră, Valică, fusese internat de un agent social, demult. Avea faţa prelungă, părul mereu vâlvoi şi ochii mari, rotunzi. De-o bucată de vreme era foarte atent la somnul colegului negricios. După ce stingea lumina, rămânea treaz, ascultând.

— *Nnnu*, *nnnu-mi luaţi ceasssurile*! *Mmamma mea*? *Tttu eşti mmmama mmea*?!… *Eu* ş-*ştiu unde-i cecomoara*… *ceomoarra*…

Ascultând, Valică se transforma, nu mai era zăpăcitul de înainte. Privea ţintă patul vecin şi-şi zguduia bine colegul:

— Scoală-te măi! Te cheamă Stelian, aşa-i?

— Ce, ceum? Cecum ai zis?!… Ssstelian?

— Ai vorbit prin somn. Aşa te strigau ai tăi, nu?

— Zzău, Ssstelian, Stellian?! Sstai!… Mmmi-aduc amminte…

Ddda, ş-ştiu!!!

Articol XII. IX.

Vălul întunecat parcă i se ridica de pe ochi. Se vedea el, împreună cu castelana, mergând pe jos. Nu înţelegea de ce toţi cei din castel erau obligaţi să-l părăsească, nici măcar angajaţii nu mai aveau ce căuta acolo!

Înfricoşată de soarta pe care n-avea cum o ghici, femeia de lângă el îl mângâia, îngrijorată, pe frunte:

— Stelian, trăim vremuri grele. Eu sunt femeie şi sunt mai slabă, nu ştiu dacă voi suporta grozăviile care se petrec acum, despărţirea de casa noastră… Până acum i-am ajutat pe cei necăjiţi, chiar dacă nu mi-a cerut nimeni s-o fac şi, ţie am vrut, dar n-am reuşit să-ţi asigur un trai fără griji. N-o să-mi iert niciodată asta!

— Cecum, ce să iierţi? devenise atent Stelia

— Tu eşti fiul meu, băiete! Din cauza neamurilor, de ruşine că n-o să ai şi tu un tată ţi-am ascuns adevărul.

— Mmmama mea… mmamma mea! Aşadar, aam şi eu o mmammă!

— Fiule, îmi doresc tare mult să te pun la adăpost de răutatea oamenilor! După ce trecem podul intrăm în oraş şi acolo…

Femeia crezuse că descoperirea mamei îl va transforma în fiul pe care şi-l dorea, că adevărul îl va emoţiona. Degeaba; fiul ei reacţionase ca la auzul unui fapt obişnuit, fără entuziasm.

În oraş poposiră la o profesoară necăsătorită, cunoştinţă mai veche de-a mamei. Iubea viaţa şi nu se lipsise de plăcerea de a călători mult. Acum aştepta vremi mai bune – războiul o speriase – şi alungarea castelanei o punea pe gânduri.

Seara, după ce Stelian adormi, femeile priviră pe fereastră străzile întunecate, cu uşile prăvăliilor ferecate, cu geamurile închise cu obloane. Puţinii trecători erau grăbiţi, zgomotul paşilor fiindu-le amplificat sinistru de caldarâmul rece, cenuşiu.

— Nu ştiu ce s-o alege de noi. Sunt desperată, mi-am lăsat casa şi lucrurile. Mi s-au pierdut tablourile cu chipurile părinţilor, bunicilor… N-am avut când să le dau jos ş-apoi, unde să le fi pus? Mi-au luat toate cheile! M-a pedepsit Dumnezeu! Trebuie să ispăşesc păcatul de a-i fi dat viaţă lui Stelian. Plec la mănăstire…

Stareţa de la V. mi-a fost prietenă cândva, o voi ruga să aibă grijă şi de băiat.

— Cred că n-ai bani lichizi. Ştiu un bijutier care te-ar putea ajuta

— Ajuta.

— Am câteva bi…

— Nu! Nu-mi spune nimic. Nu mă interesează.

Castelana o privi cu recunoştinţă; ceea ce apreciase la ea dintotdeauna, era discreţia.

Dimineaţa, pe când Stelian încă mai dormea, două femei în haine închise la culoare deschideau o uşă cu geam mat. Meşterul dinăuntru scund şi îndesat, cu pantalonii prinşi cu bretele, purta ochelari cu lentile rotunde şi avea o cămaşă albă cu dungi negre.

Pe masa lui stăteau rânduite ca la farmacie, pensete, cleştişori, un polizor mic lângă o lupă, câteva sticluţe şi o balanţă.

— A, săru’ mâna doamnă profesoară, săru’ mâna! Cu ce vă pot

— Ajuta?

— Poţi să m-ajuţi domnu’ Ilie, da numai să vrei şi mata… Bijutierul tresări:

— Aşteptaţi un moment. Întoarse plăcuţa pe care

scria cu litere mari *ÎNCHIS* spre stradă, trase zăvorul la uşă. Vă rog urmaţi-mă!

Deschise uşa dinspre cele două camere în care locuia cu soţia.

— Doamna vrea să vândă nişte ceasuri din aur, câţiva cercei cu diamant, câteva broşe tot din aur. Le-a cumpărat cândva cu bani grei şacuma vrea…

— Bine, bine! Ştiţi că bijuteriile trebuie declarate, aşa-i regula… Doamna le-a declarat la Poliţie? Castelana alarmată o privea cu reproş pe profesoară. O asigurase de discreţia absolută a negustorului…

— Da, am priceput! Nu mai întreb nimic… Vă rog să mă iertaţi, da vremurile-s grele, oamenii sunt răi. Nu ştii în cine mai poţi avea încredere…

— Domnu’ Ilie, mă cunoşti de atâţia ani… Câţi bani îi dai doamnei? Are mare nevoie!

— Cred. Cui nu-i trebuie bani acum?! Nu găseşti mâncare, nu găseşti să cumperi nimic de îmbrăcat şi, dacă găseşti, n-ai bani. Doamnelor, eu sunt om cinstit. Vă pot plăti o broşă, o pereche de cercei şi patru ceasuri. Doamnă dragă, promit să le păstrez şi de s-or schimba vremurile, le puteţi răscumpăra. N-o să le înstrăinez şi când o să puteţi, poftiţi şi vi le înapoiez pentru tot atâţia bani.

Regretele după bijuteriile familiei erau inutile şi, oricum tardive. Banii puteau fi utilizaţi imediat şi ea pierduse, deja, atât de mult. Acum se simţea mai în siguranţă, măcar Stelian nu va mai răbda de foame!

De frica necunoscuţilor se ferea de şoselele principale. Nu se deplasase până atunci decât cu trăsura, automobilul îi displăcea. Era conservatoare asemeni părinţilor şi tuturor neamurilor, după locul în care trăise. Acum ar fi renunţat la convingerile generaţiei ei pentru o deplasare mai rapidă spre mănăstire, dar maşinile erau rechiziţionate de armată, cai şi căruţă n-avea de unde închiria.

Mergând pe jos ocolea oamenii, fiind încredinţată – pe bună dreptate – că era mai bine să evite necunoscuţii.

Istoviţi pe-nserat, mama şi fiul s-au oprit la un han vechi, la o margine de târg. Era o clădire lungă, nu prea înaltă, cu pereţi groşi şi ferestre mici.

— Stelian, aici ne vom odihni peste noapte. Nu mai avem mult de mers.

Băiatul o privi nedumerit fiindcă nu înţelegea de ce părăsiseră castelul, nici de ce plecaseră de la profesoara aceea amabilă. Mintea lui refuza să priceapă că cineva le-ar putea face ceva mai rău decât pătimiseră până atunci. Nu era destul că fuseseră alungaţi de acasă, nu le furaseră toate lucrurile?!

Nu înţelegea şi prefera să tacă şi să aştepte, sigur că femeia care zicea că-i este mamă se va da şi peste cap, numai să-i fie lui bine. Era sigur de asta şi se lăsă în voia ei.

Hangiul n-avea unde-i culca. Le putuse oferi doar o masă caldă:

Vremurile-s grele, coniţă. Eu nu te cunosc, dă-ţi spun: atâţia oameni plecaţi de pe la casele lor n-am mai văzut şi, toţi vor o cameră! Am refuzat vreo treizeci, numai azi… Ce să fac, am doar trei camere cu câte trei paturi. Ştii câţi oameni au încăput acolo? Douăzeci! Nu m-a lăsat inima să trimit pe drumuri, în puterea nopţii, nişte femei cu copii mici. Cu mata e altceva, nu eşti singură şi văd că ţii la însoţitorul matale…

Ochii castelanei înotau în lacrimile umilinţei. Ce avea să facă noaptea?! Era frântă de oboseală, picioarele neobişnuite cu mersul îndelungat pe jos îi ardeau, Stelian avea nevoie de odihnă. Şi hangiul ăsta…

Paturi libere ţi-am spus, n-am, da’ nici nu te pot lăsa pe drumuri. Aşezaţi-vă la masa de colo şi-o să vă trimit ouă fierte, lapte şi pâine. Între timp o să vă pregătesc un culcuş în grajd.

Dar…

Nu-ţi convine, drum bun!… Femeie, nu te cunosc da te văd necăjită; am spus *grajd*, dar asta nu înseamnă că vei dormi cu animalele. De ani de zile nu mai am nici cai nici vaci. Este curat, nu bate vântul şi-o să vă aştern nişte pături, pe paie călduroase. Oricum, n-o să stai sub cerul liber. Da te costă, nu fac acte de caritate! Trebuie să trăiesc şi eu!

Se aşezară la o masă liberă într-un colţ al încăperii.

După război oamenii nu mai aveau bani. Oricine avea în familie dacă nu morţi, răniţi sau dispăruţi în lupte. Cel căruia nu-i fusese dărâmată casă, era mulţumit că avea un adăpost în ciuda lipsurilor de tot felul. Cei care fuseseră alungaţi din case ajunseseră pe drumuri, îngroşând numărul nenorociţilor. Oamenii erau sărăcăcios îmbrăcaţi dar cu toate astea, crâşmele erau pline. În faţa paharelor necazurile erau pentru moment alungate, însă amăgirea nu dura mult fiindcă dimineaţa venea iar, cu aceiaşi copii care trebuiau hrăniţi, trebuiau îmbrăcaţi.

Interiorul hanului slab luminat, mirosul de vin ieftin şi ţigări, scaunele şi mesele cu picioarele din fier puse direct pe cimentul rece, era respingător. În uşă, femeia vru să se întoarcă. Dar unde?… Trebuia să mănânce.

Hai Stelian! Uite, colo-n colţ este masa noastră.

Tabla fără faţă de masă mirosea a vin ieftin. Oftând, o şterse cu batista, trase lângă ea un scaun şi-şi lăsă, la vedere, poşeta din piele de şarpe. Înăuntru avea speranţa ei de mai bine pentru Stelian.

Da, se gândise mult. Avea să rămână în ţară însă băiatul trebuia să plece la sora ei. Cu ajutorul stareţei care cunoştea mulţi oameni importanţi, avea să-l trimită în străinătate. Banii, aurul şi bijuteriile, pe care le mai avea îi erau de ajuns, doar şi oamenii importanţi trebuiau cumpăraţi. N-avea să-şi ierte niciodată greşeala! Când avusese destui bani nu ştiuse sau nu se gândise că-n

străinătate erau clinici unde cu tratamente hormonale, cu ajutorul unor medici de excepţie, Stelian putea fi vindecat.

Stelian, la noapte voi dormi cu poşeta sub cap. Ştii cât de important este să avem bani!

Vorbise încet. Lângă ei, un beţiv adormise cu capul pe masă, ceva mai încolo doi oameni bine îmbrăcaţi discutau având două sticle goale de vin în faţă şi una abia începută. Priveau spre castelană şi, parcă prea insistent la poşeta ei. Deodată neliniştită, îşi înveli în grabă pâinea într-o bucată de hârtie şi-l zori pe Stelian:

Hai la culcare, hai repede! Nu, nu mă-ntreba nimic acum! Ieşiră precipitat. Femeia privea în urmă, vădit îngrijorată.

Aşteptă un timp apoi se opri în faţa grajdului, extrem de încordată. Poate i se păruse, poate acei oameni erau nişte clienţi obişnuiţi. Sigur, din cauza necazurilor vedea numai răufăcători peste tot, ş-apoi de unde să ştie nişte necunoscuţi că tocmai ea are bani?! Doar era îmbrăcată în haine sărăcăcioase, tocmai ca să nu dea de bănuit. Dar poşeta?! De ea uitase! Trebuie să fie cu ochii în patru. Scrută întunericul. Nimic nu se mişca în urma lor, doar frunzele copacilor se zbăteau sub adierea uşoară a vântului. Cerul era senin şi asta o liniştea. De când se ştia iubise întunericul blând al nopţilor la castel, unde răcoarea serii o îndemna la visare. Şi aici totul părea ca întotdeauna: Carul Mare, Carul Mic, erau la locul lor. Planeta Marte la fel şi, luna blândă parcă o privea. Şi steaua pe care şi-o alesese pe când era doar o copilă, ca un leac bun care alină lucea şters acolo lângă lună, în dreapta şi puţin mai sus. Când era mică, mama îi spusese că fiecare om are o stea… Acolo, în fărâmele acelea luminoase era oglindit destinul fiecăruia.

Se-ntinseră pe paiele moi şi-n curând mirosul de fân îi linişti, adormindu-i repede. Ce s-a întâmplat după aceea n-au văzut decât soarele şi luna…

Cei doi oameni se furişaseră după ea, ascunşi de întuneric. La ora la care ferestrele hanului se confundau cu întunericul, şi-au acoperit chipurile cu nişte măşti negre. Era linişte, dinspre oraş se auzea un clopot, semn că steaua cuiva se stinsese.

Greierii cântau, de undeva de departe se auzea un lătrat de câine.

Mascaţii au intrat în grajd şi au căutat la lumina slabă a unui felinar, culcuşul călătorilor. Unul dintre ei s-a prăbuşit peste femeie, i-a astupat gura şi a legat-o cu o funie groasă. Neluând seama la zbaterile şi la lacrimile care-i şiroiau pe obraz, i-a smuls de sub cap poşeta. Găsind ce căuta, a aruncat-o mai încolo.

Celălalt, dispăruse.

Stelian avea un somn uşor, pe el nu-l deranjau prea mult gândurile de viitor, de aceea când intraseră necunoscuţii peste ei deschisese ochii simţind primejdia, dar fără a şti cum să reacţioneze. În loc să strige să-şi trezească mama, tăcut, sărise în picioare şi îngrozit o luă la fugă spre uşă, urmărit îndeaproape de-al doilea necunoscut. Fugea îngrozit mânat de frică. Toate întâmplările zilei, din care nu înţelesese mai nimic: fuga de la castel, perindarea cu mama prin oraş apoi la han şi dormitul în fân, acumulaseră în el o nervozitate de care nu fusese conştient. Acum, toate neliniştile se dezlănţuiseră şi fugea, fugea mereu cu necunoscutul pe urme.

Ajunse depărtându-se de han, la marginea unui lăstăriş, aproape de o apă curgătoare, pe un drum de ţară. Puterile-i lăsară şi se prăbuşi cu faţa-n urmele lăsate de roţile căruţelor în glod. Urmăritorul gâfâind, îl pocni cu o piatră mare de pe marginea drumului. Văzu o lumină mare, apoi doar întuneric!

Dimineaţă, nişte săteni se cruciră găsindu-l întins cu faţa în jos, pe drum. Îl luară în căruţă şi-l duseră în oraş. Stelian nu mai ştiu nimic de el, până nu auzi: *„Scoală-te*

măi! *Te cheamă Stelian, aşa-i*?”

X.

Coridoarele liceului cu pardoseala din imitaţie de marmură, erau generos luminate de ferestrele mari, arcuite în partea de sus, care dădea spre curtea interioară. Văzută de deasupra, clădirea din cărămidă roşie semăna cu litera *U*. Latura mică era închisă de o mică fântână, plasată inspirat în mijlocul unui bazin. Din cauza terenului pe care era amplasat, liceul avea, văzut din faţă, două nivele. Văzut din curtea interioară din spate, i se mai adăuga unul. La parter, unul lângă altul, erau laboratoarele de fizică, chimie şi depozitele de bănci vechi. Curtea mare era împărţită în patru, în cea mică se organizau festivităţile de deschidere la începutul fiecărui an şcolar, de mai bine de un secol. Mai jos cu vreo cincisprezece trepte, înconjurată de copaci bătrâni, era vila tot din cărămidă roşie – fostă locuinţă a directorului. Destinaţia iniţială fusese schimbată, de la moartea acolo, a unui scriitor, cunoscut ca un împătimit al munţilor. Acum adăpostea *Muzeul Liceului*. În fiecare toamnă după începerea şcolii, zeci de generaţii mai vechi de absolvenţi se adunau să-şi depene, după revederea cu foştii colegi şi profesori, amintirile. De cele mai multe ori *Revederile* începeau în biblioteca-amfiteatru, care era totodată şi sală de şedinţe şi de festivităţi. Ca prin mai toate şcolile de prestigiu, trecuseră pe acolo oameni ajunşi personalităţi, mai târziu. Cei care avuseseră şansa de a vedea meleaguri străine, n-au uitat de unde-au plecat şi trimiseseră minerale şi roci, din toate continentele lumii. Un pasionat profesor de biologie triase şi catalogase totul, organizând o expoziţie demnă de un adevărat muzeu de ştiinţele naturii. Vitrinele nu ar fi încăput în bibliotecă, erau aliniate în lungul pereţilor pe coridoarele întregului etaj întâi. Rarităţile laboratorului de ştiinţele naturii erau cangurul şi ornitorincul. Puţine muzee aveau asemenea exemplare.

Orice străin de localitate, cu simţul umorului, s-ar fi amuzat aflând că, dacă elevii din oraş aveau la discotecă, de exemplu, dispute despre calitatea şcolii lor, întrebau:

Voi aveţi ornitorinc?

Noi avem elevi fruntaşi, media generală pe şcoală este 8, 51!

Nu contează… Aveţi ornitorinc?

Elevul de la alt liceu ridica din umeri şi pleca, de cele mai multe ori simţindu-se în inferioritate. Şi avea de ce… Dintotdeauna la *Liceul Roşu* – aşa i se spunea din cauza cărămizilor aparente cu care fusese finisat – predaseră profesori de elită, la toate disciplinele de învăţământ. Uneori, pentru a stimula imaginaţia şi dorinţa de a răzbi în viaţă a elevilor erau invitate nume celebre, oameni realizaţi, să le vorbească. Odată, un erudit publicist din B. stârnise râsul tuturor profesorilor şi elevilor adunaţi să-l asculte în bibliotecă. Voia, şi reuşise să scoată în evidenţă bogăţia în înţelesuri a limbii române şi, să atenţioneze asupra folosirii cuvintelor ei: „Zilele trecute am colindat prin toate şcolile din B., să înscriu un elev problemă. Primul director şi-a motivat refuzul zicând: „Nouă ne trebuie elevi model, care chiar dacă fac o şotie, sunt buni la olimpiade; elevi răi nu primim!” La fel m-au refuzat, mai mult sau mai puţin politicos deşi mă cunoşteau, toţi directorii. Ultimul voia să ştie ce făcuse, de fapt, *pramatia* pentru care umblam atât. Avea multe la activ: s-a introdus prin efracţie în perimetrul locuinţei unui cetăţean şi i-a produs pagube materiale; şi-a însuşit un bun din avutul obştesc; s-a îmbolnăvit de-o boală ruşinoasă şi a produs avarierea unui imobil… Directorul, auzind pe cine voiam să-i plasez, numai că nu şi-a pus mâinile în cap! Ştia de glumă şi bănuind că-i vorba de odrasla vreunui sus-pus, voia să ştie cum se numea licheaua. Era vorba de Ion Creangă! Nu se furişase el în livada vecinei, să fure cireşe? Luase pupăza din tei, se îmbolnăvise de râie căprească şi

distrusese prăvălind o stâncă, cocioaba Irinucăi! În concluzie, azi Ion Creangă n-ar mai putea fi primit în nicio şcoală!”

Desigur toţi, elevi şi profesori, râdeau în hohote…

XI.

Nu toţi elevii clasei a XI-a B *străluceau*. Pe cât de buni erau la învăţătură, pe atât erau de poznaşi sau, cum se catalogau chiar ei, erau *nebunatici*. Ionică însă, chiar dacă la ţară la Onăceşti se purta ca un copil, la şcoală devenea un altul, mai matur, mai serios, numai că…

După începerea şcolii nişte băieţi *mici* dintr-a IX-a, nu se arătaseră suficient de *respectuoşi* cu colegii *veterani*, cu doi ani mai mari… S-a iscat o încăierare de orgolii rănite, numai că doi *puşti* şi-au lăsat mândria deoparte rupând-o la fugă, pe fondul huiduielilor celorlalţi. Cel mai demn, conducătorul lor, le-a ţinut piept veteranilor până a apărut *Faraonul* – porecla fusese adoptată pentru directorul liceului şi de majoritatea profesorilor – să facă ordine. Toţi au înlemnit. Silueta distinsului director apărea, unde nu te aşteptai, când nu te aşteptai…

Cu capetele plecate, elevii şi-au spus numele. Dojana din ochii Faraonului fusese pedeapsa cea mai grea, pe moment…

Tema anunţată dinainte a viitoarei ore de dirigenţie, l-a făcut pe Ionică să nu doarmă prea bine în joia care preceda ziua fatală – vineri. „Va veni şi directorul la ora noastră de dirigenţie, va fi adus şi băiatul de-a noua, care a fost chelfănit bine? Mă rog, asta nu-i strică, fiindcă *bobocii* trebuie să fie respectuoşi cu cei mai mari… Dacă ăla mic n-a ascultat de vorbă bună… Dar dacă dirigintele îi va chema şi pe părinţii celor implicaţi în incident?!”

Neliniştit, Ionică aşteptă întoarcerea tatii. Gândul că şi el ar fi putut fi invitat la oră îl îngrijora cel mai mult. „Mai bine-i zic eu, dar cum? Când eram mic, tata-mi tot spunea să nu-l fac de râs la şcoală, fiindcă ăsta-i locul lui

de muncă. Este inadmisibil ca numele fiului său să fie pomenit în cancelaria profesorilor, în legătură cu un scandal. Cam are dreptate tata…”

Până atunci Ionică se descurcase bine la olimpiadele şcolare şi numele îi era des pomenit printre profesori laudativ, pentru preocuparea lui pentru istorie şi istoria artelor plastice, numai că el nu ştia asta.

La auzul zgomotului cheii răsucite în broască, îi sări inima. Tata nu-l pedepsea decât cu vorba, dar era destul… De fapt, în casa lor, ideea de violenţă fizică fusese întotdeauna condamnată. Tonul mai ridicat, privirea uşor mai încruntată, erau argumentele cele mai convingătoare care-l făcuseră pe Ionică să înţeleagă de pe când era mic, că greşise ceva. Mama îl pedepsea şi mai rău. Când era supărată pe el, nu-i reproşa nimic însă folosea un ton egal, care-l determina să-şi ceară imediat iertare. Atunci, chiar dacă afară era cald şi cer senin, avea impresia că totul s-a mohorât împrejur. Ionică încerca să dreagă lucrurile şi, de cele mai multe ori reuşea. Părinţii, cunoscându-l bine, erau convinşi că a doua oară nu-şi va mai repeta greşeala. Acum crescuse, şi încăierarea era cu totul altceva, contrazicea ideea de dialog pentru lămurirea unei neclarităţi, violenţa fizică înlocuise cuvintele. Era inadmisibil ca el să sară la bătaie, însă spiritul de solidaritate îl influenţase.

De fapt el nu lovise pe nimeni dar fusese împreună cu ceilalţi, şi nu se putuse da deoparte. La urma urmei, băieţii dintr-a noua se lăudaseră că practică judo şi karate… Conducătorul *puştilor* primise un pumn în coaste, însă nici el nu rămăsese dator, cât era el de *puşti*… Ghinionul tuturor fusese sosirea directorului.

Tată, am ceva să-ţi spun. Mă asculţi acum sau după ce mănânci?

Avea vocea uşor tremurată şi nu-l putea privi în ochi.

Ce-i aşa de important? Nu poţi lăsa pe mâine, că-s cam obosit? Am avut nişte ore recapitulative, elevii nu s-au

pregătit cum trebuie şi-am muncit de două ori mai mult: şi pentru ei şi pentru mine.

Aº vrea, totuşi, să mă asculţi…

Bine, ai răbdare două minute.

Bărbatul merse-n dormitor, îşi scoase cravata, se lăsă pe un fotoliu şi-şi căută ţigările şi bricheta. Negăsindu-le, îşi încrucişă braţele pe piept; uitase că se lăsase de fumat. Nu-i scăpase neliniştea lui Ionică şi bănuia că n-avea să-i spună ceva plăcut.

Deşi ştia că orice ar fi făcut, cu siguranţă mama şi tata aveau să-l ierte, era tulburat şi, ăsta era un semn bun: regreta…

Tată, n-ai vorbit azi cu dirigintele meu sau cu domnul director

Ba da, cum să nu. Am aflat că aveţi mâine o oră de dirigenţie cu mulţi invitaţi. Tema are un pronunţat caracter educativ, aşa am auzit. Care-i tema?

Păi, nu ţi-au spus?

Ba da; de fapt m-au invitat şi pe mine.

Da?? Şi… vei veni?

Nu pot, am programat o altă oră recapitulativă, de la care n-am cum lipsi.

Ştia ceva despre incident, sau nu? Dacă toată şcoala vuia, dacă se vorbea numai despre bătaia dintre cei de-a noua şi de-a unsprezecea, numai el să nu fi aflat nimic?!

Ce bine era astă vară la ţară! Acolo avea doar grija lui Lupu, citea, făcea plajă sau baie la râu, departe de necazuri…

Parcă-l vedea pe tata chemat de director în cancelarie, după ora de dirigenţie. De faţă cu toţi profesorii, avea să-l muştruluiască: „Când copilul unui cadru didactic sare la bătaie, ce să aşteptăm de la ceilalţi? Ar trebui să-ţi fie ruşine că l-ai crescut aşa!”

El care nicio dată nu ridicase niciodată glasul, care era atât de blând întotdeauna, să păţească o asemenea ruşine, din cauza lui…

Trebuia, măcar, să-l pună în temă:

Tată, zilele trecute eram cu colegii în curtea din spate a liceului…

Şi?… Nu mi se pare un fapt deosebit…

Glasul bărbatului intervenise când vocea băiatului se poticnise.

Şi au apărut cei dintr-a noua…

Şi v-aţi luat la bătaie! Ştiu!

Ştii?! Cum de ştii?

Mai are vreo importanţă? Dacă nu-mi mărturiseai, nu ne-am mai fi putut privi niciodată în ochi… Tu eşti băiat bun…

Dar…

Dar să nu te mai laşi influenţat de alţii, la rău! Credeam că nu-i nevoie să ţi-o mai spun; ai fost slab… Sincer, chiar crezi că violenţa îi putea convinge pe cei de-a noua că voi sunteţi mai grozavi?

Nu, cu siguranţă nu!

Bine. Uităm totul, însă…

Crezi că mie nu mi-a fost greu să-ţi spun?!

O strângere de mână, ca-ntre bărbaţi, risipi imediat încordarea.

Nu ştiu cum o fi mâine, la ora de dirigenţie…

Sunt faptele tale, vei răspunde pentru ele.

* * *

Vineri după-amiaza familia se reunea în totalitate fiindcă serviciile, şcoala, nu le dădeau voie să se vadă toţi odată în cursul săptămânii. Mama lucra la policlinică, o zi dimineaţa o zi după amiaza, tata avea ore la liceu doar dimineaţa însă îşi mai chema uneori elevii la pregătire suplimentară şi după masă, Ionică mergea în prima parte a

zilei la şcoală iar seara îşi pregătea temele.

Băiatul aşezat în fotoliu privea la televizor. În bucătăria mare cu faianţa grena, asortată cu mobilierul şi mocheta pluşată, părinţii discutau la o cafea.

Ionică spune că directorul n-a fost prea aspru, dar nici blând n-a fost cu ei!

Da, numai că neînţelegerea dintre cele două clase s-a iscat din cauza unor cuvinte jignitoare la adresa celor dintr-a XI-a B, scrise pe tablă de cineva, în timpul orei de educaţie fizică.

A, ei merg la *sală* şi-n timpul ăsta oricine le poate intra în clasă, nu?

De obicei există un elev de serviciu pe hol. Poate intra oricine, şi nu cred să fie cineva care să-i cunoască chiar pe toţi elevii. Cel *de serviciu*, dacă vede pe cineva în trening sau uniformă, nu poate fi bănuitor când îl vede intrând în clasă. Dar acum faptele, oricum s-au consumat. Colegii lui Ionică s-au simţit ofensaţi, dar n-au gândit prea mult, s-au luat după *iscălitura ofensatorului*. Puteau să-şi închipuie că cineva le jucase un renghi, însă s-au burzuluit la cei de-a noua, ei au replicat. Băiatul nostru era pe acolo însă n-a făcut nimic rău şi nici n-a vrut să-şi pârască prietenii. Să-i fi văzut ce spăsiţi erau toţi! Dirigintele spunea că-i pare rău de incident dar culmea, i-a *înţeles*, dacă se poate spune aşa. Pe tablă găsiseră scris: *Repetenţilor*, *vă caftim pe toţi*! Ştii că-n clasa lor media generală este peste opt… De faţă cu elevii s-a arătat tare supărat însă în cancelarie râdea cu hohote, repetând cuvintele fruntaşului clasei lor la fizică: „Regret că l-am atins niţel pe cel de-a noua, însă îmi pare cu adevărat rău că după aceea, maică-sa l-a bătut şi mai tare!”

XII.

Terenul de educaţie fizică a *liceului roşu* era în permanenţă ocupat, dimineaţa de elevi, după amiaza de foşti elevi care-n costume de sport, neţinând cont de

trecătorii care-i ştiau medici, ingineri sau profesori se adunau *să fugă după minge*, arbitraţi de fostul lor profesor. Sigur, nu mai erau supli însă îşi păstraseră entuziasmul din tinereţe.

Printre privitori, constant şi imperturbabil, putea fi văzut un personaj ciudat pentru acel liceu. Avea faţa prelungă, părul întotdeauna vâlvoi şi ochii mari, rotunzi. Purta mereu, fie vară fie iarnă peste trening, un halat din molton albastru. Sărea gardul dinspre parcul învecinat în care era *Căminul de Bătrâni*, domiciliul său permanent. Nimeni nu se-ntreba de ce-l atrăgea fotbalul, sau cât pricepea el din fuga oamenilor în toată firea, după o minge. Dimineaţa nu-ndrăznea să treacă peste gard, impresionat probabil de autoritatea profesorului.

Elevii se aliniau, fugeau sau mergeau după cum le spunea el... În general era tăcut; doar când ceea ce se petrecea pe teren semăna a competiţie – probă de viteză, sărituri în lungime sau înălţime – nu se putea abţine şi-i încuraja cu strigăte pe cei mai buni. La început copiii îl priviseră neliniştiţi; cu timpul s-au obişnuit cu el şi-l tolerau chiar dacă sărea gardul sub ochii lor. Cineva, sub imboldul cine ştie cărei asociaţii de idei l-a numit Mitică şi aşa i-a rămas numele printre elevi, dar şi printre profesori. Nimeni nu-i ştia vârsta, după cum nimeni nu se-ntreba de când era internat la Cămin.

* * *

Cine trecuse prin parc cu vreo cincisprezece ani în urmă, putea vedea după un gard din sârmă înghimpată câţiva deţinuţi, săpând şanţuri. Din când în când gardienii loveau nişte piese metalice, să le amintească puşcăriaşilor că sunt sub supraveghere continuă. Ca şi când de partea cealaltă a gardului care-i înconjura ar fi fost o altă lume, total diferită, în parc îşi treceau timpul părinţi şi bunici cu copii şi nepoţi. Printre ei, o femeie tânără neglijent îmbrăcată, cu un cap ca de mumie atrăgea fără voie multe

priviri. Băiatul ei de 7 – 8 ani avea nişte pantaloni albaştri de trening, largi şi murdari. Era blond, ca şi mamă-sa. Vocea femeii era spartă, răguşită din cauza tutunului şi-i scădea brusc, clacând ca la oamenii bătrâni şi bolnavi:

— Valică mamă, dă-te şi tu pe tobogan, ca ceilalţi copii!

Pe Valică nu-l deranja îmbrăcămintea lui ponosită faţă de a celorlalţi copii şi nu voia – în ruptul capului – să se dea pe tobogan.

Oricât îl îndemna mama, el nu şi nu! Până la urmă, impulsionat de îndemnurile repetate ale mamei şi copiilor din spate care-şi aşteptau rândul, într-un târziu şi-a luat inima-n dinţi şi şi-a dat drumul pe jgheabul lustruit. Odată ajuns jos, mama l-a îmbrăţişat încântată, însă el îşi freca spatele… „Bravo puiule! Ţi-o fo' frică, aşa-i? No, vezi c-ai putut?"

L-a îndemnat iar spre tobogan, însă băiatul nu mai voia chiar de loc! Femeia văzând că-şi bate gura de pomană cu el, dădu din mână a lehamite şi-l dojeni:

— No, tu eşti prost!

XIII.

Dealurile împădurite de departe aminteau de zilele verii, de zilele vacanţei când căldura fiind ceva obişnuit pentru acel anotimp, mulţumeau pe orice iubitor de natură, cu simpla prezenţă acolo, în zare. Altceva era acum când copacii îşi pierdeau frunzele deja îngălbenite, rămânând scheletici, mohorâţi. Aerul rece al dimineţii şi serii, pământul îmbibat cu apă, convingeau pe oricine că tot mai bine era acasă. Ionică însă nu gândea aşa. Dealurite împădurite îi trezeau nostalgii, oricând. Iarna bănuind grosimea stratului de zăpadă, îşi zicea: „Chiar nimeni nu s-o fi gândit să taie nişte copaci, să cureţe locul de cioturi şi să facă o pârtie de schi? Pantele folosite bine, puteau alcătui vreo 5 – 6 km, de pârtie şi, odată terenul pregătit ar fi sosit investitori să construiască un hotel mic

şi căsuţe, un restaurant. Împrejur ar fi încăput câteva tarabe cu suveniruri căutate de turişti, dar lipsa unei şoseli asfaltate rămânea principalul impediment pentru realizarea visului lui Ionică.

Altfel era primăvara. Sătul de frigul iernii care de cele mai multe ori se încăpăţâna să plece, privea copacii din zare. Dacă erau cenuşii şi albul dealurilor era pătat cu negru, era semn bun: pământul se eliberase de zăpadă şi el îşi putea pregăti hainele subţiri.

Toamna în schimb, peisajul din zare era deprimant, copacii dădeau impresia că sufereau pierzându-şi încet toate frunzele bolnave. Arborii scheletici vesteau că vara şi căldura plecau, că ziua urma să facă economie la lumină şi risipă la umezeală. Tocmai vara care pleca îl făcea pe Ionică să-şi amintească de Onăceşti. Acolo, efectele neplăcute ale anotimpurilor erau atenuate. Stabilitatea de veacuri a localităţii, castanii groşi din curte, casa – veşnică pentru el –, aminteau de bunicii care-i fuseseră dintotdeauna acolo. Spaţiul relativ restrâns al gospodăriei lor avea un statut aparte faţă de capriciile vremii, aşa credea el. Zăpada nu avea spor, întotdeauna se găsea cineva să elibereze căile de acces de la poartă spre casă, sau spre fântână. Frigul nu speria, stiva de lemne nu scădea niciodată fiindcă el o vedea mai ales vara, când aprovizionarea era deja făcută.

Geanta cu cărţi îi atârna pe umăr. Şcoala nu începuse decât de vreo două săptămâni şi el deja se gândea la vacanţa viitoare… Toamna era de vină! Bine era la Onăceşti! Casa bunicilor, curtea, râul şi castelul îl aşteptau ca-n fiecare an; de fapt nu chiar ca-n fiecare an, vara asta, în plus, redescoperise beciul, auzise un zgomot în pod.

Ionică, de-ar fi putut merge cu gândul înapoi în vară, ar fi văzut sosind în satul bunicilor un om ciudat printre cei de acolo.

XIV.

Venise cu autobuzul, amestecat printre pasageri, cu inima cât un purice fiindcă n-avea bilet. Se strecurase prin uşa din faţă când şoferul nu era atent şi observase că nu fusese singurul care procedase aşa. Se oprise în spate deşi ar fi putut să se aşeze şi mai în faţă, pe unul dintre scaunele înalte cu huse roşii, roase sau înnegrite de mâinile cine ştie câtor călători.

Autobuzul străbătea aproape toată ţara, dintr-un capăt în altul. Oprea doar în oraşele mari şi uneori după o porţiune mare de drum, să-şi dezmorţească oasele şoferul şi pasagerii *de cursă lungă*. Valică aflase că uneori mai urca şi câte un controlor de bilete. Îmbrăcat ca un călător obişnuit, n-aveai cum să-l recunoşti. Se putea aşeza lângă tine, discutai cu el şi deodată-şi scotea legitimaţia: „Biletul la control!”. Dacă-l aveai îţi mulţumea şi trecea mai departe, dacă nu…

Se mai întâmpla ca unii casieri la autogară, să elibereze două sau chiar trei bilete pentru acelaşi scaun. Dacă n-aveai de mers prea mult te aşezai, resemnat, pe un alt loc. Mai rău era dacă nu găseai niciunul liber şi te aştepta un drum lung. Uite, omul acela înalt avea bilet la numărul 30. Pe scaun era deja aşezat un bătrânel bine îmbrăcat şi, tare arţăgos. Nu voia să se ridice, în ruptul capului:

— Ce dacă ai bilet? Crezi că eu n-am? Bă, tu ştii că ieri am împlinit 92 de ani?

Insista:

Vocea piţigăiată atrăgea toate privirile. Omul înalt, jenat.

Totuşi, am bilet pentru locul ăsta. Dumneavoastră aveţi?

Cum să n-am?! Da al tău unde-i?

Foarte indignat, întoarse pe toate părţile biletul şi neavând ce obiecta, îl înapoie:

Ce, acuma vrei să te şi salut? N-auzi că am 92 de ani?

Sunt într-o delegaţie, merg din hotel în hotel, de nu mai ştiu câte zile, speram să mă odihnesc măcar în autobuz, de aceea mi-am luat bilet de ieri.

Auzi, vrea să se odihnească! Bă, nu ştii că ăsta-i autobuz de lux? Bă, eu am doi băieţi, da-s *oameni*, auzi? Sunt oameni, mă! Unui doctor, celălalt este la Academie…

Răbdător, înţelegător faţă de vârsta înaintată, omul înalt se aşază pe un geamantan. Bătrânului nu-i mai dă nimeni atenţie însă el nu se lasă. Pentru propriul orgoliu, scoate de la piept un carnet; îl deschide:

Uite bă, uite biletul meu!

Înainte ca omul înalt să-l poată apuca, îl bagă repede la loc.

Bă, unii îs crescuţi în pădure, la ţăruş!

Autobuzul se oprise. Intrigat de zarvă, şoferul făcea controlul biletelor. Călătorul înalt i se jeluia:

Uite domnule, am bilet la numărul 30… Nu vreţi să-l ridicaţi pe dumnealui, sau măcar să-i verificaţi biletul?

Ei… Ridicaţi-l dumneavoastră dacă puteţi, că eu de când s-a urcat în maşină mă cert cu el. Nici măcar n-are bilet, da ce să-i fac?

Datorită bătrânului scăpase şi Valică de controlul biletului.

Şoferul se întorsese de la locul 30, sătul de scandal.

Când vezi mai mulţi oameni necunoscuţi la un loc, ai impresia că sunt cuprinşi de vârsta lor, că se identifică cu ea. Atunci bătrânii sunt mai puţin bunici, tinerii sunt mai puţin părinţi. Pentru cei din jur ei sunt *bătrâni* sau *tineri*, ş-atât…

Mai în faţă, două femei cu părul nins discută. Nu s-au mai văzut de mult şi acum întâmplarea le-a reunit. În dreapta lor, pe culoarul dintre scaune, un om cărunt face eforturi mari să apuce o bară, care să-i asigure stabilitatea

în timpul mersului.

— Stai colea, lângă mine! îl trage de mânecă una dintre femei.

— Mulţumesc, dar mă descurc…

Refuzul politicos dezvălui o voce mai energică decât te aşteptai.

Femeia îi zice celeilalte:

— E de pe vremea noastră… Draga mea, nici nu vă mai ţin minte pe toate. Eram tinere, venisem de la Onăceşti. Îţi mai aminteşti castelanenele?

Valică făcuse ochii mari, trăgând cu urechea. Se apropie de uşă voind să coboare, deşi nu urma nicio staţie. Ştia ce va urmă: ameţeala, o durere insuportabilă de cap apoi leşinul; numai că de data asta trebuia doar să simuleze criza. Nu-i era greu să facă spume la gură cu ochii întredeschişi, să se trântească pe jos cu trupul cuprins de spasme. O mai făcuse de multe ori…

Tertipul a mers: fără a avea staţie, autobuzul opri la Onăceşti. Speriat, şoferul ajută la coborârea pe braţe, a tânărului ciudat care se zvârcolea. Împreună cu ceilalţi bărbaţi îl aşează pe iarbă. Imediat se adunară câţiva săteni – unul cu părul rar lipit de creştet, o femeie voinică îmbrăcată în straie orăşeneşti şi câţiva copii. Odată luat în primire de localnici, tânărul fu părăsit de călători iar autobuzul plecă în viteză; şoferul nu voia complicaţii.

După ce autobuzul dispăru după colţ Valică se ridică, se scutură de praf, ca şi cum nimic deosebit nu s-ar fi întâmplat. De obicei în asemenea situaţii după câteva zbateri pe pământ, timp destul să se adune zeci de curioşi, deschidea ochii, îşi prindea capul între mâini şi privea, voit nedumerit, împrejur. Într-un târziu, după ce se asigura că toţi cei prezenţi erau destul de impresionaţi, începea să se jeluie:

„Vai de mama mea! Vai de zilele mele! Mult mai pătimesc. Mă apucă, aşa dintr-odată, o durere de cap şi

văd negru în faţa ochilor, picioarele mi se moaie, nu mai pot răsufla şi-ntotdeauna cred c-o să mor… Dacă n-am ce mânca! Părinţii m-au părăsit când eram în fașă, am ajuns la orfelinat şi, acolo cine să se uite la mine?! M-au dat afară, cică am crescut… N-am şi eu o bucată de pâine, simt că mor de foame!”

Întotdeauna se găsea cineva să-i dea bani, o bucată de pâine sau orice altceva care i-ar fi putut fi de folos. Odată, o femeie sincer impresionată, îşi scosese un cercel şi fără a ezita, i-l aruncase în palmă. Valică făcuse ochii mari, gata-gata să leşine de-adevăratelea… Îl pitise în buzunar şi când dărnicia celor din jur scăzu de tot, se ridică şi-o rupse la fugă. În parc, sau în alt loc ferit de privirile oamenilor îşi golea buzunarele. Într-o parte îşi grupa banii, în alta tot ce se putea mânca şi, celelalte fleacuri le aşeza în faţă. Întoarse cercelul pe toate părţile, îl strânse între dinţi şi fluieră admirativ:

— Măi frate, o fi din aur curat! Piatra i-o fi din diamant, n-o fi? Nu importă… Nu văzuse niciodată aur sau diamante, dar auzise el cândva că bijuteriile cele mai scumpe sunt galbene.

De câte ori trecea prin acel loc, vorbea singur: „Femeia aceea, Dumnezeu s-o binecuvânteze, a fost darnică nevoie mare! auzi, să-mi dea cercelul ei! De bună seamă, e mai nebună ca mine. Ce i-o fi făcut bărbatu-său, când a văzut-o cu unul singur?… Da mai bine mi-l dădea şi pe celălalt!”

Când nu mai avu pic de praf pe haine privi în dreapta, apoi în stânga, nehotărât. Se aşeză pe o bancă în faţa magazinului sătesc. Când niciunul dintre cei care asistaseră la coborârea lui ciudată din autobuz nu mai era de faţă, se ridică. Acum, cu adevărat nu se simţea bine. Stările de inconştienţă dădeau peste el când îi era lumea mai dragă. Începeau printr-o neliniște inexplicabilă, ochii îi deveneau ficşi, mintea i se întuneca şi după aceea nu mai

ştia de el. Starea de inconştienţă putea dura un minut sau câteva zile, fără întrerupere. De aceea preferase să stea la Cămin, acolo avea cine-l îngriji tot timpul, dacă-l apuca criza asistentele îl duceau în dormitor.

Nu prea avea bani şi dacă avusese vreodată, îi cheltuise imediat. Ca prin ceaţă îşi amintea chipul mamei lui, care-i dădea uneori câte un bănuţ să-şi ia bomboane. Pe unde-o mai fi mama lui?... Nu-l interesa şi, dacă-l părăsise, treaba ei! Oricum de azi, viaţa lui se va schimba, va avea bani mulţi, nu va mai depinde de nimeni şi-şi va cumpăra singur medicamente, va merge la cei mai buni doctori din ţară şi, cine ştie, poate din străinătate. Acum ştia cum să devină bogat, mai bogat decât oricine! Ce-o să se mai bucure când le-o spune *adio* celorlalţi internaţi!

Deodată descumpănit, se gândea, neştiind ce să facă. Îşi amintea vag, spusele din timpul somnului ale colegului de cameră. Zicea ceva despre un castel, lui nu-i rămânea decât să-l găsească, apoi... Chiar, apoi ce mai avea de făcut? Greu de spus, numai că dorinţa de îmbogăţire îl făcea mai atent şi, cu mult mai perspicace decât era de obicei. Nici medicii, nici asistentele de la Cămin nu şi l-ar fi putut închipui mergând singur cu autobuzul sau descurcându-se singur printre străini.

* * *

— Sărut mâna tanti! Aăăă... săpun aveţi?

— Ziua! Cum să nu, avem săpun de ras, săpun de rufe sau de toaletă, după cum îţi doreşte inima, *flăcăule*! Din care-ţi trebuie?

— De rufe, numai că...

Vânzătoarea îl ghicise dintr-o privire. În cincisprezece ani de când profesa, învăţase să cunoască omul de cum îl vedea sau de cum deschidea gura şi, după caz, era respectuoasă cu cei în vârstă şi cu necunoscuţii de la oraş. Printre săteni nu era unul pe care să nu-l ştie, că de cine n-are nevoie de ulei, sare sau caiete pentru copii?

— Ţi-ai *uitat* banii acasă, aşa-i? De unde eşti, *tinere* şi, pe cine cauţi în satul nostru? La cine-ai tras?

— A… ăăă… ăăă… Am… nişte cunoştinţe la castel!

Vânzătoarea se lumină la faţă. Asta era, probabil că *băiatul* ăsta crescuse la şcoala ajutătoare de la castel şi acum se întorcea să-şi vadă părinţii adoptivi.

— S-au schimbat multe pe acolo, cel puţin aşa zicem noi, care trăim aici dintotdeauna. Dar tu când ai plecat de la şcoală?

Valică era, vădit încurcat.

— … Cum adică?

— Din ce promoţie ai făcut parte, din cea de acum cinci ani sau după ce-l privi mai bine – de acum douăzeci de ani, că te văd mai vechişor…

Valică nu pricepuse mare lucru. Cum adică, el mai trecuse pe acolo? Când?! De unde putea şti femeia aceea ce făcuse el, mai demult? Neştiind ce să răspundă, tăcea îngrijorat, simţind cum oboseala îi făcea rău. Nu fusese niciodată în postura de a se descurca singur. La Cămin mâncarea i se servea la cantină, asistentele şi infirmierele aveau grijă de patul lui, se îngrijeau ca rufele să-i fie curate iar medicii îl sfătuiau să mai lase hoinăreala dacă umbla prea mult şi, în general altcineva gândea pentru el. Acum era altceva, fugise de la Cămin, reuşise să meargă singur cu autobuzul şi neaşteptat, se poticnise în faţa acestei femei de la ţară! Deja era prea mult pentru el.

Privirea îi deveni fixă, trupul îi tremura şi la puţin timp după aceea căzu pe podea. Femeia alarmată, nu ştia ce să facă. „De atâtea ori am cerut să mi se instaleze un telefon, pentru situaţii deosebite, dar degeaba! Ce mă fac cu omul ăsta întins pe jos?”. Făcu primul lucru care-i veni în minte. Ştiind că dacă cineva leşină, un pahar cu apă aruncat în faţă îl poate readuce în simţiri, îl împoşcă cu apa dintr-o cană mare din sticlă în care avea flori. Spre marele ei necaz, degeaba încerca să-l ridice fiindcă apa nu

avusese niciun efect. Ieşi în stradă închipuindu-şi că se va găsi cineva s-o ajute. Parcă ghicindu-i gândurile, opri în faţa magazinului maşina unuia dintre medicii de la şcoala ajutătoare. Agitaţia vânzătoarei, deja atrăsese câţiva curioşi.

— Dom' doctor, bine c-aţi venit! I s-a făcut rău unuia, taman la mine în magazin. Haideţi domnu' doctor, intraţi!

— Ce atâta grabă, că doar timp a fost, nu? zâmbi doctorul, obişnuit cu comportamentul panicard al celor care se vedeau puşi faţă-n faţă cu oameni bolnavi, accidentaţi sau răniţi. El este? Hopa, chiar îi este rău! Ajutaţi-mă să-l urc în maşina mea, îl voi consulta la mine în cabinet.

Odată scăpată de ciudatul necunoscut, vânzătoarea îl prinse de mână pe unul dintre cei adunaţi acolo:

— Ştii, mi-am dat seama imediat că-i bolnav. Cred că are… cum îi zice… meningită! Aia îţi dă dureri de cap!

* * *

Când deschise ochii, Valică privi nedumerit în jur. Se găsea într-o încăpere mare cu tavanul pictat şi cu podeaua acoperită cu linoleum verde. Nu-şi putea lua ochii de la tavanul din bârne care se intersectau alcătuind pătrate mari, în care o mână măiastră se ostenise să picteze scene de vânătoare, în culori vii cândva. Părea că nimeni nu se mai ocupase de multă vreme de renovarea sau întreţinerea picturilor. Era o treabă delicată, care cerea pricepere dar şi mulţi bani. Pe lângă asta, administratorul şcolii speciale era mulţumit că la curăţenia generală îi trebuia mai puţin var pentru tavan. Directorii care se succedaseră la conducerea şcolii priveau la început cu uimire scenele de vânătoare cu ogari supli, căprioare speriate încolţite de haite de lupi, sau întoarcerea vânătorilor cu tolbele pline. Uimirea dura o zi-două până când aprovizionarea cu alimente şi lipsa cărţilor îi copleşeau, înlocuind primele

impresii. Fiecare la început, îşi propunea să facă ceva pentru a readuce la viaţă culorile tablourilor care se estompau din ce în ce ma vizibil, dar…

De mirare, însă prima senzaţie pe care a simţit-o Valică acolo a fost, cea de foame. Coborî din pat şi cercetă încăperea mare. Patul de pe care abia se ridicase era tare, acoperit cu muşama lucioasă. În faţă lângă uşă, într-un dulap alb erau aranjate după geam, tot felul de cutiuţe pentru medicamente, un stetoscop şi o cutie nichelată. El ştia bine că acolo era o seringă pusă pe vată îmbibată în spirt şi multe, multe ace. Îl îngrozeau dimensiunile unora, însă ştia că după durerea de moment a înţepăturii, venea imediat liniştea vindecării. În mintea lui, orice boală putea fi vindecată prin injecţii. Nu era de mirare fiindcă la Cămin, singurul tratament pe care-l vedea era administrarea de medicamente prin injecţii sau pilule.

Odată, un tânăr care asemeni lui nu mai avea pe nimeni, zăcea la pat cu oasele decalcifiate. Fracturile de la mâini nu i se mai vindecau şi avea dureri groaznice. Îi înţelesese suferinţa deşi tânărul nu se plânsese niciodată. Îl auzea gemând noaptea, când toţi dormeau: „Doamne, strânge-mă odată, strânge-mă!”. Valică nu se lămurea: „Cum adică, *să-l strângă*?! Să-i strângă oasele să nu-l mai doară, să-l strângă în braţe, sau… Da, asta voia: să moară!”. Suferinţa lui continuă, dar şi a altora, îl determinaseră pe Valică să preţuiască viaţa, aşa cum era. Un alt fost vecin de salon avea burta mare şi asta-l distra. Inconştient, zicea pe seama bolii lui ireversibile de ficat că-i… gravid. Nu putea dormi cu faţa-n jos, din cauza lichidului. Când se aşeza pe pat cu faţan sus burta, ca o cocoaşă moale de cămilă îi atârna greu, într-o parte. Valică involuntar, asocia acul de seringă cu burta fostului coleg. Avea să-şi amintească toată viaţa cum într-o dimineaţă medicul adusese un lighean mare lângă patul bolnavului care ştia ce-l aştepta şi era resemnat. După anestezie, doctorul îi înţepă burta şi-i lăsă acolo un ac imens. Un

lichid galben ţâşnea prin ac spre lighean! Valică era îngrozit, voia să-i atenţioneze pe medici că i-au spart burta, numai că el era singurul care se agita. Medicul părea mulţumit de ce făcuse iar cel cu burta mare privea nepăsător. Peste câteva ore burta-i scăzuse iar Valică află că asistase la o *puncţie*, numai că de atunci, vederea acelor de seringă îi făcea rău.

Acum era cu totul altceva, cutia seringii era pusă doar pentru decor acolo. Fereastra mare era protejată cu gratii groase. Deschise geamul şi odată cu aerul proaspăt, pătrunse-n încăpere ciripitul păsărelelor. De undeva se auzea un câine lătrând. Sub geam era o alee cu trandafiri de-o parte şi de cealaltă, care ducea spre un pâlc mare de copaci. Chiar în stânga, în faţa intrării în clădire susura o fântână arteziană în mijlocul unui bazin cu apă.

Ce clădire era asta?!

Spre pâlcul de copaci, împrăştiate dezordonat erau bănci şi leagăne pentru copii, câteva balansoare şi nişte scăriţe metalice vopsite în roşu şi albastru. Abia acum mintea lui Valică începu să lucreze. Îşi amintea sosirea în sat, discuţia cu vânzătoarea şi… nimic altceva! Gratiile îl puneau pe gânduri, aşa deodată! Dacă era prizonier?! Fugi spre uşă şi trase cu putere de clanţă. Fără nicio rezistenţă, uşa se dădu în lături.

O închise şi reveni să se aşeze pe marginea patului, cu coatele pe genunchi. Cu capul între mâini, se gândea. Sosise în sat s-ajungă la castel. Nu ştia cum, dar se părea că ajunsese chiar acolo! Tavanul, încăperea mare, parcul şi bazinul îi întăreau convingerea că se găsea într-adevăr unde trebuia.

Brusc, sări-n picioare şi se întoarse spre uşă.

— Ei, ce văd, tânărul nostru şi-a revenit! Cum te simţi, băiete?

— Ai tras o spaimă vânzătoarei, mamă-mamă!

Bună ziua, însă…

Nu ştii cum se face de te găzduim noi, aici, aşa-i?

Ştiu că uneori îmi este rău din nimica toată, dar îmi trece repede. Oboseala este de vină, muncesc mult... Ştiţi, eu sunt student...

Ha! Student?!... De ce n-ai spus de la început aşa, băiete? Medicul îl privea bănuitor şi, deodată foarte serios.

Unde locuieşti?

Păi, dacă-s student... nu aici. La Iaşi, într-un cămin mare, dar de loc sunt din R.N. Părinţii mei se trag de aici, din sat.

Unde-i casa bunicilor tăi, în ce parte a satului? Nu-i om pe care să nu-l cunosc pe aici. Cum le zice?

I se înfundase, sau... cine ştie, să mai încerce o minciună, poate merge...

Adevărul este că mă interesează geografia şi istoria.

Mi-a spus cineva că pe aici există un castel, că sunt urme ale trecutului. Îmi place să călătoresc numai că nu rezist la oboseală, de asta mi s-a făcut rău adineauri...

Poţi rămâne la noi vreo două zile, dacă-ţi plac locurile aşa de mult. Avem paturi, nu foarte comode, este adevărat însă poţi mănâncă la cantină dacă vrei, pe bani puţini.

Soneria telefonului din altă încăpere îl făcu pe doctor să iasă. Lui Valică nu-i venea să creadă! I se oferea posibilitatea să vadă castelul, poate chiar să-l *cerceteze* îndeaproape! Câte nu se pot face în două zile!

De-ar fi auzit ce vorbea doctorul la telefon, n-ar mai fi fost atât de optimist...

„Alo, bună profesore! *Când mai vii pe la Onăceşti*? S-*au copt prunele, în curând strugurii vor fi numai buni. Ce mai face fi-tu, Ionică*? *Nu ştiam că-i aici, la ţară. Poate-o să-i fac cunoştinţă cu un tânăr care zice că-i student, da dacă el este student, eu sunt un nabab în mizerie*! *Nu cred să fie, psihic, sănătos. Trebuie să aflu, telefonic, de la cunoştinţele mele din oraş dacă nu s-a semnalat vreo dispariţie. Nu se poate să nu fie luat în evidenţă la*

policlinică sau la spital. A, dacă mă poţi ajuta şi tu, bine. Zici că vii încoace repede? Cu atât mai bine, fiindcă am nişte sticle în beci… o grozăvie!”

Doctorul nu era însurat, locuia într-o încăpere mare din aripa stângă a castelului şi prezenţa străinului, însemnând ieşirea din obişnuit, într-un fel îl bucura. Probabil că singurătatea şi preocupările strict profesionale îl plictiseau într-atât, încât accepta pe lângă el şi persoane care altora, le-ar fi dat de gândit. Considera că soarta i-a atins destul pe cei *săraci cu duhul*, nu din vina lor. Era şi o deformaţie profesională datorată practicii îndelungate la şcoala specială, unde dacă nu erai îngăduitor şi înţelegător n-aveai ce căuta, fiind vorba de copii.

Şi pe Valică îl considera tot un copil mare, însă tocmai de asta, mai neajutorat.

Când reveni la el îl măsură din ochi mai atent de data asta. Ochii mari, în altă situaţie puteau dovedi sinceritatea, însă lucirea lor trăda, uneori, rătăcirile necontrolate ale creierului.

— Măi băiete, zici că eşti student… Nu ştiu cum te descurci cu alţii dar pe mine nu mă păcăleşti. Ce-i cu tine, de fapt?

Căminul în care se simţea în siguranţă, ocrotit, era departe ca şi medicii şi asistentele. Camera şi colegul din cauza căruia plecase, la fel! Şi necunoscutul ăsta… Era el binevoitor însă era un necunoscut! Era obosit şi se gândea să renunţe. Comoara, unde-o fi fost ea, era tare greu de găsit şi ăsta era doar începutul! Trebuia să aleagă: ori revenea la *cămin*, ori continua căutările, poate cu ajutorul medicului binevoitor?! Nu, nu putea să se încreadă într-un străin! Sau… poate, da? Nu-şi închipuia cum ar reacţiona doctorul de-ar afla de existenta ceasurilor şi bijuteriilor. Găsindu-le împreună, în cea mai fericită situaţie le-ar împărţi frăţeşte. Dar dacă-şi va păstra el totul, râzându-i în nas după aceea?! Atunci medicamentele şi tratamentul

scump la care spera, rămâneau un vis spulberat… Nu, nu va spune nimănui taina sa!

— Adevărul este că n-am fost niciodată student dar, asta nu înseamnă că n-aş putea fi, de acum înainte, şi ce-am spus despre istorie, nu-i minciună.

— Să zicem că te înţeleg. Cred că degeaba ţi-aş mai pune alte întrebări. Te pot ajuta cu ceva?

— Da. Ştiţi, nu prea am bani…

— Îţi ajung o sută de lei?

— Păi, dumneavoastră ştiţi mai bine cât costă cazarea şi masa, aici la castel.

— Asta era! Stai liniştit, mă voi îngriji eu să n-ai nimic de plată.

Apropo, vei sta mult pe aici?

Oricine altcineva ar fi simţit puţină viclenie în cuvintele doctorului şi ar fi interpretat întrebarea aşa: „Vei sta destul cât să aflu de unde vii şi de ce boală suferi?”

— Vreau să mă odihnesc puţin, apoi mă voi plimba prin sat.

Deja mă simt cam obosit…

— Hai să-ţi arăt camera ta. Nu seamănă cu camerele de hotel, însă vei fi mulţumit. E chiar lângă camera de festivităţi.

La etajul întâi, în capătul unui hol lung, era o *rezervă* cu două paturi în care Valică fu lăsat singur. Se întinse pe pat şi adormi imediat. Întâmplările zilei, leşinul, discuţia cu doctorul îl obosiseră peste măsură.

Când se trezi se precipită spre uşă apoi spre fereastră. Într-o clipă se dumiri: nu visase, ajunsese la castel! Dar, ce mai avea de făcut? În primul rând să se îmbrace cu treningul anume lăsat pentru el, fără alte întrebări. Şi la *cămin* primea haine noi fără să le ceară, în fiecare an.

Nimeni din personalul şcolii nu-l întrebă nimic. Copiii

şi supraveghetorii fuseseră instruiţi să-l lase în pace, chiar de-o vrea să plece. Îngândurat, nu luă în seamă copiii curioşi care-l priveau insistent, fără reţineri. Odată ieşit din castel, după câţiva paşi spre poartă, se-ntoarse-n loc uimit. Nu-i venea să creadă, castelul era aidoma căminului însă, cu mult mai mare! Aceleaşi turnuri, aceleaşi ferestre, aceleaşi vitralii! Descoperirea îl stimulă, neaşteptat. Parcă auzi iar vorbele colegului, care-l aduseseră acolo: „cassstelul cccotul râullui… boobolovanul mare… ceasurile şi bbijutteriile…”

După cât pricepuse, pe lângă castel la cotul râului trebuia să găsească un bolovan apoi… apoi va mai vedea.

Ieşi grăbit pe poarta castelului.

* * *

Valică crescuse mai mult singur, fără ca cineva să-l ocrotească şi să-l păzească de rele, să-i deschidă ochii la ce-i frumos. În acea seară simţea ce nu simţise niciodată: nevoia de a avea alături pe cineva care să-i vorbească blând, să nu-l repeadă şi să-l asculte, nu doar dintr-o obligaţie profesională, ca la *cămin*.

Doctorul din Onăceşti ar fi jubilat aflând că trezise în el un început de sentimente sensibile. Într-adevăr Valică se simţea bine, dar nu numai datorită doctorului amabil. După amiaza aceea era luminată de un soare potolit, copacii îşi scuturau frunzele fine, iarba unduia şi pe malul râului erau flori de câmp, care albastre care roşii sau galbene, ca nişte bijuterii fragile. Simţea că-i creştea inima de bucurie, fără să priceapă de ce. Deodată pulsul i se acceleră, de data asta conştient. Lângă celălalt mal era o barcă mică. Pe sub sălciile aplecate deasupra apei, văzu ceva mişcându-se. O vietate ciudată cu urechi lungi ciulite sărea câţiva metri, se oprea lăsându-se pe coadă şi privea atentă, iar sărea, iar se oprea! Unde-o fi dispărut, aşa, deodată? N-avea cum să se ascundă în ierburi, nu erau destul de înalte şi-n apropiere nu era decât o stâncă mare,

din pământ golaş.

De-ar fi avut vreodată pe cineva care să-i spună că pământul acela arid era *lut*, ar fi ştiut că găsise ce căuta: *bolovanul*.

Îl interesa mai mult barca, numai că n-avea cum ajunge la ea pe celălalt mal. Râul era lat şi el nu ştiuse niciodată să înoate. La ce bun, doar la cămin singurul contact cu apa era la duş... Nu voia să-şi reproşeze mai târziu că ajunsese la cotul râului fără să caute cu atenţie bolovanul şi, colindă câteva ore în lungul râului într-un sens şi-n celălalt. Nimic nu părea să semene cu ce căuta el, în afară de stânca din pământ arid. Într-un târziu se opri privind peste apă, gândind intens. Cum putea ajunge pe celălalt mal? Într-un singur mod; se descălţă, îşi suflecă pantalonii păind cu grijă pe prundul de pe fundul apei, alegând după îndelungi tatonări cu piciorul întins în faţă, locurile nu prea adânci. Odată ajuns dincolo se aşeză pe iarbă să-şi aline spaima. Apa, deşi nu aşa repede ca cea de munte, îl mânase la vale, aproape dezechilibrându-l. Dacă aluneca?!... Nu voia să se gândească la asta, dar cum va trece apa înapoi?... Va vedea mai târziu... Stânca mare, văzută de aproape, nu părea s-ascundă ceva misterios. Va cerceta locurile şi a doua zi şi, dacă n-o găsi nimic... Nu, nu se poate să nu găsească! Cum altfel şi-ar mai cumpăra medicamentele scumpe, cum ar mai merge în străinătate, să se însănătoşească?

De câteva zile visa la însănătoşirea lui miraculoasă, la plecarea definitivă de la *cămin*, numai că visul i se poticnise într-un bolovan! Pe loc îl fulgeră un gând: dacă totul fusese o plăsmuire a imaginaţiei lui, dacă doar i se păruse că-şi auzise colegul vorbind despre ceasuri şi bijuterii?! Deodată descumpănit, renunţă la căutări. Iar îl cuprinse oboseala risipită mai înainte neaşteptat, când frumuseţea simplă a ierbii şi copacilor îl copleşise. Râul greu de trecut îl înspăimânta.

* * *

Seara, doctorul îl invită în camera lui la televizor. Lumina discretă a lămpii cu abajur, fotoliul comod, ceaşca de ceai de pe măsuţă, papucii de casă moi – o noutate pentru dânsul – atmosfera intimă, îl înviorară din nou. Cât de uşor i-ar fi să aibă şi el o locuinţă identică, *dacă* ar fi sănătos, *dacă* ar avea bani! Poate a doua zi îi va spune, totuşi doctorului, taina sa şi poate el îl va ajuta să ajungă bogat!

Suspiciunea îl opri iar.

* * *

A doua zi, când dis-de-dimineaţă fu invitat în sala de mese la micul dejun împreună cu copiii, fără voie surprinse crâmpeie din discuţia telefonică a medicului. Ce auzi îl puse pe gânduri: „Profesore, ai aflat ceva despre *persoană*? S-a semnalat vreo dispariţie? Nu, nu-i foarte înalt. Bine, te voi suna mai târziu”.

Ce avea de gând doctorul?! Pe moment renunţă la căutarea comorii. Era mai important să fie liber, de capul lui şi dacă-l trădase, îl va părăsi! Era oare posibil ca un om cu o locuinţă *de vis* să-l înşele?! Capul îi vâjâia. Trebuia să plece de acolo.

— Domnu’ doctor, aş merge şi eu până în sat, dacă aveţi drum!

— Bine fiule, urcă! Unde te las?

— Dumneavoastră unde aveţi treabă?

— În partea de sus a satului.

— Voi coborî şi eu tot acolo, abia văd şi eu satul. Să nu mă aşteptaţi, voi reveni pe jos.

Maşina cu Valică în dreapta doctorului străbătu parcul, ajunse în drum lăsând în urmă castelul care abia se mai vedea printre copaci şi urcă prin serpentine până în centrul satului. Geamul era coborât, doctorului plăcându-i să-şi salute cunoscuţii cu mâna scoasă pe geam. Rămaseră

în urmă magazinul, biserica, şcoala. Legănându-se pe drumul neasfaltat maşina, aruncând pietre în urmă, o coti pe lângă o fântână. Când s-o ia la dreapta pe uliţa care ducea spre o casă acoperită parţial de un cireş mare, Valică voi să coboare. Evident, aici avea treabă doctorul.

— Mulţumesc. Ne revedem la castel.

— Bine. Sigur nu te vei rătăci?

Doctorul nu primi niciun răspuns. Valică dispăru grăbit nevoie mare pe drum, iar maşina se opri cu botul aproape de o poartă mare, din lemn înnegrit de ploi şi timp. Sigur pe el, ca un obişnuit al casei, doctorul intră în curte. O femeie îl întâmpină:

— Bine ai venit! Iartă-mi, te rog ţinuta. Am atâta treabă la bucătărie şi plita asta cu lemne este aşa de incomodă! Abia aştept să-mi aducă soţul aragazul nostru de voiaj!

— A, înţeleg că profesorul nu s-a întors! Trebuia să ne întâlnim, dar se pare că eu m-am cam grăbit. Şi, cum te simţi aici, la ţară?

Întrebarea era inutilă, cel puţin în acel moment. Femeia avea faţa încinsă de dogoarea focului şi simţea, mai ales la bucătărie, lipsa apei curente. Încercă s-o dreagă:

— Îmi pare rău…

— N-are de ce, fiindcă necazul durează doar că stau la bucătărie. Iubesc viaţa în aer liber şi parcă întineresc dimineaţa când aud vrăbiile sub geam!… O cafea?

— Nu refuz niciodată o cafea, din principiu. Ar fi nepoliticos, mai ales dacă-i însoţită de o ţigară bună!

— Auzi, şi ţigară!

— Dacă m-oi însura vreodată – am zis *dacă* – … de ce zâmbeşti? prima condiţie… ba nu, a doua condiţie pe care trebuie s-o îndeplinească *fericita*, este să fumeze mai mult ca mine!

La masa mare de sub agud, amplasarea scaunelor îi

obligă să stea cu spatele spre poartă. De n-ar fi fost aşa, ei ar fi observat că Valică pătrunsese în curte, pe furiş. Fără zgomot îşi dăduse drumul din cireş peste gard, apropiindu-se să audă cât mai bine, fără a fi văzut. Ochise scara cu care putea ajunge în podul casei, lângă agud. Rapid, reuşi să urce. Pitit după sacii cu grăunţe, înghiţind supărat praful stârnit fără voie, îşi ciuli urechile:

— … l-am rugat să se intereseze la toate unităţile medicale, dacă nu s-a semnalat vreo dispariţie. Am la şcoală un musafir care nu pare sănătos…

— Zău?

— Omu-i bolnav, numai că are mai multă minte decât vrea să arate şi-i necăjit, boala lui este de natură neurologică. Acum mă tem că umblă după cai verzi pe pereţi, deşi nu se ştie niciodată…

Valică auzise destul cât să înţeleagă că doctorul nu-i voia răul, însă era obligatoriu ca o vreme să se ţină departe de el. Nu mai avea ce căuta la castel, trebuia să-şi găsească singur mâncarea şi, mai ales un pat. Lucrul ăsta era mai greu, însă deocamdată şi mai greu era să scape din pod…

Cei doi se ridicaseră şi mergeau spre poartă. El va aştepta ca femeia să se întoarcă la bucătărie şi atunci va coborî. Dar mai intră cineva în curte: un băiat cu-n câine! Unde fusese până acum?! Mamă-sa îl strigase la masă, deci nu foarte departe… Bine că nu-l văzuse! Oh, nu stătea prea bine pe sacii aceia! îşi îndreptă spatele ridicându-se puţin… Dezastru!!! Fără voie atinsese ceva, un obiect şi spaima amplifică zgomotul, urechea lui percepându-l de câteva ori mai intens.

Se părea că şi băiatul auzise ceva fiindcă urca scara! Câinele mârâia încet, inima lui Valică bătea să-i sară din piept, nu alta!

Nepoftitul urcase prima treaptă, a doua… Interiorul podului se întunecă repede, semn că băiatul ajunsese la

oblon. Acum va intra şi-l va zări! Ce va urma?! Oh, ce uşurare, băiatul se răzgândise! Valică nu rezistă încordării. Înainte de leşin auzi, ca prin vis: *„Ce-a fost, eram aşa ocupată, focul duduia în sobă şi n-aveam urechi decât pentru cratiţele mele. Ce-o* fi *cu* agudul *ăsta, de se usucă*? *Ştii că-i pus de bunica şi ea s-a prăpădit acum trei ani…"*

Când mai târziu îşi reveni, nu-i trebui mult timp să se dezmeticească. Cu infinite precauţii coborî scara şi-o luă dezorientat spre acoperişul de lângă hambar, când auzi poarta scârţâind. Spaima-l făcu să tragă în grabă oblonul beciului, să coboare – nesigur din cauza întunericului – treptele. Nu ştia ce înseamnă *„beci"*; chiar dacă auzise vreodată cuvântul, nu ştia cu ce să-l asocieze.

Spre norocul lui, de care nu era conştient, nu se temea de întuneric, chiar se simţea bine, ghicind în apropiere ceva de mâncare. Desfăcu un borcan cu murături – îi plăceau la nebunie şi, oricum nu era mofturos. De nevoie se învăţase să mănânce orice. Cu câteva mere şi câteva boabe de struguri stafidiţi se simţi sătul. Nu era rău acolo, îl deranja doar temperatura scăzută care, după căldura de afară părea plăcută, dar nu pentru mult timp. Oricum n-avea unde merge şi întunericul îi oferea, parcă, protecţie, acum doctorul nu avea cum să-l mai trimită în oraş!

Imaginile castelului şi a colegului de cameră vorbind despre bogăţiile aducătoare de sănătate îi reveneau în memorie, surescitându-l. Nu, nu va renunţa la căutări!

XV.

Cu mâinile întinse înainte, se orienta. În dreapta simţea pământul tare al peretelui, la fel şi-n stânga. În spate mâinile-i descoperiră un cotlon dar, n-avea de ce intra acolo, el voia să iasă afară. Se-ntoarse şi cu mâna mereu pe perete păşi înainte până zări un firicel de lumină, în capul treptelor. Gândul îi fugi iar la râu, la stânca mare. Dacă nu căutase suficient de atent, dacă trecuse chiar pe

lângă comoară?!

Odată ajuns în capul treptelor zări lumină printre scândurile oblonului. Era necăjit; de ce nu privise mai atent împrejur înainte de-a intra în beci, să-şi caute un ascunziş pentru când va ieşi afară? Ridică oblonul – în faţă, doi castani cu tulpinile groase îşi plecau crengile groase peste un gard din scânduri. Acolo era salvarea! Odată trecut peste el îi rămânea o singură grijă: să se păzească de oameni şi câini… *De câini*! Uitase că băiatul avea un *prieten* cu patru picioare!

Precipitat lăsă oblonul, aşteptând apoi aşezat pe-o piatră rece, să-şi potolească zbuciumul inimii. Trebuia să iasă de acolo! Ridică din nou oblonul; deasupra era un adăpost din scânduri cu o singură deschidere, spre curte. Îşi făcu curaj şi fără zgomot reuşi să iasă din beci. Voia să fugă pe lângă castani şi, după saltul peste gard, urma libertatea! Numai că băiatul încă mai stătea la masă iar câinele privea atent spre hambar! Se-ntoarse iar la beci, îi coborî precipitat treptele, până la locul cel mai îndepărtat din întuneric, unde doar ghemuit putu înainta. Odată pericolul rămas în urmă, se aşează pe pământ rezemat de zid, şi-şi plecă încet capul pe genunchi să se liniştească. Aşa adormi.

Când deschise ochii, era nedumerit. Împrejur întuneric, peste tot simţea doar pământul şi mai ales frigul care-l pătrunsese până la oase. Într-o clipă-şi aminti întâmplările zilei: parcă-l vedea pe medic la telefon, şi-l închipui în maşină împreună cu el, apoi încredinţându-l doctorilor din oraş. Aşa aveau să i se risipească speranţele de vindecare şi de viaţă îndestulată!

Îmboldit de energia nebănuită care-l propulsase în aventura de neînchipuit pentru cine nu-l cunoştea, sări-n picioare. Trebuia să iasă afară şi să găsească comoara! Întunericul profund se continua, neaşteptat, până în capul scărilor. Se lovi cu capul de oblon.

Odată cu noaptea cei ai casei intraseră la televizor, să frunzărească o carte, sau să se culce. Tremurând de frig, Valică o luă la fugă prin curte, ştiind că mişcarea prelungită îl făcea să transpire şi-l îndepărta de câinele Lupu… Frica şi frigul erau stimulentele ideale – şi ar fi dat seama de-ar fi avut timp să se gândească la asta – dar n-avea timp… *N-avea timp*, *timp*… pentru ce?

Trecu peste gard. Fugind printr-un lan de porumb obrajii îi erau atinşi dureros de lamele frunzelor lunguleţe, elanul îi era încetinit de tulpinile dese, printre care oricine ar fi fugit greu, chiar pe lumină. Se opri la marginea unei livezi, lângă nişte stoguri de fân cosit de gospodari de printre copaci. Obosit, se lăsă pe fânul moale. Întunericul îl împiedica să se orienteze.

Atât cât cunoscuse satul până atunci, pe lumină s-ar fi lămurit în ce direcţie era castelul. Casa bunicilor lui Ionică rămăsese undeva, departe. Unde să meargă acum? Întrebare fără răspuns, cel puţin deocamdată

După câteva ore bune de mers continuu în beci, moliciunea şi căldura fânului îl copleşeau. Mai erau şi *fărâmele luminoase* de pe cer, luna… Nicicând nu-i trecuse prin minte că l-ar putea interesa cerul şi stelele. Cerul nu exista pentru el decât pentru că aşa trebuia şi, era acoperit cu nori sau era senin; atât. Acum era altfel! Îngropat în fân, nu mai tremura de frig şi cu faţa la stele, visa. Se vedea pe el sănătos, cu bani mulţi, îmbrăcat în haine bune alese chiar de el, coborând din maşină chiar în faţa *Căminului*.

Medicii şi asistentele îl aşteaptă să-i strângă mâna, *zâmbitori*. *Internaţii*, *foştii lui colegi şi-l doresc printre ei*. *Din nou le ad*usese *bunătăţi*, *mâncăruri rare*, *prăjituri şi ciocolată din cea mai fină*. *Însoţit de medici vizitează Căminul*. *Camerele sunt proaspăt văruite*, *în sala de mese totul este nou*, *internaţii au haine curate*, *groase*, *încălţăminte nouă*. *Acum stau toţi câte doi în camere*

*fiindcă, cu bani mulţi fu*seseră *amenajate încă vreo şapte camere – foste magazii. Toate astea, datorită lui*!!! *Un singur internat are propria cameră, i s-a instalat telefon, televizor color şi tot ce şi-a mai dorit el, fostul coleg de cameră*!... *Da, Valică este mândru că are bani mulţi, că-şi poate ajuta foştii colegi şi pe Stelian în mod deosebit; ştia el de ce... Senzaţia de bine, căldura fânului, aerul curat compensau lipsa mâncării consistente, dar îl şi oboseau. În scurt timp nu mai ştiu de-i treaz sau doarme, dacă are ochii deschişi, sau nu. Se simţea bine...*

* * *

Dimineaţa se dezmetici fără grabă dezamăgit că totul fusese doar un vis, însă... un vis realizabil! Speranţa găsirii comorii îl îmboldea iar!

Mâncă mere din livadă apoi caş şi lapte. Pe lumină totul era altfel, descoperi că satul nu era departe şi-n marginea livezii găsi câteva izvoare, amenajate parcă anume pentru el. Spre norocul lui, nişte ciobani care-şi instalaseră stâna de vreo două săptămâni acolo, nu-l întrebaseră de unde vine însă-l poftiră, după datină, la masă. Odată sătul, Valică privi în toate părţile. Trebuia în primul rând să se orienteze. Se lumină la faţă fiindcă, fiind în partea de sus a satului avea sub ochi panorama caselor *din vale*, turla unei biserici mari, o stradă, un pâlc de copaci şi râul! Cu uşurinţă localiză cotul râului şi locul în care văzuse stânca. Văzu şi o potecă prin livadă, pe lângă pâlcul de copaci chiar până la castel. Aproape de cotul râului găsi şi-o punte îngustă care-l scuti de a mai trece prin apă.

Din păcate căutarea îi fu zadarnică şi-n acea zi, locurile nearătându-i vreun indiciu în plus, stânca fiind – ca şi ieri – la fel de puţin de misterioasă, asemeni iepurelui ivit şi dispărut rapid. Pe cât de entuziasmat fusese dimineaţa, pe atât de deziluzionat arăta după amiază: învins, istovit de emoţia căutărilor deşarte. Fără vlagă, o

porni într-o doară, pe şosea. Printre copaci zări maşina albă a doctorului de la castel. Deşi comoara rămăsese, era convins, un obiectiv de neatins prin inaccesibilitate, se feri să intre în câmpul vizual al doctorului. Îl înşelase odată şi deşi n-avea ce rău mai mare să-i facă decât să-l expedieze înapoi la Cămin, îl evită. Bănuia că profesorul din oraş sosise şi medicul mergea să-l întâlnească.

Mai mult pe ghicite, fără grabă, Valică ajunse din nou trecând prin livada şi lanul de porumb, la casa bunicilor lui Ionică. Nu se înşelase, în faţa porţii staţiona maşina doctorului. Ca să audă ce se vorbea acolo, pentru nimic în lume n-ar fi repetat ce făcuse ieri, când ascuns în pod auzise tot, numai că soarta-l obligase să stea prea mult acolo. De fapt *soarta* fusese întruchipată de băiat şi de câinele lui... Nevăzut trecu peste gard pe după castani până la adăpostul de deasupra beciului, unde-şi ascuţi auzul:

— Doctore, de la Căminul Spital a dispărut un personaj asemănător *musafirului* tău. Cei de acolo nu înţeleg ce l-o fi determinat să fugă, fiindcă din fişele de observaţie rezultă că este un om liniştit, care n-a făcut niciodată probleme.

— Nu ştii ultimele evenimente de la castel! A dispărut şi de acolo, culmea, cu ajutorul meu!

Valică se lămurise, el era cel căutat. Judecând la rece, nu avea de ce să se mai ascundă. Voi să meargă spăsit spre cei doi bărbaţi, numai că atunci când profesorul şi musafirul său se ridicară de la masă, în mare grabă dădu – instinctiv – deoparte, oblonul beciului! Tot mai în siguranţă se simţea în ascunziş!

Pesemne locuinţa aceea era cu ghinion fiindcă nici din beci n-a putut ieşi când a vrut, cei ai casei făcându-şi, parcă din adins, de lucru pe acolo. Într-un târziu auzi, chiar lângă oblon:

— *N-am* mers *niciodată* până *la capăt*, nu *ştiu* cât

este de adânc…

Îngrijorat, fugi pe trepte în jos. Cineva deschisese oblonul!

Dacă va fi surprins acolo, ca un hoţ?! Trebuia, neapărat, să se ascundă sau măcar să rămână nemişcat, poate nimeni nu va ajunge până la el!

Da, intraseră în beci cel puţin doi oameni, copii ai fi zis după voce. Aveau şi lanterne!

Valică se retrăgea spre capătul beciului ajutat de lanternele care, involuntar, îi luminau discret calea şi lui. În încăperea mare, capătul deja ştiut de el al beciului, se ghemui nemaiavând unde înainta. Simţea, lipindu-se de peretele rece, urmele hârleţelor care săpaseră cu ani în urmă. Lumina lanternelor, tot mai aproape de el, îl îngrozea. Nu-şi putea opri tremurul, auzind din ce în ce mai clar: *„Când eram mic am intrat cu tata. Îmi spunea că beciul este lung, dar nu ştia cât… Priviţi, bolta îngustată continuă…”*

În acel moment, Valică leşină. N-avea cum şti că sub peretele de care se rezemase era o trapă acoperită cu pământ întărit, care-l înghiţi…

Când, după multă vreme se trezi, pipăi pereţii atent la cel mai mic zgomot. Era o linişte profundă şi cu siguranţă copiii plecaseră. Scăpase şi de data asta! Reamintindu-şi şirul dezamăgirilor care-l urmăreau, iar se hotărî să le vorbească celor doi bărbaţi, poate-l vor ajuta. Merse cei câţiva paşi care-l despărţeau – după cum ştia el – de trepte, numai că pe măsură ce înainta, ele se dovedeau a fi mai departe, mai departe…

Derutat, ridică mâinile; bolta era cum o ştia, la două-trei palme deasupra capului, numai că pereţii laterali erau mai netezi, căptuşiţi – parcă – cu piatră.

Dacă cineva l-ar fi putut privi atunci, i-ar fi citit desperarea în ochi. Ce se întâmplase, unde erau treptele?! Doar, nu cu multă vreme în urmă coborâse singur acolo,

sau, poate visase? Mai demult avusese momente în care i se părea că totul în jur era ireal, totul era mai luminos, şi-n acele clipe de visare îşi uita boala şi necazurile, de care puţini ştiau că era conştient. Se simţea bine când visa cu ochii deschişi! Acum pierdut în beznă, ajuns fără să ştie cum într-o lume necunoscută a întunericului, era copleşit de tristeţe la gândul că ce se spunea uneori despre el la Cămin, putea fi adevărat. Îşi aminti că-i trebuia multă putere şi stăpânire de sine când ieşea printre elevii liceului, la meci. Cine credea că el nu observa cum îi râdeau pe la spate şi-şi fluturau mâinile, semnificativ, pe la tâmple, unii chiar zicând: „Valică Nebunu'", se-nşela! Se obişnuise să fie luat în râs, dar ştia să ignore ce nu-i plăcea, fiindcă-şi susţinea convingerile doar faţă de cei care-l provocau la vorbă. Se ştia bolnav dar, cu siguranţă, nu nebun. Acum însă, avea motive serioase să se îndoiască de judecata lui şi… pe bună dreptate! Într-un târziu, după ce străbătu cale lungă pe sub pământ în beznă totală, rupt de orice legătură cu exteriorul, obosit se lăsă jos.

Rezemat de un perete invizibil, se declara învins, voia să se dea bătut, dar n-avea cui s-o spună!

Mergând cu gândul în urmă, acum se blestema fiindcă nu i se arătase doctorului. De-o făcea, acum ar fi fost în camera lui. Nu-şi dorea nimic mai mult!

Obosit peste măsură, se simţea rupt de realitate, pierduse noţiunea timpului. Întunericul era profund, niciun zgomot nu ajungea, şi el mergea mereu, dar fără spor. Din cauza beznei, piciorul călca nesigur, fiecare pas urma unei inconştiente tatonări cu piciorul şi asta-l făcea să se deplaseze extrem de încet. Să fi trecut câteva minute sau câteva ore? N-avea cum şti…

Când în sfârşit o rază de lumină îi apăru în faţă, era resemnat, convins de inutilitatea oricărui efort pentru a se salva. Lumina şi-o închipui ca pe o plăsmuire a minţii lui obosite şi a trupului său istovit de încercările ultimelor

zile. Făcu ochii mari; în faţă zidul întunericului avea într-adevăr, o fisură! A câta oară în acea zi, inima-i bătea nebuneşte însă de data asta, de bucurie! Ajunsese la capătul drumului întunecat, numai că ce vedea nu semăna de loc cu oblonul beciului, nici urmă de scânduri! Cu mâinile întinse, simţea peste tot doar piatră rece. Fără a mai trăi aşa intens înfrângerea – într-un fel devenise imun – îşi spunea că poate soarta îl pune iar la încercare. Dar la ce bun, se-ntreba, fiindcă deja se considera un învins.

De undeva din faţă, lumina se tulbură ca apa unui lac în care cineva aruncă o piatră. Pentru o clipă lumina crescu în intensitate, apoi scăzu. Ciudat! Se lăsă în genunchi, întinse mâna. Ce mângâiere!!! Simţea iarba şi tufele înalte, verzi, care acopereau intrarea, ca o perdea. Ameţit de atâta lumină puternică, odată ieşit din beznă se-ntinse cu faţa la soare, respirând aerul curat, înmiresmat de florile de câmp. Soarele şi iarba se dovediră atunci cel mai bun medicament. O mare bucurie îl cuprinse, inundându-i corpul firav ca un fluid misterios, binefăcător. Deodată pe lângă el, mai iute ca un fulger, o vietate ciudată cu urechi lungi se năpusti spre *bolovanul* de după care abia ieşise. *Bolovanul*!!!

Privi în jur. Mai jos era râul, nu prea departe printre copaci se zărea castelul cu turnurile ascuţite şi, săltând – priponită de mai, barca de ieri. După o clipă de gândire, cu infinite precauţii voi să reintre în întuneric după iepure. Spaima de neprevăzutul care-l închisese în beci făcându-l să orbecăie prin întuneric cine ştie câtă vreme, îl opri. Zăbovi pe burtă, cu picioarele afară, ezitând să intre. Într-un târziu se-ntoarse, şi se târî până când întunericul îl înghiţi. Deodată, *ceva* i se mişcă brusc lângă cap. Încordarea îl părăsi: ştia acum, iepurele mişcase iarba şi *tulburase* lumina adineauri!

Speranţa îmbogăţirii îl îmboldea din nou, deşi în ultimele zile mâncase puţin se odihnise *mai mult de nevoie* suferise şi îndurase spaime grozave, insuflându-i o energie

nebănuită.

Atent, cercetă pereţii drepţi, căptuşiţi cu piatră. Scormoni febril pământul, chiar lângă bolovan… degeaba, nu găsi nimic! Chipul îi era răvăşit şi-l năpădiseră gânduri chinuitoare. Nu-şi putuse explica cum ajunsese în peşteră, tunel, sau ce-o fi fost aceea, însă ştia că mersese tare mult până la lumină! Cât să mai scormonească, până unde?! Până la beci, doar pe acolo intrase în pământ, nu? Numai că beciul, în afară de murături struguri şi cartofi, nu mai ascundea nimic vizibil. Atunci cine sau ce îl împinsese în întunericul tunelului? Deznădăjduit, se opri rezemându-se de un perete şi se aşeză, dar sări repede în picioare. Ceva, un obiect ascuţit, colţuros îl înţepase! îl luă în mână, intrigat. Era o cutie metalică, cu ceva zornăitor înăuntru.

Pulsul i se acceleră, dar Valică se obişnuise cu emoţiile! Nu, n-avea cum să fie *chiar* ce căuta el, o comoară nu se lasă descoperită aşa de uşor – cel puţin aşa gândea el – uitând încercările care-l solicitaseră atât de mult. Strânse cutia la piept şi se strecură iar afară, păzindu-se să nu fie văzut de cineva. Spre norocul lui în jur nu era nimeni, chiar şi iepurele dispăruse.

Cu o emoţie bine stăpânită întoarse cutia pe toate părţile. Fusese aurie cândva, umezeala îi şterse culorile şi era murdară de pământ. I se mai distingea din desenul iniţial al capacului, doar un samovar între nişte oameni cu ceştile întinse spre el. Din feţele oamenilor rămăseseră doar nişte pete închise la culoare, numai albastrul hainelor păstrându-se proaspăt, nealterat. Inima-i bătea nebuneşte. Mângâia cutia, neîndrăznind s-o deschidă, putând fi o simplă tinichea aruncată de cine ştie cine. Întârzie mult deschiderea capacului: îi plăcea să prelungească aşteptarea, asta era răsplata lui, cel puţin deocamdată. Speranţa amestecată cu nelinişte îi era prima certitudine. Cutia asta era, chiar dacă nu conţinea nimic valoros, răsplata chinurilor la care se supusese, cărora niciun om sănătos nu le-ar fi făcut faţă mai uşor. Cântări cutia în

mână, o mişcă, ridicând-o la ureche. Zornăia ceva înăuntru şi simţea un obiect greu deplasându-se, după cum o înclina.

Într-un târziu se hotărî s-o deschidă. Dacă în locul lui ar fi fost un sătean sau oricine altcineva care auzise câte ceva despre bombele rămase neexplodate din timpul războiului, ar fi fost mai precaut. Pentru el conta că găsise *ceva*, care chiar dacă nu era *comoara*, îi răsplătea emoţiile de până atunci. Odată capacul înlăturat, Valică simţi nevoia să se lase pe iarbă. Câteva inele sărace la înfăţişare – cel puţin aşa-i păreau lui – încurcate în cârpe sărăcăcioase, zornăiseră, lovind pereţii din tablă. Cu mâinile transpirate de emoţia izbânzii, desfăcu şi cârpele. Minune!!! Zeci de ceasuri, care de care mai frumoase, aurii, sclipitoare, câteva de buzunar cu capace încrustate cu diamante, îi luară ochii. În sfârşit, găsise comoara!

Niciodată nu-şi împărţise cu cineva necazurile, neavând cui i se destăinui, de aceea şi bucuria imensă o trăia în felul lui: plângând!

Întinse bucata de cârpă care protejase bijuteriile de atingerile între ele, pe iarbă. Înşirui ceasurile, inelele, cerceii şi celelalte obiecte de podoabă, despre care nu ştia la ce folosesc.

Acolo n-avea cine să-i spună că lănţişoarele din aur, cruciuliţele cu pietre preţioase, medalioanele din argint aurit erau poate mai valoroase decât ceasurile. De asemeni, de-ar fi ştiut cum să deschidă medalionul cel mai mare, ar fi rămas tare surprins: în mica pictură de înăuntru ar fi recunoscut chipul colegului de cameră. Se simţea într-al nouălea cer!

Când euforia îi mai scăzu, se-ntinse pe iarbă, cu cutia sub cap. Acolo era fericirea lui şi trebuia s-o păzească! Chiar de mâine, de la trezire, viaţa va fi cu totul altfel pentru el. Va fi dus la un spital scump în străinătate şi acolo, toţi se vor întrece în a-l face să se simtă cât mai

bine, îl vor însănătoşi! apoi se va întoarce în ţară bogat, da, bogat şi darnic mai ales cu colegul său! Numai că…

Sări în picioare imediat. C-o figură deodată răvăşită, privi în gol, îşi cuprinse capul între palme. Cum aveau să vină toate astea?! Până atunci crezuse că odată găsită comoara, toate se vor rezolva de la sine. Nu se gândise niciodată că bijuteriile trebuiau transformate mai întâi în bani, trebuiau vândute la un preţ bun… Şi cine-i garanta că n-o să fie înşelat? Dacă se va vedea cu banii în buzunar, cum avea să afle dacă-s destui pentru tratament, cine avea să-i spună care sunt medicii cei mai buni pentru boala lui şi, în ce ţară sunt ei?! Reîntors brutal cu picioarele pe pământ Valică, pradă primului imbold, lovi cutia metalică cu piciorul aruncând-o cât colo apoi înfrânt, se aşeză pe iarbă. Viaţa era prea complicată pentru el, singur n-avea cum se descurca.

Printre frunzele copacilor zări turnurile castelului; acolo era *salvarea*! Se hotărâse, îl va găsi pe medicul de acolo şi-l va rugă să-l ducă înapoi la *Cămin*! Păşi în lungul râului spre puntea descoperită ieri. Se opri. N-avea de ales. Abătut, se-ntoarse, culese de pe jos cutia şi cu ea sub braţ, dispăru printre copaci, fără grabă.

XVI.

În castel intră nepăsător. Indiferent faţă de toţi merse direct la cabinetul medicului.

— Aa, lume nouă, lume nouă! Ce mai faci tinere, pe unde ţi-au umblat paşii atâta vreme?

— Bună ziua…

— Nu prea ţi-s boii acasă, aşa-i? Ce-ai păţit, de fapt? Află că am fost, cu adevărat îngrijorat, mă simţeam responsabil de soarta ta.

Ştiu cine eşti, băiete…

— Da…

— Ai mâncat ceva? Nu, cred că eşti flămând.

Urmează-mă, te rog!

Deja cunoştea sala de mese. Mâncă tăcut în timp ce medicul îl privea aşteptându-i destăinuirile care era sigur, aveau să vină, numai că aşteptarea-i fu zadarnică.

— Ce-ţi veni să fugi de mine, băiete? Trebuie să ştii că am mai văzut bolnavi ca tine şi, de-ai fi avut răbdare să mă cunoşti mai bine te-ai fi convins că te pot ajuta. Am învăţat, de când sunt medic, să nu judec oamenii după înfăţişare şi mai ştiu că boala-i o povară grea. Pot să te ajut, am prieteni în străinătate. Ha!... Îţi lucesc ochii! Te înţeleg băiete şi-ţi promit că, dacă vrei, voi lua legătura cu ei.

— Sigur că vreau! Pentru asta am şi plecat de aici... Doctorul îl privi intrigat:

— Cum aşa?!

— Ei...

— Nu vrei să spui... Bine, nu vrei, nu spui, nicio supărare...

— Tot ce-mi doresc acum e să merg în camera mea, să mă odihnesc!

Doctorul îl privea compătimitor. Valică era slab de felul lui, însă acum, cu capul aplecat şi umerii lăsaţi, supărat peste măsură, îi făcea milă ca un copil neajutorat. De fapt asta-l considera: un copil mare, cu minte tot de copil.

— Eu oricum plec în oraş, dacă vrei te iau cu mine însă să-mi spui din timp dacă intenţionezi să mă laşi iar baltă, ca data trecută... Şi vezi, nu-ţi uita *bagajul*!

Din maşină, Valică privea indiferent. Rămâneau în urmă castelul, râul, livada, magazinul şi satul în care sosise neştiutor, îmboldit de speranţe. Într-o curbă depăşiră autobuzul, acelaşi în care, nu cu mult timp în urmă fusese călător clandestin...

XVII.

Da, vara rămăsese în urmă, nu prea departe în spaţiu, la Onăceşti. Fiindcă mergea acolo de obicei în vacanţa mare, lui Ionică îi plăcea să creadă că n-are de *parcurs* decât vreo douăzeci de kilometri până la *varǎ*. Până la vacanţa viitoare îşi săturǎ ochii cu priveliştile din jurul oraşului, darnice în alternanţe: deal cu pădure, şes, două râuri mari. Fiecare zi de şcoală era pentru el un început, nu prin materiile pe care le acumula, fiindcă avea manualele pe care le putea studia înainte de a-i fi predate iar biblioteca părinţilor, cuprinzătoare prin număr şi varietate de volume, îi oferea informaţii în orice domeniu, cel puţin aşa credea el. Drumul de fiecare dimineaţă spre liceu era mereu nou. Uneori mergând, repeta în gând vreo formulă sau vreun pasaj din lecţia de istorie sau geografie şi preocuparea era aşa de intensă, încât se întâmpla să treacă pe lângă un gard nou, un copac abia înflorit, pe lângă o maşină străină, fără s-o observe. A doua zi descoperea mirat schimbarea. Îi plăcea să spună că-şi cunoaşte oraşul, cu atât mai mult strada, la fel şi oamenii însă fără a le şti şi numele. Era sigur că de şi-ar fi întâlnit în altă parte vreun *conorăşean* l-ar fi recunoscut şi, era mândru de asta.

Curtea aceea mare îi plăcuse de când o văzuse prima dată. Era împărţită în trei prin trei garduri mici, din lemn vopsit. Grădina din faţă avea în mijloc un gutui ciudat, cu tulpina ramificată, ca nişte braţe lungi, chiar din pământ şi, deşi umbra lui deasă întuneca faţada casei, arăta bine mai ales toamna, cu gutuile galbene care-i aminteau de lămâile *colonelului*. În dreapta era aleea dintre casă şi gardul vecinului cu poarta mare care, gândea Ionică, de-ar fi fost a lui, trebuia să fie acţionată… electric, prin telecomandă. În spatele casei, ascunsă după un grilaj înalt din scânduri înguste verzi, era curtea cea mare. Îi plăcea să-şi închipuie acolo nişte fotolii din răchită aşezate în jurul unei mese tot din nuiele împletite, pe care trebuia să fie o vază înaltă cu flori şi, nu ştia de unde-i venise în minte

imaginea asta, un aparat de radio cu tranzistori! Copacii, deşi nu se zăreau pe deasupra casei şi a grilajului, obligatoriu protejau curtea din spate de ochii intruşilor.

Casa de vis-à-vis era în formă de *U*, cu deschiderea spre stradă. Latura din dreapta era amenajată ca garaj. În mijloc era un perete din sticlă fumurie, după care se ascundea o încăpere mare cu luminator deasupra. Luminat discret de sub apă trebuia să fie acolo *bazinul de înot*; nu-i venea să-i zică *piscină*, parcă nu se potrivea cu strada aceea de oraş patriarhal. Aflase dezamăgit, că acolo locuia o pereche bizară care-i schimbase imaginea despre casă: un tip de 71 de ani, căsătorit cu o doamnă de 22!

Casa colonelului, cu două turnuri mici la colţuri, înaltă, cu terase şi trei intrări o considera ideală. O asemenea locuinţă îşi va face *când va fi mare* şi va câştiga singur bani. Încercase odată să-i numere camerele după ferestrele dinspre stradă dar se încurcase, neştiind cum era împărţită înăuntru.

O dată, când colonelul bătrân, cărunt, suplu şi vioi, cu o mască pe figură şi o afumătoare în mână îşi pregătea stupii pentru primăvară, printr-o fereastră deschisă zărise un birou din lemn sculptat, cu o mapă din piele. Pe un colţ o veioză aprinsă, aparent inutil, lumina discret camera. Pereţii nu se vedeau, erau ascunşi după dulapurile cu cărţi legate în piele inscripţionată cu slove aurii. Primăvara îşi scotea pe terasă lămâii, crescuţi în ciubere mari din lemn. Grădina din dreapta casei avea mai în spate tufişuri dese care, înconjurate de copaci bătrâni, te făceau să crezi că eşti într-un parc mare. Umbra lor deasă, misterioasă chiar acolo în mijlocul oraşului îl făcea pe Ionică să viseze, să se închipuie iar la Onăceşti, numai că vara abia trecuse…

Întotdeauna în curtea fostului ofiţer umblau liberi 3 – 4 câini, foarte răi. Unul avea ochii căprui, de aceea când pomenea de el zicea că are ochi de om.

Toţi căţeii din drumul spre şcoală erau prietenii lui

Ionică. Mai demult, când era mic, îşi împărţea cu ei pacheţelul de mâncare însă mamei nu i-a spus asta decât doar când a ajuns licean. Preferaţii lui erau doi *mopşi* albi care când îl zăreau la gard fugeau spre el, caraghioşi din cauza picioarelor scurte şi a blănii lungi şi pufoase. Parcă pluteau şi erau tare nostimi când îl priveau cu capetele plecate, deranjaţi parcă de părul lung de pe cap, prin care abia li se ghiceau ochii mici, negri.

Îi plăceau câinii liberi dar nu pe stradă, fiind convins: câinii întregesc o gospodărie şi de aceea nu-i putea vedea suferind. Odată, când era mic, nişte hingheri îşi făceau *treaba*: îngrămădiseră într-un colţ un câine şi-l prinseseră cu un laţ pus la capătul unui băţ lung, trăgând sfoara printre două leaţuri rămase de la o casă demolată. Câinele pe jumătate sălbăticit, obişnuit cu libertatea deplină, mârâia şi-şi arăta colţii mari, cu ochii răi fixaţi asupra hingherilor. Nu se zbătea să scape din laţ şi părea că acceptase demn confruntarea cu duşmanii. Cu botul întins mârâia încontinuu. Inutil, un hingher îl împungea cu un băţ ascuţit. Cât îi permitea laţul, câinele îşi întorcea capul să-l apuce însă degeaba, colţii muşcau în gol neajungând băţul! Hingherii râdeau iar Ionică întorsese capul.

Deodată tresări violent şi-şi acoperi urechile, cuprins de-o spaimă de nedescris. Un urlet, un răcnet cum nu mai auzise niciodată, de durere şi suferinţă imensă îl răscoli pe băiat.

O rupse la fugă cât putu de repede, cât mai departe. Cu coada ochiului zărise câinele prăbuşit la pământ; durerea-l făcuse vulnerabil şi sclipirea de răutate din ochi se stinsese… Nu mai era câinele liber neînfricat şi cu colţi fioroşi, devenise o vietate în mare, mare suferinţă. Hingherul îl pocnise în cap cu un stâlp din lemn, celălalt se prăpădea de râs şi-l îndemna:

— Dă-i mă, mai dă-i una cu cantu!

Îngrozit, Ionică se opri abia sub scările blocului

părinţilor, unde-l podidi plânsul. Urletul înfricoşător, încontinuu, avea să-i sune în urechi multă vreme după aceea, obsesiv, înfiorător.

Poate în urma acelei întâmplări îndrăgise câinii, poate avea să-i îndrăgească oricum, nu ştia, dar în scurt timp tata i-l adusese pe Lupu: un ghemotoc mic, cu burtica pătrată de gras ce era. Ionică amintindu-şi scena îl strângea tare în braţe şi-i şoptea la urechi, ca şi cum ar fi putut fi înţeles: „N-o să te las niciodată singur pe stradă. Tu eşti al meu şi nimeni n-o să-ţi facă vreodată, vreun rău!

Cât s-a putut l-a ţinut la bloc. Odată ajuns căţelandru, lui Lupu nu-i mai ajungeau camerele şi holurile apartamentului. Ionică-l ducea să alerge pe afară, dar avea lecţii de pregătit şi se temea că-n joaca lor, ceilalţi copii l-ar fi putut *supăra* pe Lupu care devenise un câine mare, voinic. Părinţii îl convinseseră cu greu că, spre binele lui, ar trebui să-l *mute* la Onăceşti, argumentând că acolo ar putea alerga în voie şi apoi, un animal se simte bine în aer liber.

— Dar n-o să mă uite? Ce-o să se facă singur acolo? Şi, cine-o să-l mai mângâie?! Bunica o să-l perie, cum o fac eu?

— N-avea grijă, bunicii au avut dintotdeauna câini şi ştiu ce-i mai bun pentru el. Uită-te la Lupu! Crezi că se simte bine dormind în casă, pe covoraş?

Resemnat, acceptase despărţirea de câine. Îi lăsă la ţară farfuria pentru lapte, strachina pentru mâncare şi… o raţă mare din cauciuc. Spre deosebire de alţi căţei, de pe când era pui, Lupu nu fura papucii din casă. Singurul obiect care-l atrăgea, pe care-l apuca cu dinţii scuturându-l apoi în toate părţile stârnind hazul privitorilor, era raţa.

Desigur, cea mai bucuroasă pentru preferinţa câinelui fusese mama, fiindcă ştia că alţii ascundeau încălţămintea, ferfeniţeau covoarele. Despărţirea de câine a fost tristă, copilul închipuindu-şi că Lupu va tânji după el,

că suferinţa era la fel de mare pentru amândoi. Aşa era, însă curtea mare i-a priit lui Lupu şi, lucru bun pentru stăpân, nu-l văzuse suferind. Mama îl convinsese că animalele n-au sentimente chiar ca ale oamenilor, dar se ataşează de cei care le îngrijesc şi se poartă bine cu ele.

Aşa era – avea să afle după o săptămână – fiindcă nu putuse aştepta mai mult până să-l revadă. Când îi simţea prezenţa, căţelul sărea în sus şi alerga de la poartă la castani, ca un *maidanez* fără pic de personalitate.

— Parcă are blana mai lucioasă şi parcă a mai crescut! Uite-l cum mă *spală*! strigă Ionică, apărându-şi faţa aşa, numai de formă, de căţelul ridicat în două picioare să-l lingă de zor.

— E un câine deştept, pe noi ne-a acceptat fiindcă simte că-i iubim stăpânul. Ia priveşte! Bunicul îl chemă, îl mângâie pe capul mare. Te bucuri măi băiete, te bucuri da nu eşti mai bucuros ca noi. Eu îmi văd şi copilul şi nepotul, măi băiete!

Ionică era puţin gelos. Căţelul se uita în ochii bunicului, cum într-ai lui nu privise niciodată şi, coada-i pendula a prietenie atât de energic, că i se mişca şi fundul… Seara, acasă adormise liniştit, ştiind că Lupu încăpuse pe mâini bune şi, ce era mai important pentru el, că n-avea să-l uite niciodată. Timpul trecea, vizitele la ţară erau tot mai rare, dar de fiecare dată câinele îl întâmpina tare prietenos. Mai greu a fost după ce s-au stins bunicii. Părinţii au găsit pe cineva în sat să-l ţină între vacanţe, însă, câinele părea că înţelesese ce se întâmplase. La străin doar mânca, neacceptând să-şi schimbe definitiv domiciliul.

— Bravo Lupu, parcă ţi-aş fi spus eu că nu-mi place să te ştiu la altă casă!

Părinţii lui erau şi mai mulţumiţi. Ar fi fost dezolant să găsească ograda pustie când reveneau pe acolo. Bunicii nu mai erau, dar rămăseseră două suflete să alunge

pustiul: Lupu şi Rita, pisica longevivă a bunicii.

Pentru ca băiatul să resimtă mai puţin lipsa lui Lupu, a doua zi după *transferarea* lui la Onăceşti, mama i-a adus trei peştişori roşii – Xifo. Imediat a căutat un acvariu, l-a umplut cu apă, nisip şi plante acvatice, numai că la puţin timp i-au murit. La două-trei săptămâni după aceea, pe când voia să cumpere pâine de la magazinul alimentar, văzu că la tejgheaua de alături se vindea peşte proaspăt – crap. Era atât de proaspăt, că vreo câţiva încă se mai zbăteau pe bucăţile de gheaţă de pe care-i trecea vânzătoarea pe cântar. Imediat a cumpărat unul şi cu sufletul la gură a fugit acasă să-i dea drumul în cadă. Crapului i-a fost dat să trăiască mult, în acvariu sau în cadă, când lipseau de acasă mai mult de-o zi. Putea rezista şi o lună, dacă avea hrană – făină de porumb. Odată, pe când golea acvariul în chiuveta de lângă aragaz, la o mişcare bruscă sticla s-a spart, peştele s-a zbătut şi-a ajuns într-o cratiţă cu ulei încins. Seara băiatul a adormit greu, suferinţa bănuţă a peştelui marcându-l, fiind provocată de el. Peştişorul a scăpat cu viaţă însă i-au căzut solzii, în apă nu se mai putea menţine drept. De-ar fi putut vorbi, Ionică n-ar fi ştiut cum să-i explice greşeala… Nu prea repede, solzii i-au crescut la loc, peştele trăind după aceea câţiva ani buni. Pe ultima foaie a caietului de matematică, Ionică desena săptămânal câte un peşte, asta însemnând că la vârsta lui se mai adăugase o săptămână.

Îi plăceau animalele mici, însă neputinţa lor de a-şi exprima verbal sentimentele, mai ales suferinţa, i se părea o nedreptate.

Într-o zi văzuse în iarba din faţa blocului un pui de vrabie zgribulit care, îi părea lui era tare necăjit… Căzuse dintr-un cuib aşa cum păţeau mulţi alţii, primăvara. Când s-a aplecat să-l ia, nu s-a ferit! I-a făcut un culcuş în casă, botezându-l „Ciripoi”. După câteva săptămâni, vrăbiuţa îmblânzită i se cuibărea sub gulerul flanelei, îi zbura de pe degetul întins pe draperia din lemn, stătea în faţa

geamului deschis pe o măsuţă acoperită cu ziare şi privea indiferentă la suratele zburătoare. Netrăind în aer liber, rămăsese zgribulită, tot ca un pui.

* * *

Spre şcoală Ionică întâlnea oameni care ca şi el aveau de îndeplinit zilnic nişte obligaţii: bunici-pensionari, făcând cumpărături pentru câte două familii – a lor şi a copiilor –, profesori grăbiţi spre şcoli. Omul acela negricios, mic de statură, cu părul lipit de ţeastă, emană o suficienţă de sine aproape agasantă, cu mapa lui pliantă, din vinilin. Curios, vara-iarna, umbla cu capul mereu descoperit! Poate i se părea lui, dar omul căuta cu importanţă, doar înainte. Un muncitor cu ochii albaştri, spân, avea mereu o veşnică bască întinsă pe cap şi căra mereu un aspirator murdar de var. Probabil era un zugrav şi-şi începea programul la ora opt. Îl depăşeau pe trotuar, sau era depăşit de colegi mai mici, toţi zoriţi nevoie mare, să nu întârzie la prima oră.

Un om cu câteva şuviţe de păr cărunt, cu o geantă sub braţ şi o privire fermă, hotărâtă, păşea apăsat. Şi-l închipuia un om important, nu doar din cauza figurii respectabile. Îl impresionase ţinuta lui corectă până într-o zi, când l-a văzut la fel de grăbit, însă desculţ… Omul fusese medic specialist dar soarta-i jucase o mare festă.

XVIII.

Şi Mirela era la fel de grăbită, pe celălalt trotuar. Cine o vede prima oară, o credea o fată foarte serioasă care nu iese din cuvântul părinţilor şi nu ştie decât de cărţi şi lecţii, dar nu era chiar aşa. Adică, gândea Ionică, era serioasă şi la locul ei, numai că nimeni n-ar fi putut-o cataloga *tocilară*… S-o fi auzit pe ea, care recita admirabil la serbări *Scrisoarea* a *III-a* sau *Balada tinereţii*, în pauza mare: „Nu *mai rupeţi* flori *copii*/*Că* şi *ele* este *vii*…” El o auzise şi, aşa deodată, amestecul ei de copilărie şi

detaşare faţă de gravitatea orei următoare – matematica – îl făcuse s-o privească mai atent.

Şi-o amintea cu greu, de la grădiniţă. Educatoarea îi dusese în parc pe când erau în grupa mică sau mijlocie, nu mai ştia. La vârsta aceea orice ieşire le plăcea, însemnând altceva faţă de joaca cu ursuleţii din pluş, plastilina sau creioanele colorate. Aveau locul lor obişnuit într-un rondou mare, cimentat cu un stâlp în mijloc. De câte ori trecea prin parc mai târziu, se-ntreba ce era în capul ţâncilor de vreo şase ani de se-nvârteau în jurul lui până ameţeau, exact ca dânsul la vârsta lor. Nu departe era rondul cu nisip, într-un ţarc împrejmuit cu o bordură înaltă. El avea găletuşa lui, ea avea găletuşa ei. Ea, supărată pe un coleg care-o trăsese de codiţe – asta era distracţia preferată a băieţilor şi necazul veşnic al fetiţelor la acea vârstă – fără a se gândi prea mult, îi aruncase nisip în cap… Ţinta a fost ratată însă ochii larg deschişi ai lui Ionică, aflat pe aproape, au avut de suferit. Îşi aminteşte şi acum că l-au podidit lacrimile, temându-se că n-o să mai vadă niciodată. Fetiţa era mai speriată ca el şi plângea cu suspine! Educatoarei şi părinţilor le spusese că-şi dăduse singur în ochi, din greşeală. Ea, după aceea îl privea recunoscătoare, conştientă că greşise însă fără voie şi nu ştia cum să-l îmbuneze. În dimineaţa următoare, după ce-şi luase flaneluţa din cuier, fără o vorbă – periculos şi neprevăzut – îl sărutase pe obraz! El nu spusese nimic, dar înţelesese că-n felul ei, îşi ceruse iertare… La atât se reduceau amintirile legate de Mirela, colega lui de grădiniţă, şi chipul fetiţei necăjite cu faţa roşie de plâns, avea să-i rămână în minte multă vreme.

În clasa I au mers la şcoli diferite, reîntâlnindu-se abia în clasa a IX-a. Sigur, n-ar fi ştiut că se întâlniseră vreodată mai înainte dacă nu i-ar fi spus mama. „Da, bine…!" răspunsese el, deloc impresionat. Era una dintre zecile de colegi şi colege noi, şi atât.

Odată cu trecerea timpului începuse să-şi pună

întrebări la care greu găsea răspunsuri. Voia şi nu ştia prea bine ce, încerca să-şi lărgească orizontul cultural, şi-şi impunea să fie mai bun, mai amabil cu toată lumea. Visa cu ochii deschişi că toţi cunoscuţii îl priveau altfel: inginerul de la etajul IV îi strângea mâna, domnul farmacist pensionar de la parter îşi scotea pălăria cu respect şi-n faţa lui, cum văzuse că făceau pensionarii când se întâlneau să joace table pe banca din faţa blocului, iar poliţistul de la III îl saluta regulamentar, cu mâna la chipiu, colegii îl primeau în grupul lor sobru, de oameni serioşi – aşa cum le stătea bine unor tineri elevi de-a opta iar – colegele… ei bine, colegele îl respectau!…

Nu că în realitate ar fi fost altfel, însă fetele aveau prieteni cu doi-trei ani mai mari şi le plăcea să se *afişeze* cu liceenii. Asta nu-l deranja deloc, fiindcă avea micul lui secret. Profesoara de română n-avea cum şti că elevul timid, al cărui tată îi era coleg, o… nu că o *iubea*, fiindcă sentimentul lui se numea altfel, dar o respecta şi o preţuia mai mult decât pe oricare colegă. Era suplă, înaltă, blondă cu ochii albaştri, desigur foarte tânără şi, băiatul credea că aşa trebuie să fi arătat muzele inspiratoare ale poeţilor; asta era taina lui.

Uneori evada din lumea reală în cea plăsmuită în întuneric, la cinematograf. Acolo binele învingea întotdeauna răul, fetele erau mereu frumoase, bărbaţii erau curajoşi şi dacă era vară, era o vară adevărată, iar iarna trebuia să fie neapărat, cu multă zăpadă. Într-o zi, îşi văzuse după film, vecina din dreapta. Era o fată ca nimeni alta, brunetă cu ochii fără egal, şi unghiile – reţinuse bine amănuntul – îi erau lăcuite cu negru. I s-a părut culmea distincţiei pentru o fată şi de atunci compara orice cunoştinţă feminină, cu necunoscuta. Inexplicabile asociaţii de idei apropriaseră până la confundare necunoscuta, cu imaginea fetiţei care-l sărutase prima dată.

— Bună Mirela! Ţi-ai făcut la mate?

— Da! Ai lipsit la ora trecută, nu?

— M-a învoit mama. Ne-a adus lucrările? Notele cum au fost?

— Păi, *mai mult aşa decât aşa*, vorba domnului profesor… Ne-a cerut să i le aducem azi, semnate de părinţi.

— S-ar zice: noroc c-am lipsit…

— Nu numai tu ai scăpat. Paul zicea că n-are cum aduce extemporalul, fiindcă i l-a băgat tatăl lui pe gât… Normal, am izbucnit toţi în râs!

— Ca la *24 Ianuarie*!

— Nu mai ştiu, cred că atunci am lipsit eu.

— La franceză conform obiceiului, mai mult sau mai puţin apreciat de profesori, s-a cântat *Hora Unirii* iar la istorie ne-am învârtit în jurul clasei, sub privirea calmă şi răbdătoarea a profesorului. Înainte de matematică Paul a propus şi toţi am fost de acord, să facem iar *Hora* şi s-o lungim cât mai mult. Să ne fi văzut cum ne învârteam în jurul clasei, cântând! Tăcut, domnul profesor ne privea, se uita la geam şi foarte des, la ceasul de la mână. Când ne-am aşezat la locurile noastre ne-a comunicat că: *Lucrul ăsta se face la sfârşitul orei*. *Şi să vă mai spun o treabă*: *eu credeam că sunteţi afoni numai la matematică*!…

Ştii cât de sobru este dumnealui, însă atunci zâmbea!

— Voi cum aţi reacţionat?

— Păi râdeam toţi, numai că ne-am potolit repede fiindcă a scos opt colegi la tablă…

— Aşa-i *domnul*… Ştii, întâlnim zilnic atâţia oameni, fiecare este o personalitate aparte, cu gânduri, cu obiceiuri, cu familia lui. Vezi unul îmbrăcat impecabil, elegant chiar, cu o înfăţişare distinsă şi afli că-i nebun… Uite-l!

— Îl ştiu, este doctor. La vremea lui a fost student de excepţie, apoi un bun chirurg… Destinul! Dar, apropo de personalităţi: domnul nostru de matematică s-a realizat

profesional, are elevi ajunşi profesori universitari, are articole publicate în lumea întreagă, este apreciat de părinţi şi elevi, numai că n-are noroc, zic unii, dar eu cred că s-a realizat, chiar dacă i-a murit soţia în tinereţe. Este devotat memorie ei şi încă se mai duce zilnic la cimitir. Vrea să-şi uite necazul şi şi-a impus un regim de viaţă dur, auster. Munceşte peste puteri la şcoală, mai tot salariul îl lasă la librării şi restaurant. Am auzit că are masa lui, bucătarul lui preferat şi tabieturi cunoscute şi respectate. E un caz, să zicem fericit: are satisfacţia muncii lui, are un ţel. Ştii care-i procentul celor admişi la facultate, datorită lui? 85% în fiecare an! Mă-ntreb ce va face la pensie.

— La bătrâneţe mă gândesc şi eu, mai ales în timpul orei de sport. Ştii, din cauza vecinătăţii terenului nostru de sport cu *Azilul* de peste gard. Apropo, ieri, Mitică…

— Care Mitică?

— Unul de la Azil, nu se poate să nu-l ştii, numai că nu faci legătura între nume – adică *supranume* – şi persoană. E unul dintre cei *veseli*…

Reproşul mut din privirea fetei îl determină pe Ionică să se corecteze:

— E bătut de soartă, da poate-i mai bine, c-aşa nu mai ştie de el.

Numai că eu nu ştiu de unde…

Îi ajunseseră din urmă trei colegi dar, oricum intraseră în curtea liceului unde dacă nu vorbeai înaintea orei de matematică despre integrale şi derivate, mai bine tăceai. Mirela îi aruncă o privire: vor discuta altă dată, tot între patru ochi. Asta-i convenea şi lui.

În pauză o urmări cu privirea. Ieşise în curtea liceului, traversase împreună cu o prietenă la chioşcul de peste drum. Odată întoarsă pe terenul de sport, părea să-l aştepte.

Mai aveau cinci minute, timp suficient să-i spună că-i frumoasă, că… Cum să-i spună, că tot de şcoală o să aducă

vorba! Dar ce-o fi păţit, ce a scăpat pe jos? Se apropie s-o ajute. Fata-i arătă, mirată:

— Uite ce-am găsit! Cine-o fi pierdut *tinicheaua* asta?

Ionică privi curios inelul. Tata-i spusese odată că un bărbat nu poartă bijuterii şi de atunci nu era în stare să deosebească aurul de alamă şi-n general, nu-l interesau podoabele. Acum însă, era cu totul altceva.

— Nu ştiu sigur dacă-i chiar o tinichea. Vezi că nu-i oxidată de loc şi are un luciu intens.

— Cine să piardă aşa uşor o bijuterie valoroasă, ca s-o găsesc tocmai eu?! Nu cunoşti femeile, sunt bolnăvicios de grijulii cu obiectele de podoabă… Roşise uşor, şi voia să arunce *tinicheaua*.

— Ar fi mai bine să ducem inelul doamnei de chimie, să-l verifice. De ce să-l arunci arunci, poate vreo femeie plânge după el…

Mirela voia să replice, dar Ionică îi luă vorba din gură:

— De fapt mă refeream la o oarecare mamă, a cărei fată va plânge când va constata dezastrul. Mă gândesc că ai putea pune un afiş pe uşă: „Cine a pierdut *ceva*… să se adreseze…” etc., etc… – cunoşti formularea consacrată. Poţi cere şi-o recompensă…

Mirela-l privi, fals ofensată:

— Nu-mi trebuie recompensă!

Ionică se lovi uşor cu palma peste frunte:

— Dimineaţă începusem să-ţi spun ceva, dar m-au întrerupt colegii. Ieri, chiar aici pe terenul de sport, Mitică, după ce a escaladat gardul, văzându-mă singur m-a abordat. De aceea mă întrebam de unde… A sunat de intrare! Pune-ţi inelul în buzunar să nu-l pierzi şi tu, şi o să mai vorbim în drum spre casă.

Îi convenea; avea un motiv plauzibil de a o conduce la amiază, fără să fie tachinat de cineva, doar aveau acelaşi drum spre casă, nu?! Băieţii, nu că erau răi, dar erau

invidioşi şi râdeau de colegii de-a XII-a când îşi aşteptau prietenele dintr-a IX-a timp de oră de-o oră sau două, şi-apoi le mai cărau şi genţile şi, orice băiat era comparat cu ei.

La plecare îl *salvase* Mirela, intrigată fiindcă doamna de chimie confirmase valoarea inelului care era din aurul cel mai fin şi cântărea vreo nouă grame!

Nu ştiu ce-o să fac cu inelul, dar mă bucur că până mâine îl pot admira la mine acasă. Doamna zice că după cât se pricepe ea, este valoros şi pentru lucrătură… Începuseşi să-mi spui ceva…

— Da, îl văzusem pe Mitică sărind gardul însă nefiind prima dată, nu m-a mirat îşi ducea mâna la buzunar, parcă voia să facă ceva dar se răzgândea mereu; ce mai, era nehotărârea întruchipată! S-a dus întâi la doi băieţi de a IX-a dar nu ştiu ce le-o fi zis, că i-au întors spatele. Un timp i-a cântărit din priviri pe cei care erau mai aproape de el – uitam să-ţi spun: era pauza mare – şi până la urmă i-a ales pe *nebunii* de-a douăsprezecea! Nu-s răi, da-s *poznaşi*… L-au înconjurat, i se adresau cu *dom inspector* şi săracu' nu mai ştia cum să scape. Eu, *personajul pozitiv*, m-am băgat printre ei şi l-am tras. Săracu' Mitică tremura, mă temeam c-o să leşine! Ceilalţi, conştienţi c-au întins coarda prea mult, ne-au lăsat în pace. După ce s-a liniştit m-a invitat pe-o bancă, cu glas de mare taină:

— Am… am… ceva de vânzare!

Îl priveam, avea pe el un costum de trening şi nişte tenişi, era slab, cu ochii mari înfundaţi în orbite şi-mi inspira milă. Nu ştiu câţi ani o fi având, da mă gândeam c-ar putea fi de-o vârstă cu tata sau cu profesorul de franceză, cel proaspăt repartizat. Asta numesc eu *vârst*ă *incertă*! Nu-l puteam refuza, fusesem salvatorul lui şi trebuia să fiu până la capăt.

— Bine, i-am zis, ce?

— Te-ar interesa nişte ceasuri din aur? Sunt vechi,

dar bune. Nu mai găseşti azi aşa ceva. Marfă bună, garantată!

Nu-mi venea să cred; era chiar acel *Mitică*, acela care sărea gardul?!

— Ştiu şi eu? Nici nu am bani la mine…

— Da mâine o să ai?

Intrasem în horă, trebuia să joc. Auzisem că pentru unii bolnavi, o simplă piatră valorează cât un diamant şi mă gândeam că poate scap cu câţiva lei sau cu un refuz politicos, numai că a scos din buzunar un ceas cu capace aurii, cum se făceau altă dată, ceas de buzunar! Dacă mai există asemenea exemplare, pot fi doar în muzee sau prin dulapurile colecţionarilor bogat. Mi-a simţit uimirea şi, fără o vorbă, a înşirat pe bancă nu mai ştiu câte ceasuri care, chiar dacă nu sunt din aur, cu siguranţă sunt suflate cu aur!

Mirela era stupefiată:

— Şi ai făcut legătura cu inelul găsit de mine, nu? Pe bună dreptate, l-am găsit exact în locul în care vorbisei cu el. Să fie oare posibil, de unde să aibă tocmai el bijuterii?!

— Ştiu şi eu? Fapt este că ceasurile există şi trebuie să ne gândim ce-i de făcut. Asemenea bogăţie poate fi periculoasă pentru oricine, pe el îl face vulnerabil, indiferent de unde-o are. Ţi-am povestit cum l-au luat la mijloc cei de-a douăsprezecea. Dacă se repetă figura în piaţă, săracul Mitică este un om pierdut!

— Încă nu ştim proveniența lor, dar mă întreb dacă Mitică n-o fi în pericol, chiar şi la Azil? Instituţia asta – *Căminul* – cum îi spun internaţii, îmi este total necunoscută şi-am auzit că adăposteşte tot felul de oameni.

— Da… Îi facem o vizită *acasă*?

— Dar nu mi-ai spus, ai acceptat să-i fii client, sau nu?

I-am cerut timp de gândire până mâine la ora

unsprezece fără zece.

XIX.

Întins pe patul alb, Valică stătea cu ochii fixaţi pe tavan şi privea fix. Parcă se vedea fugar în autobuz, la castel, în beci şi inexplicabil, în tunelul la al cărui capăt crezuse că izbândise. Visase zadarnic spitalul scump din străinătate, tratamentul necunoscut aici, în ţară. Praful se alesese de visul lui! Era adevărat că medicul acela din Onăceşti îi strânsese mâna la despărţire, îi promisese să-l ajute dar n-avusese cum şti că lui i se rupea inima întorcându-se la *Cămin*, la fel de sărac!

Starea depresivă îl supărase doar până ajunsese în camera lui unde ca întotdeauna, colegul îl privea lung, cearşaful bine întins de infirmiere era la locul lui, castanul îşi scutura ca de obicei frunzele sub geam. Aspectul familiar al vechiului domiciliu îi reinsuflase aerul apatic de mai înainte, conştiinţa monotoniei de până la marea aventură îi acoperise faţa cu masca inexpresivă, atât de familiară celor din jur.

Doar seara, când becurile se stingeau în tot Azilul, el reintra în pielea personajului din vară şi deschidea, precaut uşa. Holul luminat discret de lămpile de veghe era pustiu aşa cum dorea, colegul de cameră sforăia cu faţa la perete. Ridică încet capătul saltelei şi-şi vârî mâna, căutând febril. De câteva ori tresărise, înspăimântat: i se păruse că legătura lui din cârpe înfăşurate dispăruse, dar se liniştise de fiecare dată. Cine să-şi închipuie că el ar putea ascunde altceva decât ciocolata pe care-o primea de sărbători?! Odată ghemotocul scos din saltea, înşiră pe pat bogăţiile, sub lumina slabă a becului din curte şi căzu pe gânduri. Cui să-i ceară un sfat? Într-o seară, după ce înfăşurase *comoara* şi o pusese la loc, sări din pat, ca ars. Cum de nu se gândise până atunci? Elevii!!! Da, elevii aveau bani, doar în fiecare zi îşi cumpărau covrigi, dulciuri

şi sucuri de la chioşc!

Intrase odată în liceu ştiind că atunci când elevii merg la ora de sport, cel puţin o clasă rămânea liberă şi voia să vadă ce fac cu hainele, dacă-şi lăsau şi banii acolo. Uşa era descuiată şi umblase nestingherit, peste tot. Se oprise îndelung lângă vitrinele cu pietre de tot felul, înşirate după vreun rost ascuns lui, fără să priceapă la ce-or fi puşi cu atâta grijă sub sticlă bolovanii, dar asta nu era treaba lui… Într-un colţ văzuse nişte afişe: „Vând aparat de fotografiat. Doritorii se vor adresa la XI C ”; „Vând colecţia *Ştiinţă şi tehnică 1957 – 1970* cl. X A”. Un singur anunţ îl pusese pe gânduri: „*Cine a găsit o cheie galbenă*, *este rugat s*ă *treacă pe la noi*, *să-i dăm şi yala*! c*l. X-a A*”… cum adică „*să-i dea şi yala*?! Credea că se va lămuri în clasa aceea, ai cărei elevi se nimeriseră să fie la ora de sport însă nimic neobişnuit nu era înăuntru, ba chiar şi yala era la locul ei! Şi hainele, în care sigur copiii aveau bani… Bani… Dar nu, el era om cinstit! Luă o cretă, se aşeză într-o bancă. Ce mai mâzgăleli! Unele erau zgâriate, scrise. Ce-ar fi să scrie şi el pe tablă? Dar ce?… Aha, o să copieze de pe-o bancă: „*Repetenţilor*, *vă caftim pe toţi*!”. Da, a mers! Cu ocazia asta şi-a amintit de învăţătoarea lui, de demult. Ieşi din clasă. Ce-ar fi să pună şi el un anunţ: „Vând ceasuri, adresaţi-vă… „ei, asta-i! Unde să se adreseze?! Poate: „*Peste gard*, *la Cămin*?”. Nu, nu se poate, ştia că oamenii au reţineri când este vorba de Cămin. N-ar veni niciun cumpărător şi chiar dacă ar veni, ce-ar zice medicii? Dar ceilalţi internaţi?

Tresări, auzind paşi pe coridor. Sări din pat acoperind cearşafurile, apoi se întinse peste ele. Adormi aşa şi, dimineaţa pierdu micul dejun aşteptând să rămână singur, să-şi pună comoara la adăpost. Deşi nemâncat, cine-l vedea în acea dimineaţă se mira: în general era posac, ce-o fi păţit atunci de-i râdeau ochii? Ştia cum să-şi vândă *marfa*: în curtea liceului, direct elevilor după amiaza, când nu erau profesorii şi ei veneau să joace

fotbal!… Dar dacă i le fură cineva?!… Tot mai bine dimineaţa, când erau şi profesorii pe acolo.

A doua zi îi arătă ceasurile lui Ionică.

XX.

Ca-ntotdeauna, Ionică îşi terminase temele târziu, după orele 23

şi tata, parcă-i făcea în ciudă. Voia de la el un sfat ca astă vară când găsiseră aparatul de fotografiat, pe care tocmai îl privea. Îl întoarse pe toate părţile; cum de nu l-a luat tata în excursie? Nu scăpa nicio ocazie de a călători şi uite, din cauza unei clase a IX-a, el n-avea cu cine se sfătui. Poate i-ar fi dat nişte bani, poate-ar fi vrut să vadă şi el ceasurile? N-avu cum afla, fiindcă-ntr-un târziu, adormi. Dimineaţă nu se-ndură să-l trezească pe tata, fiindcă sosise ac să şi adormise târziu, după miezul nopţii.

Spre şcoală, aşa ca din întâmplare, o ajunse pe Mirela, nici ea grăbită.

— Te-ai hotărât, îi faci vânzare lui Mitică?

— Păi, deocamdată tata nu mi-a dat bani ş-apoi… câţi bani?! Prima oră trecu cu greu şi-l determină să renunţe la

— Întrevederea cu Mitică. Simţea că ghinionul îl păştea de dimineaţă.

Uneori îşi punea în gând: „Dacă la ora de română îmi va merge bine n-o să am probleme toată ziua, ori azi la română… „Avea să-i povestească mamei că doamna le dăduse un extemporal, pentru depistarea celor care nu citiseră *Cartea Oltului*, de Geo Bogza, subiectul: „Localităţile străbătute de râul Olt”. Lectura le fusese recomandată de mai multe ori, însă cei mai mulţi stăteau încurcaţi, cu foile albe în faţă. El, după câteva rânduri de *barbă* (i-a explicat mamei: adică *vorbe din burtă*, adică spuse fără să cunoşti subiectul) îi privea pe ceilalţi. Paul avea în faţă trei foi iscălite, cu titlul: „Lucrare de control” şi pe una desenase o apă curgătoare cu fabrici pe maluri,

pe alta scrisese vreo trei rânduri iar pe ultima, pe care o dăduse doamnei, nimic… Alt coleg, din spatele său după o pagină şi ceva de *barbă*, încheiase: „În concluzie, apa Oltului trece, pietrele rămân…” Doamna ştia că-i prinsese pe picior greşit şi le înapoie lucrările.

Cum nu-i mersese bine la română, *afacerile* n-aveau cum să-i meargă altfel ba, comentând cu colegii isprava din oră, aproape uită de Mitică. Mirela – din întâmplare – fusese singura din clasă care citise cartea şi, tot din întâmplare îi amintise de întrevederea cu Mitică.

* * *

— Bună ziua!

— Bună ziua…

Valică privea nelinişti grupurile de elevi mai mari, numai că nimeni nu mai avea grija lui. Nu ştia cum să înceapă:

— Aăăă… ăăă… Te-ai hotărât, cumperi?

Atâta speranţă se ghicea în întrebarea lui, atât de încrezător îl privea cu ochii mari, rotunzi, încât Ionică era descumpănit. Se gândea: „O fi având un mare necaz, speră să scape de el cu banii de pe ceasuri? Dar dacă… dacă le furase?! Ar fi fost cel mai rău şi, dacă îl ajuta îi era complice… Nu, de unde să fure el atâta aur?! N-auzise de nicio spargere la muzeu ş-apoi, un hoţ arată altfel… Dar dacă altcineva le subtilizase şi i le dăduse să le plaseze, profitând de naivitatea lui? Părea cea mai plauzibilă ipoteză. Dar ce avea el de făcut?… Cum ce?… Să anunţe Poliţia şi ea s-o descâlcească… Totuşi, dacă le primise sau le moştenise?

Îl măsură din ochi pe Valică. Nu, în niciun caz! Se simţea vinovat, îi dăduse speranţe de pomană. De-ar fi putut vorbi cu tata!

— Hai să ne mai gândim. Ce atâta grabă cu negustoria! Ceasurile îmi plac, dar cum pot şti că-s bune?

Ar trebui urmărite 24 de ore ş-apoi, pot fi sigur că ăsta-i aur? Dar de unde le ai, nu cumva le-ai…

Valică pricepuse, chiar dacă întrebarea nu fusese continuată. Îl credea hoţ! Simţea că-i fugea pământul de sub picioare şi înţelesese iar că-i era dat să fie bogat, mai bogat decât toţi copiii ăştia care-şi dădeau aere că-s *liceeni*, numai că nu se putea bucura de avere. Strângea în mână legătura cu ceasurile, în timp ce fără voie, o lacrimă i se prelingea pe obraz. Ionică, numai la o asemenea reacţie nu se aştepta:

— Hai, fii bărbat, ce Dumnezeu?! Descumpănit, Ionică se uita în jur, aşteptând zadarnic ajutor. De-ar fi fost şi Mirela acolo, poate Mitică n-ar mai fi plâns!

N-avu când să-l liniştească fiindcă fără o vorbă, Mitică îi întoarse spatele şi sări rapid peste gard.

* * *

— Niciodată n-am privit atent clădirea asta. Uite, seamănă un castel, are turnuri, blazon, parc!

— Da, şi eu am trecut de atâtea ori pe aici şi… Deodată tresări: nici nu ştii câtă dreptate ai! Îmi aminteşte de… o clipă… Ionică parcă vedea râul vara la Onăceşti, cotul râului, barca şi castelul. Nu se poate! Ba se poate, că-i sub ochii mei! Clădirea asta-i identică cu castelul bunicilor!

Mirela făcu ochii mari.

— A, nu, nu-i chiar al lor. În satul bunicilor este un castel identic, numai că-i cu mult mai mare!

Pentru că Ionică întârzia prea mult cu privirea asupra faţadei, Mirela-l trase de mânecă:

— Hai trezeşte-te din visare! Pentru altceva suntem aici.

— Da, iartă-mă, m-au cuprins nostalgiile după vacanţă, după soare şi… după Lupu.

Aşa deodată văzuse, parcă aievea chipurile bunicilor, aşa cum fuseseră şi, ochii i se umeziră. Nu-i putea explica fetei ce se întâmplase şi, uita aşa – deşi departe – Lupu îl salvase!

Pătrunseră nestingheriţi într-un hol mic, care se continua în dreapta cu un coridor lung cu uşi vopsite în alb, deoparte şi de cealaltă. În stânga, deasupra unei uşi era o tăbliţă pe care scria cu albastru: *Salonul nr. 1* iar pe uşa din lemn sculptat din faţă scria: *Director*. Plutea în aer miros de mâncare, din holul din dreapta se auzeau, slab, zgomote metalice.

— Cred că am nimerit exact la ora mesei!

— Ar trebui să întrebăm de *Mitică*. Cum l-o fi chemând în realitate? Vezi, deja avem probleme. Ce-ar zice directorul auzind că cineva îl caută pe *pacientul Mitică*? „Efectiv, noi n-avem un motiv pe care să-l spunem în gura mare.

— Vine cineva. Lasă-mă pe mine să vorbesc, am o slăbiciune pentru oamenii în vârstă. Reţine: nu *bătrâni* ci *în vârstă*!

Se apropia o doamnă căruntă, distinsă, cu trăsături fine care dovedeau că-n tinereţe fusese o frumuseţe

— Ce faceţi aici, dragilor? Aţi venit la cineva şi nu ştiu eu? Nu se poate, am pretenţia că ştiu rudele tuturor internaţilor. Cu cine aveţi treabă?

— Păi…

— Poate cu vreo asistentă, cu vreun medic? Doamna avea o privire blândă, un zâmbet bun.

— Nu vă supăraţi, voiam să vorbim cu… Erau stânjeniţi, se observa uşor.

— Uitaţi, vine doamna asistentă şefă, dânsa vă poate ajuta, cu siguranţă. Rămâneţi cu bine, dragii mei!

— Săru’ mâna!

— Pe cine căutaţi copii?

— Cum să vă spun, pe cineva… nu ştim cum îl cheamă, dar…

ştiţi, noi suntem elevi la Liceul Roşu şi…

— Lasă-mă pe mine! Doamnă, îl căutăm pe internatul dumneavoastră căruia noi îi spunem *Mitică*.

— Despre Valică-i vorba! Da ce treabă are cu el o fată aşa frumoasă, ca tine?

— La ora de sport a sărit gardul. Cred că a pierdut nişte bani şi vreau să-i înapoiez.

— Curios! De unde are el bani? Mă rog… cred că a terminat cu masa. Poftiţi în sala de vizite şi dacă n-o fi adormit, vi-l trimit îndată.

— Mirela, o să-mi fie greu să-i vorbesc.

— Te ajut eu, numai să vină.

Sala era o încăpere mare cu covor persan, cu câteva fotolii şi o măsuţă acoperită cu milieuri lucrate de pensionare. Într-un colţ, pe un suport înalt era un televizor color. Atmosfera părea apăsătoare.

Ionică privea pe geam, preocupat. Se simţea vinovat pentru dezamăgirea pricinuită lui Mitică dimineaţă. Încurajase, în speranţe inutile, un om despre care nu ştia nimic.

Mirela se gândea dacă nu cumva greşise implicându-se într-o istorie neclară. Ei îi plăceau lucrurile precise, dar acum – era conştientă

— Făcuse o excepţie, fiind vorba şi de Ionică.

Uşa se deschise cât să poată fi zărit Mitică, intrigat. Cine să-l caute pe el?! Niciodată nu se mai întâmplase asta. Văzându-l pe Ionică, trânti rapid uşa şi-o luă la fugă până în cameră, unde Stelian sta nemişcat pe scaun în faţa geamului. Ce-o fi vrând băiatul acela? Putea fi periculos, doar dimineaţă se interesase de provenienţa ceasurilor! N-o fi făcut şi el ca doctorul de astă vară, n-o fi dat vreun

telefon? Deodată se ridică şi-o luă la fugă spre sala de vizite. Nu mai avea ce pierde, degeaba avea ceasurile dacă nu le putea vinde. Numai de n-ar fi plecat!

Ce noroc, mai era acolo hotărât să plece pare-se, însă mai era! Se aşează într-un fotoliu lângă Ionică.

— Voi m-aţi chemat? Ce vreţi de la mine?

— M-am mai gândit, dacă-mi spui de unde ai ceasurile, te ajut.

Înţelege-mă, altfel nu se poate.

— Le-am… moştenit!

De ce avea băiatul ochii mustrători, de ce-o mai adusese şi pe fată?

— Ei bine, adevărul este că le-am găsit astă vară într-o călătorie. Sigur, nici acum nu-l credeau, se vedea asta după cum se uitau unul la altul… Izbucni, deznădăjduit:

— Vreţi să vă cad în genunchi, să vă jur că ăsta-i adevărul, că m-am zbătut mult până să le găsesc, doar ca să mă pot vindeca?! Cum vreţi să vă dovedesc că nu mint, cum?

Nu mai vedea nimic, începuse să tremure şi simţea că i se va face rău.

— Uite, te cred. N-o să cumpăr nimic, că n-am bani şi nici nu ştiu cât preţuiesc *lucrurile* tale, dar te pot duce la cineva care te va ajuta. Mirela, tu-l cunoşti pe nea Ilie, bijutierul din centru…

— Ai dreptate, ai dreptate!

Valică-şi revenise şi era intrigat: de unde putea fata asta să ştie că era mai bine să meargă la acel nea Ilie?

— El colecţionează ceasuri, are vitrine pline cu exemplare rare, cel puţin aşa se spune. Da, să mergem la bijutier!

Întrezărind o şansă, Valică se transformase iar în îndrăzneţul de astă vară, faţa i se luminase, ochii îi

sclipeau. Trecuse şi el prin faţa bijutierului, dar nu se gândise niciodată… Trebuia să-şi însoţească vizitatorii; singur cine ştie cum l-ar primi bătrânul? Poate aşa va reuşi să vândă ceva!

XXI.

În spatele geamului uşii de la intrare era un carton pe care scria cu litere de-o şchioapă: *DESCHIS*. Noapte şi zi, duminica sau în cursul săptămânii, oricine putea intra la bijutier. Era mereu prezent la atelier, fiindcă acolo locuia, de ani buni.

Când intrară cei trei, meşterul îmbătrânit, cu ochelarii rotunzi pe nas şi veşnicele bretele în loc de curea pentru pantaloni, peste cămaşa albastră, vorbea cu un bătrân înalt, uşor adus de spate, cu capul pleşuv.

— Vreau un ceas bun. Am mai cumpărat unu de la mata, acu douăzeci de ani. Pe atunci eram amândoi oameni cu prestigiu… La mine, de când sunt pensionar, nu se mai uită nimeni. Străinul îşi privi geanta maron din piele roasă pe la colţuri. Lucram la gară la bilete, aveam nevoie de ceva puneam mâna pe telefon şi rezolvam pe loc. Acuma trebuie să mă ploconesc, să rog pe unul, pe altul şi, nu ştiu cum da oamenii parcă mă duşmănesc… Ehei, eram oameni cu prestigiu, altă dată!… Mata eşti şi acuma, da’ eu… Dă-mi un ceas bun!

Meşterul îl asculta. Într-adevăr, cât timp îl ajutau ochii putea lucra, *îşi păstra prestigiul*.

— Eu sunt bijutier şi ceasornicar. Îţi voi da ceva bun. Ceasul ăsta-i fără moarte, are arcul dublu; garantat, te ţine încă douăzeci de ani… Îl vrei cu cadran alb sau albastru?

Pe când bătrânul ieşea trist, bijutierul îi cântărea din priviri pe noii sosiţi.

— Cu ce vă pot ajuta, tinerilor?

— E mult de povestit şi nu ştiu cu ce să încep.

— Meşterul aranjă meticulos pe măsuţă trusa de

şurubelniţe mici, împinse într-o parte o lupă mare cu coada lungă, încuie o casă din fier. Avea răbdare, nu era niciun zor… Da ce-o fi între *tânărul* ăsta cu păr vâlvoi şi elevi? Nu cumva?!… Ei, parcă numai odată făcuse el verighete pentru copii! Adică aşa-i considera el, fiindcă ei aveau altă părere. Ştia el ce ştia pentru că după o lună-două, revenea la el băiatul – de cele mai multe ori – şi-l ruga să topească verighetele. Asta le-o fi *naşul*?! Vizibil posomorât aşa deodată, nu-i mai întrebă nimic şi-şi văzu de treabă. Probabil, adică sigur, copiii se căsătoresc fără ştirea părinţilor şi dacă fac asta, şi-or lua îndemnul să-i comande şi verighetele… Ia uite, fata-i mai îndrăzneaţă, vorbeşte prima!

— Nu vă supăraţi, am aflat că vă ocupaţi şi de ceasuri; vreau să spun că dumneavoastră le reparaţi dar sunteţi şi colecţionar. Vrem un sfat.

„Aha, asta era cu totul altceva!” Meşterul se ridică în picioare şi veni spre musafiri.

— Măi copii, mi-aţi luat o piatră de pe inimă! Eu credeam… nu contează ce credeam! Spuneţi care-i problema?

— El… adică noi, avem nişte ceasuri pe care intenţionăm să le vindem şi avem nevoie de un sfat autorizat.

„Oho, el are ceasurile dar nu vrea să se ştie. De ce-l ajută copiii ăştia? La urma urmei nu-i treaba mea…” Se aşează pe un scaun în spatele biroului, aprinse o veioză şi cu o mişcare rapidă îşi puse o lentilă peste ochiul drept.

— Să vedem despre ce-i vorba.

Mitică răsturnă pe masă câteva ceasuri din aur – ceasuri de buzunar – doi cercei cu pietre roşii, un medalion din argint şi două inele cu monograme.

Pocnetul lentilei bijutierului, căzută pe sticla biroului, îi făcu pe toţi să tresară. Nea Ilie se ridicase în picioare şi-şi freca de zor ochii. După vreun minut, reuşi să îngaime:

— Vai, vai, vai! Fugi spre uşă şi, pentru după cine ştie câtă vreme, întoarse spre stradă cartonul pe care scria *ÎNCHIS*. Luă lupa mare apoi timp de vreo treizeci de minute întoarse ceasurile pe toate părţile, le desfăcu capacele, le închise la loc. Studiul lucrăturii bijuteriilor îi luă zece minute. Privi atent monogramele inelelor şi căzu pe gânduri. Îi aminteau de ceva, dar foarte vag. Şi ceasurile, da ceasurile…

Cei trei îl urmăreau miraţi. Deschisese seiful abia încuiat, îşi pusese ochelarii şi căuta în zeci de cutiuţe asemănătoare celor în care se vând ceasurile, pe care le dădea cu grijă într-o parte. În sfârşit, găsi ce căuta: o casetă din lemn sculptat c-o cheiţă în broască. Scoase un ceas, îi întoarse arcul apoi îl cercetă cu lupa, ca într-o târziu să-l pună alături de ceasul lui Mitică. Da, se lămurise! mai scoase câteva, le înşirui pe masă cu capacele desfăcute şi le schimbă ordinea de atâtea ori, ca la alba-neagra, încât Mitică, îngrijorat, era sigur că bijutierul, văzând că ale lui erau mai valoroase, voia să i le înlocuiască. Cine mai putea şti care fuseseră ale lui? El nici înainte nu le putea deosebi, erau doar ceasuri şi atât! Totuşi nu se va lăsa înşelat, doar îi avea de partea lui şi pe elevii ăştia!

— Priviţi, pe capace sunt gravate grupuri de cifre.

— Da, numărul de fabricaţie, seria fiecăruia…

— Nu băiete! Priveşte un ceas adus de voi, citeşte atent cifrele!

— …01114!

— Da. Acum ia un exemplar de-al meu. Ia vezi ce scrie!

— 01113!

— Acum mai ia încă un ceas de-al meu.

— 01116.

— Acum ghiceşti ce-ar putea scrie pe ceasul adus de voi?

— Cred că… 011151!

— Exact. Avem aici toate numerele consecutive, de la 01112 la 01115 apoi pauză şi, din nou de la 011126 la

01132. Dacă te uiţi atent cu lupa, vezi că înaintea cifrelor sunt gravate la toate ceasurile, aceleaşi două litere: „C.O.”; n-am auzit să existe vreun asemenea STAS!

— Cu siguranţă este un indice de clasificare, nu? Toate piesele au făcut parte, cândva, dintr-o aceeaşi colecţie, proprietarul şi-a gravat iniţialele: „C.O.”, înainte numerelor de ordine, 01112 până la 01132.

— Colecţia a fost împrăştiată, descompletată, dovada, lipsa pieselor de la 01123 la 01126!

— Nu vă supăraţi, noi voiam să le vindem… Bijutierul o privi lung pe Mirela.

— Înţeleg, numai că şi eu sunt colecţionar. Dacă-mi laşi deoparte meseria şi mă scuturi bine – vezi că-s om bătrân! – nu rămâne după mine decât colecţia de ceasuri şi bijuterii. Vreau s-o donez unui muzeu şi cine-o vedea-o, sigur o să mă pomenească! Asta-i o boală de care nu poţi scăpa, odată ce-ai prins microbul. Să vină cineva şi să-mi ofere tot bănetul din lume, n-aş vinde nicio piesă din colecţie! Prefer s-o dau toată când o fi, decât s-o descompletez!

— De fapt ce vreţi să înţelegem?

— Că la mijloc este ceva necurat.

Ionică şi Mirela se uitară miraţi unul la altul, apoi amândoi întrebător, la Mitică. El nu pricepuse mare lucru, bănuia însă că şi de data asta avea să plece tot cu mâna goală şi, înfrângerea pe care-o întrezărea îl făcu apatic. Deodată voi să plece acasă, să-şi continue traiul aşa cum fusese până atunci… Pesemne nu-i va fi dat niciodată să meargă în străinătate, la spitalele scumpe!

— Nu pot crede că-i ceva necurat, până nu aflu adevărul despre provenienţa ceasurilor.

Bijutierul luă în mână medalionul din argint şi-l deschise.

Valică rămase cu gura deschisă de uimire!

— Păi ăsta-i el! apoi tăcu.

Pictura mică din medalion, bine conservată, îl reprezenta pe Stelian, mai tânăr – era adevărat – însă de neconfundat!

Privirile întrebătoare îl determinară pe Valică să vorbească:

— Bine, cred că va trebui să mă ascultaţi.

După o oră toţi ştiau aventura lui Valică, însă fiecare o receptase diferit. Domnul Ilie înţelesese că bijuteriile nu erau de furat şi-i părea bine, Ionică se întorsese cu gândul la locul vacanţelor lui mari şi, dacă descrierea podului casei, gospodăriei bunicilor şi mai ales beciului n-ar fi fost atât de amănunţită, n-ar fi crezut o iotă! Omul ăsta care părea atât de neajutorat, stătuse acolo atât de multă vreme?! Da, se poate, însă povestea cu beciul şi *culoarul* la capătul căruia găsise *comoara*, nu prea era de crezut… numai că, deocamdată era singura explicaţie plauzibilă. Mirela era cel mai puţin implicată şi *gândea la rece*:

— Acum, că ne-am lămurit, ne daţi banii?

— Lăsaţi-mă să răsuflu o clipă… Credeţi că-i puţin lucru să primesc o asemenea ofertă? Poate mi-o doream dintotdeauna, numai că… n-am destui bani. Dar o să împrumut, mai aşteptaţi vreo două zile!

Valică nu mai era singurul tăinuitor al bogăţiilor, al secretului isprăvilor din vară şi parcă se simţea mai bine aşa. Dar de ce se frământa domnul Ilie, ce mai voia?

— Vă spuneam mai înainte că n-aş descompleta colecţia nicicum, dar nu v-am spus tot. Şi ceasurile mele au istoria lor: sunt ale mele şi, nu sunt…

— Cum aşa?!

— Era imediat după război. Oamenii bogaţi deveniseră deodată săraci şi cei care n-au apucat să fugă

din ţară, dacă nu s-au dat cu vremurile, au pătimit. Într-o zi – parcă a fost ieri – o doamnă profesoară mi-a adus o altă doamnă, fugară. N-o cunoşteam şi voia de la mine bani în schimbul… ceasurilor ăstora! Eu, întotdeauna am fost şi puţin negustor; atunci n-am câştigat nimic, nici eu nici ea. I-am promis că de se va întoarce vreodată, îi voi înapoia aurul. Au trecut atâţia ani, uitasem istoria şi-a trebuit să veniţi voi acum să mi-o reamintiţi… Da, sigur, aurul ăsta este mai mult al ei…

— Nu-i ştiţi numele, adresa?

— Nu, Mirela! Parcă aşa te strigă Ionică, nu? Bijutierul zâmbea, privindu-şi musafirii.

XXII.

Odată rămas singur nea Ilie căzu pe gânduri. Copiii îi amintiseră ceea ce el se străduise să uite. În atâţia ani nimeni nu-i ceruse ceasurile şi, acum, ei îi amintiseră c-avea o datorie…

Se îmbrăcă în grabă şi, pentru a doua oară într-o zi, întoarse tăbliţa cu înscrisul *ÎNCHIS* spre stradă. Ca să-şi liniştească conştiinţa trebuia s-o vadă pe profesoara care locuia, de câţiva ani buni, la Căminul Spital de Boli Cronice. Ea, cu siguranţă, ţinuse legătura cu cealaltă femeie. Trebuia să afle din gura ei că renunţase la ceasuri şi bijuterii, să le ştie o dată pentru totdeauna, ale lui! Dar dacă i le va cere înapoi? O să i le restituie şi cu banii o să le cumpere pe celelalte. Dar şi celelalte erau tot ale doamnei! Atunci?

Atunci să lase lucrurile în voia lor!

Ajuns în faţa *Căminului* intră în curte până la treptele clădirii, deodată nehotărât. Când să deschidă uşa se-ntoarse repede, aproape alergând. La vârsta lui, graba costă! Gâfâind, poposi să-şi tragă sufletul pe terasa unei cofetării.

Aşteptând să fie servit, auzi fără voie, ce vorbeau două fete, domnişoare de clasa a opta. Una, îmbrăcată în

negru, cu pantaloni strâmţi care-i veneau bine fiindcă avea picioarele lungi, era înaltă şi subţire ca un lujer de floare. Observând asta, nea Ilie zâmbi pe sub mustăţi… Bluza, băgată în pantaloni, strânsă cu o centură cu pafta argintie simplă, se continua în partea de sus cu o broderie care alcătuia un decolteu, nu prea adânc. Părul negru, lung, îi cădea pe umeri şi, pe faţă avea urme fine de coşuri. Cealaltă fată, roşcată, era mai ştearsă şi completa admirativ, spusele celeilalte:

— I-am cerut bani lui taică-meu. A zis că n-are, dar nu m-am lăsat: „Pe căutate?” A fost de acord, numai că după ce am luat banii de unde ştiam că-i ascundea, a întors-o: „Hai că-ţi dau…”; dacă aş vinde bijuteriile maică-mii, aş lua de-a bani…

— Câţi, câţi? voia să ştie roşcata, care se simţea în inferioritate.

— Cam pentru un sfert de maşină!

— Eu, dacă aş vinde cărţile lui tata, aş avea pentru o jumătate de maşină… La mine-i bine cu bunica, ea nu cunoaşte prea bine banii şi…

ştii tu…

— Nu vede?

— … Da… Scoate teancul de bani când o vizitez, îmi întinde o bancnotă de 5 lei şi mă întreabă ce valoare are

— Şi tu…

— Asta-i, că eu zic că-i de 100 lei! Bunica o pune la loc şi la nimereală ia alta, de 100 lei. Eu abia aşteptam:

„Asta-i de 5 lei, bunico!”; „Ia-o fată, şi să fii sănătoasă!”

— Aşa-i cu bunicii boieri… Ai mei tot boieri erau, numai că „*după*”, le-a ieşit boieria pe nas…

Auzindu-le, nea Ilie nu mai aşteptă să fie servit. Se ridică şi-o luă, din nou grăbit, spre *Cămin*.

* * *

Trecuseră atâţia ani de la război. Mulţi oameni sărăciseră atunci, era adevărat, însă tot mulţi se îmbogăţiseră. Unii ziceau că-s mai bogaţi decât oricine fiindcă, pur şi simplu, supravieţuiseră; aceştia erau cei întorşi teferi din război. Pe el meseria îl păzise de necazuri şi-i mulţumea lui Dumnezeu în fiecare seară. Numai *cel de sus* ştia câţi oameni îl căutaseră fiindcă ştia cum să facă să schimbe aurul, bijuteriile şi orice obiect de preţ în bani fără să pună întrebări incomode şi, discreţia îi era răsplătită cu un comision pe măsură. Când adunase bijuterii – mai multe decât îi trebuiau pentru *zile negre* – începuse să le selecteze. Îşi oprea doar ce-i plăcea: o lucrătură fină, un obiect vechi, rar. Cu ceasurile era altceva, aveau *personalitate*... Când îşi deschidea dulapurile cu cristal încasabil la geamuri, trăgea obloanele, încuia uşa şi înşiruia pe masă cutiuţele căptuşite cu catifea roşie, lua în mână fiecare exemplar, cu infinită grijă. Dacă unul nu funcţiona, nu-şi găsea liniştea până nu-l repara. Se-ntâmpla uneori să nu găsească piesele în magazin şi atunci cumpăra alte ceasuri defecte, le desfăcea şi dacă rotiţa căutată nu era de găsit, le arunca într-o *cutie-depozit* de piese de schimb. Trebuia să apeleze la cunoştinţele lui, cu relaţii la specialiştii în mecanică fină. Era tare mulţumit, n-avea niciun ceas defect! Le încorda arcurile cu grijă ş-apoi, cu o cârpă moale le ştergea de un praf inexistent. Asta era satisfacţia lui: să le lustruiască apoi să le ducă la ureche. Cu cât treceau anii, îi venea din ce în ce mai greu să dea bani, era conştient de asta şi-şi spunea lui însuşi că devenise *avar*, dar... banul se face greu şi trebuie preţuit!... Colecţia de ceasuri n-ar fi descompletat-o, pentru nimic în lume!

* * *

La ce veniseră copiii aceia, să-i amintească de o promisiune făcută demult?! Doar plătise ceasurile! Totuşi, cuvântul lui avea greutate, se ştia om de cuvânt şi aşa trebuia să rămână!

— A, bună ziua domnu’ Ilie! Dacă ai şti ce bucuroasă sunt că nu m-a uitat lumea…

— Sărut mâna, doamnă profesoară!

Îşi traseră alături două fotolii în sala de festivităţi care era, în acelaşi timp, şi de primire a oaspeţilor.

— Tot mai fumaţi, doamnă!

— Altfel cum să-mi trec timpul aici? Citesc, mă plimb prin parcul nostru – mare noroc avem cu el – mai beau câte o cafea şi, ştii mata: cafeaua fără ţigară e ca sacul fără petec! De ce mă priveşti aşa mustrător, acum e o situaţie specială, nu? Am musafiri!

— Eu m-am lăsat demult de cafea, de ţigări, nu mai vorbesc… Ei, şi ce mai spuneţi?

— Multe n-am de zis, însă mata trebuie să ai, odată ce m-ai căutat!

— Demult, aţi mediat o *afacere*. Vă amintiţi, după război mi-aţi prezentat o doamnă necăjită, care avea nevoie de bani. Vă mai aduceţi minte?

Cum să nu-şi amintească?! Castelana alungată voia să fugă în străinătate, să-şi trateze fiul nelegitim. Nu mai ştia nimic despre dânsa. De câte ori şi-o amintise, îmbătrânită peste măsură, speriată fiindcă nu-şi putuse urma sora în străinătate! Şi băiatul ei avea nevoie de tratament peste hotare, să devină om întreg. Numai bunul Dumnezeu putea şti ce s-o fi ales de ei.

— Chiar dacă i-ai dat atunci mai mulţi bani decât trebuia, să nu regreţi… Da ce-ţi veni, după atâta vreme, domnu’ Ilie?!

— Eu sunt om strângător şi-mi ţin cuvântul. Am promis să nu-i înstrăinez bijuteriile până şi le-o răscumpăra şi, nu ştiu cât să mai aştept.

— Ai vreun client care vrea, numaidecât, bijuteriile acelea?

— Nu doamnă, clientul sunt chiar eu!

— Domn' Ilie, da’ nu-s deja ale dumitale?! Ai dat bani pe ele, nimeni nu ţi le-a mai cerut, ia-le domnule! După atâţia ani… Te ştiam om corect, dar nici aşa… Totuşi pentru mata, o să-ncerc s-o găsesc pe prietena mea, deşi…

— Sărut mâna! Îmi ajunge aprobarea dumneavoastră!

XXIII.

— La revedere, ne întâlnim mâine!

— Da, pe mâine Mirela!

Ionică aşteptă până fata dispăru în casa scărilor din vila cu patru apartamente, în care ea se mutase de câţiva ani. Înainte acolo fusese un teren neîngrijit părăsit cine ştie de ce de proprietar, împrejmuit cu gard din plasă de sârmă, năpădit de verdeaţă. Vara creşteau în voie ierburi înalte, flori galbene, margarete sălbatice şi gardul era împletit cu rochiţa rândunicii.

Poate cărţile citite îi plăsmuiseră în minte imaginea *locuinţei de vis*, pe care n-o putea amplasa decât în acea grădină printre copacii umbroşi şi tufele de trandafir sălbatic. Trebuia să aibă, neapărat, piscină şi garaj pentru maşini – nu maşină, maşini! – alei pentru biciclete şi un parc de distracţii cu tot felul de balansoare, tobogane. Mai târziu, când filmele de *capă şi spadă* în care apăreau – obligatoriu – femei frumoase rulau pe mai toate ecranele, imaginea grădinii se completase c-o *apariţie blondă*, întotdeauna în rochie albastră, cu părul despletit, alergând spre el. În imaginaţia lui cerul trebuia să fie senin, luminos, cu mult soare! Ionică zâmbi; grădina parcă rămăsese undeva, lângă anii primei lui copilării.

Aleea spre blocul său era mărginită de un gard viu din liliac, cu frunzişul rărit de frigul toamnei. La rădăcină, chiar lângă scară, un câine ghemuit îl privea tremurând. Se apropie să-l mângâie, dar vietatea speriată îşi retrăsese trupul suferind spre tulpinile vii. „Cuţule, nu te teme!”;

câinele îl privea tremurând neliniştit, cu ochi rugători, trăgându-se mereu mai înapoi. Când nu mai avu loc, resemnat îşi ridică ochii în sus şi începu să urle… Ionică o luă la fugă pe scări, oprindu-se în faţa uşii.

Tata îl aştepta. Era ziua din săptămână în care, de obicei, mâncau împreună.

— Ce mai veste-poveste în clasa voastră? S-au cuminţit cei de-a noua?

— Parcă nu ştii, noi suntem *marii nebuni* ai liceului…

— Bun. Atunci, ce-ţi mai fac prietenii şi prietenele? Îmi zicea cineva, da nu spun cine, c-ai plimbat-o pe Mirela.

— Dacă nu prea stai pe acasă… Ieri voiam să-ţi vorbesc, dar nu s-a ivit momentul potrivit. Intenţionam să te-ntreb cum ai proceda tu, dacă…

— *Dacă* e o presupunere, nu?

— Zău, tată! Te rog, nu mă întrerupe. Dacă ai găsi un obiect vechi şi-ai vrea să-l valorifici, cum ai proceda?

Bărbatul, deodată serios, îl fixă cu privirea.

— Ca orice om cinstit, întâi l-aş declara la *Obiecte găsite*, apoi prin *Mica publicitate* aş căuta un cumpărător, dacă nu s-a ivit păgubaşul.

— Sigur n-o să se ivească… Aoleu!… îşi adusese aminte că, preocupaţi de istoria cu ceasurile, şi Mirela şi el, uitaseră să-i restituie lui Valică inelul.

— Tată, adevărul este că vreau să te rog, sau mai bine zis să te întreb ceva, în legătură cu nişte obiecte preţioase

— Măi băiete, asta poate fi o afacere periculoasă! De unde şi până unde, chiar… obiecte preţioase?! Ştii că am încredere în tine, îţi accept preocupările, însă nu înţeleg cum te-ai putut implica în afaceri cu aur!!!

— Nu te teme, nu sunt direct implicat, doar că cineva mi-a cerut mie un sfat. Aşa am ajuns la tine cu povestea asta.

— Aşa, da. Sunt numai ochi şi urechi.

Nici de data asta nu reuşi Ionică să-şi pună ordine în gânduri cu ajutorul părintelui său fiindcă sună telefonul, tata răspunse, se îmbrăcă şi ieşi în oraş… „Vorbim diseară!”, apucă să-i spună. După cât auzise, deduse că o cunoştinţă cu care nu se văzuse demult revenise în oraş şi voia să-l întâlnească.

XXIV.

Holul imens al hotelului, era luminat discret prin geamurile fumurii. Profesorul Onăcescu îşi consultă ceasul, se ridică din fotoliu şi aşteptând, privi afară. Aleea care ducea în parcarea din stânga hotelului avea o porţiune de vreo 20 de centimetri – de-a latul – proaspăt cimentată, să acopere vreo conductă de sub pământ, înlocuită de curând. Locul era marcat cu bolovani spre binele automobiliştilor neatenţi, dar şi pentru integritatea cimentului moale. O maşină frână brusc chiar lângă bolovani, şoferul – un începător tânăr – îşi scoase capul pe geam. Cel din dreapta lui coborî, se apropie de bariera ad-hoc s-o studieze atent, cine ştie de ce. În marşarier, maşina se depărtă vreo 20 de metri, opri, apoi accelerând atacă iar locul, numai că în faţa bolovanilor frână din nou, brusc. Şoferul iar scoase capul pe geam, cel din dreapta iar coborî, zona de netrecut părându-i tot misterioasă. Din spate, o altă maşină acceleră, trecu peste bordură călcând iarba şi parcă lângă hotel…

Profesorul zâmbi apoi întoarse capul, auzind zgomotul uşilor liftului.

— Constantine, tu eşti băiete?

— Oho, Ioane! Eu sunt dar, tu… eşti chiar tu?!

— De când nu ne-am mai văzut?

— De demult! Anii au trecut, a trecut şi tinereţea…

— Da’ de unde! Eu i-am împrumutat-o băiatului meu şi, încă nu am nostalgia anilor trecuţi!

— Pe mine anii m-au marcat puternic. Nu se vede, dar i-am strâns aici, în inimă…

Recepţionera hotelului lăsase telefonul în furcă şi privea amuzată: „Doi bărbaţi care se îmbrăţişează, lucru rar! Cine zice că doar femeile îşi exteriorizează sentimentele, greşeşte! Aha, bănuiam eu, merg la bar!”

— Ioane, am venit în ţară de vreo două săptămâni, am călcat-o în lung şi în lat, dar tot aici mă trage inima, spre locurile natale. Încă n-am îndrăznit să merg la Onăceşti, mă crezi?

— Da. Îţi închipui, n-am mai ştiut nimic de tine! auzisem c-ai fi plecat în timpul vremurilor acelora tulburi, împreună cu doamna de la castel…

— M-a rugat ca pe Dumnezeu s-o însoţesc: avea nevoie de ajutor, nici bagajele de mână nu şi le putea căra singură. Încercase să-l convingă pe tata s-o conducă măcar până la graniţă numai că el, Dumnezeu să-l ierte, nu s-a îndurat s-o lase singură pe mama. N-o să uit niciodată gările cenuşii, pline cu soldaţi, vagoane cu recruţi şi tancuri! Oamenii erau deznădăjduiţi. Nimerisem în acelaşi compartiment cu o bătrână îmbrăcată în negru care privea absentă pe geam şi n-a scos o vorbă, ceasuri întregi. Spunea cineva mai târziu, că primise o telegramă de la un spital militar. Fiul ei de 36 de ani, fusese rănit în prima linie a frontului, dar avusese zile. Printre gloanţe şi obuze, brancardierii îl salvaseră şi-l trimiseseră la spital. Spera să fie *clasat*, numai că după vindecare şi după cele 26 de zile de concediu medical, îşi căuta unitatea care, din motive necunoscute revenise în patrie. Cu inima uşoară – misiunile din ţară aveau să fie incomparabil, mai puţin periculoase decât pe front – mergea spre gară pe lângă o clădire din beton, cu zidurile neterminate. Nimeni n-a putut înţelege ce forţe ale răului făcuseră să se prăbuşească, chiar peste el, o placă din beton, strivindu-l…

Vedeam chipurile îngrijorate ale oamenilor care nu mai ştiau nimic de soarta copiilor, vedeam bătrâni resemnaţi în nenorocirea lor. Cred că atunci m-am maturizat cu vreo două zeci de ani… La graniţă, voiam s-o rog pe castelană să mă ducă undeva unde-i linişte dar n-a fost nevoie, îmi ghicise gândul. Când să urce-n tren, după toate formalităţile necesare, mi-a arătat şi biletul meu de călătorie! Destinaţia: o ţară neutră, neatinsă de pârjolul războiului. Pe atunci nu ştiam cât este de greu să părăseşti o ţară, câte acte trebuie întocmite din timp: paşaport, aprobări… Ea a rezolvat totul în câteva minute, acolo, pe loc! Sentimentele mele erau confuze, mă gândeam la mama şi la tata; îi lăsasem în urmă pentru câteva zile, aşa credeam! Adevărul e că eram puţin egoist şi, cred că oricine în locul meu ar fi făcut la fel… Odată ieşiţi din ţară, castelana mi-a dezvăluit că-n străinătate avea bani mulţi prin bănci, chiar şi o proprietate. Îţi aminteşti doamnele de la castelul din Onăceşti, erau ultimele din neamul lor. Ba nu, mai era şi Stelian, dar el rămăsese în ţară şi era *neajutorat* – aşa spunea dânsa când îl pomenea. Eram speriat şi simţeam că odată plecat de lângă ai mei, trebuia s-o ajut să treacă mai uşor peste ruptura de locurile natale, de castelul strămoşilor, de sora mai mică rămasă acolo. Am fost norocos… Datorită ei aveam să pricep că averile materiale nu-s mai de preţ decât moştenirea de suflet, de neam. Trebuie să ştii că odată ajunşi la reşedinţă – o casă mare în mijlocul unui parc (oamenii bogaţi, dacă n-au vegetaţie multă în preajmă, nu mai sunt ei înşişi) totul a reintrat în normal, după o perioadă de acomodare cu locurile. Dacă ai ce-ţi trebuie, ai totul – aşa credeam şi eram mulţumit. Doamna mi-a angajat profesori. Eu, Constantin Varduca, fiul unui administrator-paznic, avem să învăţ limbi străine, aveam să merg la şcoli înalte! Ştii că acum sunt medic?

— Circulau nişte zvonuri despre tine dar nimic sigur. Doamna mai trăieşte?

— S-a prăpădit acum zece ani. Înainte de a cădea la pat era neliniştită, se gândea mereu la rudele rămase în ţară, la soră şi nepot. Simţea că n-o să-i mai vadă niciodată fiindcă era în vârstă, scrisorile îi reveneau din ţară cu menţiunea: „Adresantul necunoscut” şi nu mai avea puterea să-şi caute şi altfel neamurile.

— M-a înfiat şi am devenit unicul moştenitor al castelanelor din Onăceşti, cel puţin în acte…

— De asta ai revenit în ţară?

— E greu de explicat. *Dincolo*, am mai mult decât îmi trebuie, nu numai datorită moştenirii. Câştig destul ca medic, dar nu sunt mulţumit. În ultima vreme eram mereu agitat, nu mă mai puteam concentra şi gândurile îmi fugeau încoace. Cât am fost elev şi student în străinătate, studiile şi cărţile mă acaparau, n-aveam timp de altceva.

Ştii, se zice că apa, aerul şi alimentele din locul în care te-ai născut conţin nişte elemente miraculoase care te fac să revii… Mi-am luat concediu nelimitat şi colind la mare, la munte, însă nu ajunge. M-am săturat de hoteluri, vreau să-mi revăd satul natal, locuinţa părinţilor, să le văd mormintele… Constantin tăcu şi-şi întoarse privirea spre intrarea hotelului. Murmurul şoptit al perechii de tineri de lângă el unui prieten din copilărie, îl copleşiseră. Acum nu mai era medicul solicitat de pacienţi avuţi – la care se ajungea greu, cu bani mulţi pentru onorarii – era din nou puştiul din pavilionul portarului. Se vedea copil împreună cu Stelian, mergând pe cărările parcului, pe malul râului. Şi întâmplarea aceea! Acum se învinovăţea că-l încurajase pe Stelian să atenteze la colecţia de ceasuri a castelanelor dar…

— Ioane, singur nu pot merge la Onăceşti, cred că mă înţelegi. Am plecat fără să-mi iau rămas bun de la părinţi şi conştiinţa mă face să mă simt vinovat. Mai este ceva: ştiu că cineva aduna material bibliografic pentru alcătuirea monografiei satului nostru şi mă interesează, îţi dai

seama. Dacă a fost finalizată trebuie să conţină şi fotografii cu părinţii mei, cu castelul. Parcă-mi amintesc de un fotograf angajat – de învăţătorul fostul politician, frate al bunicului tău – să fotografieze castelul şi satul, să imortalizeze casele şi oamenii reprezentativi.

Constantine, o să-i faci o mare bucurie lui Ionică, fiumeu! Dar trebuie să ştii că pozele n-au mai ajuns în „Cartea de Aur" – aşa şi-a numit ruda mea, învăţătorul – opera vieţii, când a terminat-o. Acum este la biblioteca din sat şi Ionică o ştie pe de rost, cred. Pozele de care vorbeai au rămas nedevelopate, până de curând… după atâţia ani! Nu pricep un lucru, cum o fi ajuns aparatul de fotografiat în beciul nostru?!

În timp ce vorbea, profesorul îl urmărea pe Constantin care, desigur, nu înţelesese mai nimic. Normal, cine-ar fi putut face o legătură logică între o carte care pe vremea lui nici nu apăruse, şi nişte fotografii dintr-un aparat care ajunsese *nu se ştie cum*, într-un beci? Nedumerit, spuse doar:

Asta este o altă poveste, nu? S-o lăsăm pe altă dată.

De acord; spune-mi, cum ai dat de mine?

Am venit în oraş, am tras la hotel şi mi-am cumpărat o carte cu abonaţii telefonici din judeţ. Acum ai înţeles?

Da, dar cum m-ai nimerit aşa, deodată? Ştiu că mai sunt şi alţi *Onăcescu* în oraş.

Aşa crezi tu, c-am nimerit imediat.

Nu mai contează asta, contează c-ai tras la hotel, nu la mine! Este adevărat, când eram copii n-am fost prea apropiaţi, tu te învârteai pe la castel şi erai prieten cu Stelian.

Prieten e cam mult spus, însă eram apropiaţi. Am ceva pe suflet în ce-l priveşte şi, asta mă roade. Apropo, pe unde-o mai fi acum?

Cine ştie… După ce i-a plecat sora mai mare, mama lui a fost alungată de la castel. În ultima vreme acolo

funcţionează o şcoală specială pentru copii cu afecţiuni locomotorii. Auzisem că ea ar fi intrat la o mănăstire, însă de Stelian, chiar nu ştiu nimic.

Am greşit faţă de el şi-mi doresc mult să-mi îndrept greşeala… Nu s-a vorbit niciodată despre descoperirea, la Onăceşti, a unei averi ascunse?

Ce întrebare-i asta?… Ce averi?!

Constantin îl privi lung şi vorbi, mai mult pentru el:

Înţeleg că Stelian a avut cu ce trăi.

Iartă-mă dar acum nu mai înţeleg eu nimic…

Îţi voi spune altă dată, doar nu plec mâine… Nu vrei să ieşim în oraş? Sunt sătul de hoteluri şi localuri! De-ai şti ce tristeţe mi-a produs revederea casei baronului Bamberg! Acolo s-a prăpădit fratele tatii, unchiul meu, administratorul baronului. Ştii povestea lui?

Am auzit câte ceva despre baron, dar… nu pleci mâine. Hai sus, să-ţi iei bagajele!

Pentru ce?

Doar nu-ţi închipui c-o să te las la hotel. Trebuia să mă suni imediat ce-ai venit. La noi te vei simţi bine şi puştiul meu – nu că-l laud, că-i un băiat pe cinste – ar fi încântat să afle din gura ta cum este Elveţia!

Dar nu vreau să deranjez…

Las-o baltă!

XXV.

„Of, cu musafirul ăsta al nostru, nu l-am prins o clipă liber pe tata. Poate măcar la Onăceşti îi voi putea vorbi!” gândea Ionică în maşină. N-apucase să-i povestească întreaga istorie fantezistă a lui Valică. O fi fost ireală, dar ridica un mare semn de întrebare: atât de exact descrisese şi casa şi curtea şi intrarea în beci!

Uite, castelul abia se mai zăreşte. S-au îndesit crengile, au crescut copacii. Mă-ntreb dacă s-o fi construit

ceva la cotul râului…

Acolo îmi ascund eu barca, între crengile sălciilor!

Nu te-a surprins nimic pe acolo, niciodată?

„Ce dorea de fapt, doctorul străin, parcă-i tremura glasul? Păi sigur, doar vine de peste graniţă numai că, chiar dacă-i prieten cu tata, tot străin este. O fi emoţionat „gândea Ionică.

În curtea bunicilor uită şi de musafir şi de Valică, cu istoriile lui cu tot. Explozia de bucurie a lui Lupu îl acapară total. Simţindu-i prezenţa, se năpustise spre poartă! Ridicat cât era de lung în două picioare, cu labele pe umerii lui, i se uita în ochi, dând din coadă

Ţi-a fost dor de mine, prietene! Te cred, da' să ştii că nici mie nu mi-a fost uşor fără tine! Zăream pe stradă oameni cu câini în lese, cu botniţe, şi-mi zbura gândul aici, numai că nu mi te puteam închipui pe tine cu… botniţă! Aşa, demnitatea ta ar fi, iremediabil, terfelită… De asta îmi place să te ştiu liber. Aşa băiete, aşa!

Câinele într-o goană nebună fugea spre castani, revenea la picioarele lui, îl privea şi iar fugea la castani apoi revenea din nou.

Asta da demonstraţie de afecţiune! Câinele *locuieşte* singur aici, sau am înţeles eu greşit?

Părinţii mei nu mai sunt, Constantine. Demult i-ai cunoscut şi poate-ţi aminteşti cât îşi doreau să le rămână casa şi gospodăria exact cum au reuşit ei să le facă. Era modul lor discret de a-mi sugera că m-ar fi vrut aici în sat, însă timpul a vrut altfel. Cred că păstrându-le gospodăria neschimbată, i-aş mulţumi, măcar pe jumătate. Ş-apoi şmecherul ăsta cu patru picioare face parte din familie. Ce zici, Lupule?

Câinele parcă simţise că despre el era vorba şi-şi coborâse botul pe iarbă, întinzându-şi labele din faţă pe pământ, privind şăgalnic spre profesor.

— Uite-l tată că râde, ca-n *Colţ Alb*! Se spune că

sentimentele sunt caracteristici pur omeneşti, da unde-s specialiştii să-l vadă acum pe Lupu?! Ştii ceva… cred că m-a trădat, hoţomanul! Eu sunt stăpânul lui şi-ar trebui să mă placă doar pe mine. Căţel rău ce eşti!

Băiatul o rupse la fugă spre livada din spatele casei, urmat îndeaproape de Lupu. Bărbaţii zâmbeau.

— Nu-l puteam ţine la bloc şi, aducându-l aici i-am făcut pe plac şi băiatului şi, nu numai lui. Părinţii mei aveau mereu câte doi câini, dar parcă tu nu-ţi aminteşti cum era!

Constantine te văd gânditor, ştiu că eşti tulburat, doar îţi revezi meleagurile copilăriei. Să mergem la castel, la locuinţa părinţilor tăi!

* * *

Din maşină Constantin vedea cu alţi ochi clădirile familiare odinioară: biserica, primăria, magazinul erau aceleaşi, dar păreau mai mici! Cu faţadele ascunse după copacii deşi de pe marginea drumului, deveniseră minuscule pentru el.

Drumul până la intrarea de sus în parcul castelului, odată mărginit de gospodării avute, arăta jalnic. Casa unui fost prieten părea pustie cu curtea năpădită de bălării mari, cu stâlpul porţii înclinat şi gardul din lemn putred prăbuşit peste drum. Peretele din spatele casei era dărâmat, iar acoperişul aducea cu spinarea unei cămile uriaşe cu două cocoaşe. Alături, în mijlocul unui spaţiu cu fason de curte, zăcea o casă cu pereţii din lut. În faţa ei, vreo trei copii prost îmbrăcaţi îşi ignorau condiţia socială alergându-se şi ţipând bucuroşi.

— Măcar sunt sănătoşi, Constantine… Profesorul nu era surprins de stupoarea întipărită pe faţa doctorului, el fiind obişnuit cu aspectul trist, contrastant cu castelul, al acelei părţi de sat. Oamenii au îmbătrânit, mulţi au pierit fără urmaşi, sau cu urmaşi plecaţi, cine ştie pe unde… Nu

mă privi cu reproş, persoanele de faţă sunt excluse! Mulţi s-au mutat în oraş, vezi câte case s-au lăsat pe o parte!

— Aşa o fi ajuns şi pavilionul alor mei?!

— Uite-l, să-ţi vină inima la loc!

— Poarta din fier forjat încă este la locul ei, blazonul e neatins. Oh, uşa este deschisă! Aici la parter, lângă geam, în încăperea asta mică avea tata biroul şi scăunelul. Mai în spate, în dreapta lângă perete era pe când îndeplinea şi funcţia de administrator, un dulap din fier cu zeci de sertare în care-şi încuia cu nişte lacăte imense, actele. Uite şi scara din lemn, mă mir că n-au ros-o de tot picioarele mele şi ale alor mei, în atâţia ani!

Pe neaşteptate, cineva se apropie de ei.

— Bună ziua, Ioane!

— A, bună ziua doctore! Mă bucur să te văd, fiindcă voiam să te caut să-ţi prezint un coleg de-o profesie cu tine. Şi el a locuit cândva la castel, asemeni ţie!

N-avea cum bănui cât de încântat era doctorul castelului de vizita, anunţată de ieri. Avea chef de vorbă şi dacă musafirul era un confrate medic în străinătate, cu atât mai bine! Pregătise nişte sticle prăfuite în beciul lui de atâta aşteptare, să-i amintească gustul viţei de vie de acasă.

— Îmi pare bine!

— Şi mie!

Doctorii îşi strânseră mâinile, măsurându-se din priviri.

— Aud că vii de peste mări şi ţări…

— Da, numai că-n curtea asta chiar, am copilărit, am făcut năzbâtii, aici mi-am văzut ultima oară părinţii. Parcă ieri îmi ţâţâia inima: fusesem părtaş la o boacănă, împreună cu odrasla castelanelor. Aşteptând deznodământul, credeam c-am terminat-o cu traiul aici, tata cu serviciul la castel!

— Trebuie să fi fost lată de tot dar, cine n-a făcut pozne când era puşti?! Eu unul, mai fac şi acum! Da' de ce ne-am poticnit aici, când putem merge la mine? Locuiesc în aripa stângă şi am tot ce trebuie pentru o discuţie între bărbaţi. Nu-ţi face griji Ionică, tu vei fi *mintea limpede* şi-o să ne tragi de mânecă, de-o fi cazul!

În castel trecură printr-o încăpere mare, cu tavanul pictat, cu linoleum verde pe jos… „Aici e totuşi o şcoală cu spital" răspunse doctorul întrebărilor nerostite ale musafirilor.

— Asta era, pe vremuri, sala de primire a oaspeţilor. Ce mai viaţă! Este oribil linoleumul ăsta şi mă doare inima când ridic capul şi văd tavanul! Ce culori avea şi, cât ţineau castelanele la scenele de vânătoare! Ştiţi, după ce ieşeam de aici cu tata îl rugam să-mi cumpere un ogar ca cel de colo, care fugăreşte căprioarele. Cum o mai fi arătând biblioteca, mai sunt vitrinele acolo? vorbi doctorul cu voce scăzută. Dezamăgirea-i fu mare: fosta bibliotecă era amenajată ca o sală de festivităţi, cu multe scaune şi o scenă mică pentru copii, de sărbători.

— Hotărât lucru, pentru mine locurile, aşa cum sunt acum, nu mai înseamnă nimic. Colega, ziceai că ai un vin bun? Hai să-l încercăm!

— Cu mare plăcere! Poftiţi după mine!

Dorul de casă acumulat în atâţia ani risipiţi în străinătate, interiorul intim şi prezenţa unui camarad din copilărie, toate amplificate plăcut de sticla de vin vechi, dezlegară limba lui Constantin. Colaboratorii din străinătate care-l ştiau ca pe un om sobru, echilibrat şi taciturn, nelungind vorba cu nimeni mai mult decât era necesar, nu l-ar fi recunoscut. În acea seară vorbi mai mult el. Vorbind mereu, îi treceau prin faţa ochilor chipurile părinţilor, plecarea din ţară, meleagurile străine care-l acceptaseră şi, dorinţa lui secretă încă din adolescenţă, de a deveni om important. Devenise, dar cu preţul înstrăinării

de ai lui, care nu mai erau. Şi clădirile astea! Castelul, căsuţa părinţilor, erau la fel însă… diferite. Parcă erau nişte copii micşorate, ale căror originale rămăseseră în urmă, în cotlonul copilăriei lui… Dar Stelian?! Ar fi trebuit să aibă cam aceeaşi vârstă… Totuşi, cum de nu ştia nimeni nimic de soarta lui? Se mângâie cu gândul că de-ar fi păţit ceva rău, cu siguranţă s-ar fi aflat. Hotărî pe loc: trebuia, cu orice preţ, să-l găsească!

— Tată, eu merg la Nicuşor, băiatul de peste drum de casa bunicilor.

— Bine te-ai gândit Ionică, fiindcă oricum, n-ai avea ce învăţa din ce vom discuta noi…

— De fapt, eu vreau să joc un şah.

Plecă, însă de-ar fi rămas, dezvăluirile doctorului Constantin l-ar fi determinat să-şi revizuiască părerea despre istoriile lui Valică şi i-ar fi lămurit, în mare parte, misterul apariţiei bijuteriilor.

Târziu, când el dormea de câteva ore bune, Constantin îşi descărcă sufletul în faţa profesorului şi a doctorului castelului. Taina care-i tulburase uneori nopţile aproape la fel de mult ca şi fuga neanunţată de lângă părinţi, nu mai era tainã:

— Eram copil… Parcă a fost ieri. Cine ştie ce gânduri l-or fi mânat pe fiul nelegitim al castelanelor să facă ce a făcut, n-am să înţeleg niciodată şi ce-i mai rău, nicidecum am gândit eu atunci, nu-s mulţumit.

— La ora asta târzie, toate se amplifică: şi durerea, şi necazurile dar şi regretele, doctore! De-ţi este sufletul greu, dă drumul poveştii! Fiind din copilărie, n-are cum şi decât o poveste, şi noi te-om asculta *la gura sobei*.

— Voi râdeţi, dar anii trăiţi printre străini m-au schimbat. Nu mai cred că ce era rău mai demult poate fi bun acum sau… invers. Când locuiam cu părinţii, în bibliotecă – voi îi spuneţi Sală *de Festivităţi*

— Erau câteva vitrine cu colecţii de bijuterii şi

ceasuri iar pereţii, ca-n muzee, nu se vedeau de tablouri despre autorii cărora şi acum regret că nu ştiu nimic. La ce i-or fi trebuit lui Stelian bijuteriile, doar avea de toate la castel, doamnele îi dădeau orice-şi dorea?! I-am fost complice şi nu-mi pot ierta ce a urmat: voia să spargă vitrinele, să ia ceasurile. Mă gândeam că din *pradă* îmi va da şi mie ceva, m-am oferit să-l ajut… Trebuia să-i aduc o toporişcă şi, când am coborât în curte să i-o aduc, am făcut astfel încât să fiu văzut de oamenii care trebăluiau pe acolo. Aşa, vina avea să cadă doar pe Stelian. Când i-au venit mătuşile nu l-am putut atenţiona şi-am rupt-o la fugă spre casă. Au urmat, pentru mine, nişte ore infernale! Mi-l închipuiam pe Stelian dând vina, pe bună dreptate, pe mine, parcă-l vedeam pe tata concediat…

Pentru aşa o ispravă, cred că ţi-au rupt urechile!

Nu, după cum se vede. Nu-mi venea să cred că scăpasem de pedeapsă! A doua zi am aflat că lacătele vitrinelor erau mereu descuiate…

Cum aşa?!

Castelanele aveau încredere în personalul angajat, iar Stelian era ruda lor…

Bineînţeles, n-avea să-şi păgubească mama, nu?

Până la urmă a făcut-o… cu ajutorul celui care vă vorbeşte!

Aveaţi scuza că eraţi copii…

Eram copii, dar copii răi! O cunoştinţă de-a tatii, *Barna* se numea, povestea că părintele său fusese *bandit*, adică un fel de haiduc, bun sau rău, nu pot şti, dă-i jefuia pe cei avuţi. Îl urmăreau poterele prin zonă însă când să pună mâna pe el, dispărea ca-n pământ! Barna, prietenul tatii, iubea copiii fiindcă n-avea familie. Odată m-a luat cu el să-mi arate nişte pui de iepure, pe malul râului. N-o să-l uit niciodată: era mic de statură, chel şi avea barba jumătate neagră jumătate albă, purta pantaloni din doc albastru care stăteau pe el ca nişte burlane ş-avea o

cămaşă ţărănească, fără guler, despicată în faţă. A luat-o înainte pe malul râului şi-mi zicea: *asta-i cicoarea*, *asta-i gura leului*, *uite şi garofiţa de câmp*! Cel mai mult îi plăceau margaretele! În vremea aceea era un pod, mai mult o punte peste pârâu, pe care am trecut apa. Barna îmi era în faţă, numai că deodată, ia-l de unde nu-i! „Nene Barna, nene Barna! Unde eşti?”, îl strigam dar el parcă intrase în pământ.

Căzuse în apă?

Efectiv, intrase-n pământ! Atunci mi-am amintit ce ne spusese la şcoală ruda ta Ioane, învăţătorul autor al Cărţii de Aur. Ştia de existenţa unui tunel întărit, din piatră, din vremea haiducilor. Se baza când povestea despre asta mai mult pe legendele locului decât pe realităţi istorice şi, ăsta ar fi fost un motiv în plus să nu fac legătura cu ce avea să urmeze. Cine să-şi închipuie că găsisem intrarea în tunelul haiducilor? Ierburile din faţa mea s-au mişcat violent şi dintr-un ascunziş verde s-a ivit capul lui Barna! Lucea în soare ca un balon şi nu mi-am putut stăpâni râsul. M-am apropiat şi am văzut lângă un bolovan mare din pământ uscat care părea o stâncă, gura unei grote! De acolo, Barna a scos de urechi trei pui de iepure. Erau mici, tremurau, aveau ochii roşii şi blăniţa albă ca vata! Curios, am intrat să le văd culcuşul. *„Aici se ascundea taică-meu să-şi dosească avutul*, *până l-au prins*...” Eram tare nedumerit, doar trecusem de atâtea ori pe lângă bolovanii de la intrarea în ascunziş! Tunelul, sau grota – c-aşa-i ziceau unii – era lungă, întunecoasă, ce mai, un ascunziş ideal, un adăpost bun în caz de nevoie. Voiam să merg până la capătul ei, dar am renunţat repede. Înaintam, întunericul devenea mai intens şi mi se părea că văd tot felul de umbre mişcătoare. Am ieşit repede. Ziceam adineauri că eu şi Stelian eram băieţi răi; judecaţi şi voi: Stelian a început să aducă din bibliotecă ceasuri din aur, şi chiar tablouri, fără a se gândi la paguba mătuşilor. Mă-nvinovăţesc că l-am încurajat, că i-am arătat ascunzişul.

Şi ce-aţi făcut cu acele *bunuri*? Le-aţi vândut?

Eu am plecat din ţară şi nu ştiu, poate Stelian o fi vândut totul când au venit zilele negre. Dacă nu, imposibil să nu fi găsit cineva grota, cu tot ce era acolo. De aceea întrebam despre *lucrările de construcţii* pe malul râului… Acum, nu ştiu cum să dau de Stelian. Cine se ocupă de evidenţa populaţiei pe aici? Ca să-mi mai lămuresc nişte neclarităţi, mâine voi merge la grotă fiindcă abia aştept să revăd acele locuri.

XXVI.

Dimineaţa următoare, medicul castelului punea istoria bijuteriilor ascunse numai pe seama sticlelor lui *prăfuite* în beci, de asta se arătă surprins când Constantin îl invită să viziteze împrejurimile:

— N-ai uitat! Aseară am crezut că *te-a atins* vinul meu. Aşa-i dacă nu eşti obişnuit, *te ia de cap*!

— Nici vorbă! Îmi doresc să văd iar locurile, însoţit de prieteni; de câte ori n-am visat tunelul!

— Atunci să mergem în expediţie! Văd că azi l-aţi luat şi pe *junior*.

Ionică îşi văzuse căţelul, curtea bunicilor, şi-i era de ajuns acum, toamna. Altceva era vara când totul era verde şi vântul nu sufla aşa răutăcios. Privi în jur: în stânga după copaci, turnurile castelului se conturau mai bine printre crengile desfrunzite şi, măceşii înalţi păreau o adunătură de beţe golaşe. Dealurile din zare, din spatele castelului, păreau spinările unor animale mari, fabuloase, maronii din cauza ierburilor fără sevă. Sălciile desfrunzite, lăsau libere ochiului, albia şerpuită a râului. Se vedea bine şi barca lui, iar pe celălalt mal bolovanul mare, de după care zvâcnise un iepure. Dacă Valică nu minţise, după el trebuia să fie un *tunel*, *o grotă*. Curios! Tata şi medicul văzuseră sau căutau ceva, şi mergeau chiar spre bolovan!

Nervozitatea lui Constantin crescuse. Privea

concentrat, vizibil preocupat să-şi amintească ceva. Da, acum ştia! Se lăsă pe vine, înlătură crengile şi frunzele uscate, descoperind gura de acces. Geografia locului – nişte trepte din pământ acoperite de arbuşti – o ascundeau perfect.

Ionică îşi aminti de iepuraşul de astă vară, care-l stârnise pe Lupu. De acolo trebuie să fi ieşit! Privea mirat, cum de nu observase atunci intrarea?! Dar… asta dovedea că Valică nu minţise!

— Tată îţi aminteşti ce-ţi spuneam acasă despre nişte obiecte preţioase?

Profesorul se lovi cu palma peste frunte:

— Sigur, şi-mi pare rău că nu te-am putut asculta dar…

Constantine! Constantine!

Doctorul deja intrase în tunel iar confratele de la castel se apropie în pripă:

— De ce ţipi profesore?

— Trebuie să-l ascultăm pe băiat, el ne poate lămuri, în mare măsură. Ionică, regret că n-ai rămas cu noi aseară!

— Ştiu, ş-aş fi păstrat doar pentru mine istoria, până îţi găseai timp să mă asculţi, dacă nu mă luai cu tine aici.

Privi bolovanul, castelul şi râul.

Cel care voia să-mi vândă ceasurile din aur – mai ţii minte, nu le avea chiar de aici din grotă!

— Ei!!!

Pare incredibil, dar individul a intrat în beciul nostru şi de acolo, nu se ştie cum, a ajuns până aici.

Nu se poate, Ionică!

Ba chiar acum m-am convins că, într-adevăr se poate! N-avea cum altfel să descrie gospodăria bunicilor cu lux de amănunte, beciul, castelul şi, mai ales grota!

Castelul, ce-are a face şi castelul?!

Dacă Ionică n-ar fi fost aşa de surprins închipuindu-

şi-l pe Valică acolo, povestea bijuteriilor dovedindu-se adevărată, s-ar fi distrat copios văzând expresiile de stupoare afişate de tata şi de doctorul care insista:

Ce are a face castelul?! L-a descris? Păi atunci, fără îndoială…

Da, v-a cunoscut şi pe dumneavoastră, domnule doctor!

Profesorul, deodată amuzat de expresia voit tragică a doctorului, râse luându-l pe după gât pe băiat:

Ionică, lămureşte-mă şi pe mine că doar îţi sunt părinte, nu? Cine-i personajul ăsta şi cum de-a ajuns prin locurile astea

Îl ştii pe Valică, alias Mitică, *băiatul vesel* după cum îl numim noi…

Cum să nu, doar şi colegii mei îl numesc la fel!

O să-ţi vină greu să crezi, dar el este *eroul*!

Fugi de-aici, măi băiete! Omul acela-i bolnav, nu cred că se descurcă singur, nici măcar pentru a supravieţui, pur şi simplu!

Tată, ştiu că pare imposibil, dar m-am convins nu doar că are bijuteriile, fiindcă mi le-a arătat, ci că trecut prin grota asta.

Medicul castelului asculta tăcut, privindu-l când pe băiat, când pe tatăl lui, intervenind mai târziu:

Mi-l amintesc şi eu pe eroul vostru!

Cum aşa, doctore?

Îţi aminteşti că-n vară te-am rugat să afli ceva despre un fugar?

Cum să nu!

Era chiar Mitică al vostru. L-am ţinut la mine la castel, adică la *Ş coală*, vreo două luni de zile, până a dispărut fără motiv. Abia acum m-am lămurit, dar nu pricep, date fiind cele aflate până acum, de ce avea starea aceea de apatie în maşină, doar devenise bogat, nu? Eu, în

locul lui, săream în sus de bucurie!

Ionică îl privi cu reproş:

Cum de ce? Era bogat dar n-avea bani!

Când va auzi Constantin. Dar apropo, el unde-i?! îl găsiră în grotă, căutând ceva pe jos la lumina lanternei. Înciudat, nu-i lăsă să vorbească:

Prima dată ascunsesem ceasurile într-o cutie de ceai străin care… nu mai este! O fi luat-o Stelian. Priviţi, tablourile încă mai sunt cum le-am lăsat într-un sul din pânză impermeabilă şi hârtie fină.

Atât cât îşi putea da el seama, nu descoperi nicio deteriorare a pânzelor sau a straturilor de vopsea.

Sunt pânze vechi; eu n-am făcut o pasiune din studiul istoriei artelor plastice, însă cred că s-au păstrat bine. Mă şi mir, când îmi amintesc că le-am desprins chiar eu cu cuţitul din rame. Dacă rămâneau la castel, ce se întâmpla cu ele când stăpânele au fost puse pe fugă?!… Li s-ar fi dat foc sau ar fi fost, pur şi simplu, distruse, nu? Le-am salvat! Dacă-l găsesc pe Stelian şi-i restitui tot ce era al familiei lui, am convingerea că-mi voi repara greşeala.

Auzindu-te, domnule Constantin, mă întreb cum poate fi calificat gestul lui Valică?

Păi, după mine, el n-a făcut nimic rău, Ionică! A luat ce-a găsit, dacă lucrurile s-au petrecut cum a spus el. N-am putea vedea şi noi bijuteriile?

Ştiu şi eu… Valică este tare discret şi nu ştiu cum ar suporta gândul de a fi suspectat. Vrea să vândă totul ca să-şi trateze boala, cel puţin aşa am înţeles eu.

Ştiţi ce mă intrigă?

Păi, pe mine mai multe dar spune, doctore!

Locuiesc de ani buni la castel, până acum mă credeam cel mai bun cunoscător al locurilor şi uite, a trebuit să vină cineva – dumnealui adică – din străinătate, să-mi arate o grotă sau tunel, sau peşteră sau cum i-o fi zicând, de care habar n-aveam…

Doctorul necăjit, se aşezase pe pământ, proiectând lumina lanternei pe pereţii verticali.

Tată, cineva a avut grijă de grotă. În beciul bunicilor se văd şi acum urmele hârleţelor, pe când aici sunt întărituri din cărămizi!

Adevărat, tu n-ai auzit povestea lui Barna, haiducul. Pe vremuri, un personaj asemenea celor despre care ai citit sau ai învăţat la şcoală, trăia chiar aici! Dacă era căutat de autorităţi, dispărea inexplicabil, chiar când credeau c-au pus mâna pe el! Bun ascunziş, grota asta! El o fi întărit-o, cu mâna lui.

Tată, ştii ce-i ciudat? Valică îşi aminteşte doar că a intrat în beciul nostru şi că, inexplicabil, s-a trezit aici.

Da? Cum aşa?! Atunci, cu siguranţă, trebuie să-l întâlnesc şi eu.

Bine tată, toţi vrem să-l vedem. Tu, să te convingi că n-a delirat, domnul Constantin să-i vadă bijuteriile, domnul doctor să-l tragă de urechi pentru poznele de astă vară…

Greşeşti Ionică! N-am ce-i reproşa, doar îi promisesem să-l mai vizitez. Este bolnav şi-i tare vulnerabil, psihic vorbind, de aceea mă tem că ne-ar putea suspecta că-i reproşăm dispariţia bijuteriilor din grotă!

* * *

A doua zi Constantin, cu tablourile sub braţ şi bijuteriile din ascunzătoare împachetate bine, mergea spre oraş lăsând în urmă satul natal. Pleca mai supărat decât venise. În anii din urmă amintirile îi fuseseră bântuite obsesiv, seri la rând, de aceeaşi imagine: el, ajutându-l pe Stelian să dosească bijuteriile familiei. Găsirea fostului camarad din copilărie i-ar fi împăcat conştiinţa însă era dezamăgit: cei mai bătrâni dintre săteni îşi aminteau de plecarea castelanelor dar încotro, nu ştia nimeni.

XXVII.

Valică îşi studia colegul de cameră; de ce avea buzele groase, fruntea îngustă şi, de ce era bâlbâit? Dormea mai

toată ziua; abia se întorsese cu faţa la perete.

De când îl recunoscuse în tabloul din medalion, nu-i ma vorbea. Dacă îi luă înapoi *comoara*, adio tratament în străinătate! Oare bijutierul bătrân şi copiii, chiar aveau de gând să-l ajute?

— Valică, ai musafiri! Eşti tare căutat în ultima vreme, băiete! Infirmiera chicoti, el îi aruncă o privire rea şi fără a-i răspunde, merse în sala de primire. Probabil copiii sau bătrânul se hotărâseră să cumpere, sau – inima-i bătea mai tare – să nu cumpere?!

Ce multă lume se adunase în sală! Se aşeză şi luă loc, aşteptându-şi musafirul. Tresări. De ce veneau spre el toţi oamenii aceia?! îl cuprinse panica. Printre ei, băiatul era singurul cunoscut… ba nu, era şi doctorul de la Onăceşti! Ce căuta acolo împreună cu Ionică? îl căutau pe el sau se nimeriseră, din întâmplare, toţi odată?… Nu cumva? Nu, nu se poate, doar el nu făcuse nimic rău, luase câteva lucruri abandonate *în tunel*, de cine ştie cine! Proprietarul, cine-o fi fost acela, trebuia să şi le încuie undeva, doar tunelul nu era al nimănui… Dar dacă băiatul fusese făţarnic şi voia să-i ia ceasurile fără bani?! Dar dacă fata sau bijutierul?… Cine or fi fost însoţitorii? Dacă erau de la poliţie, ce-o să le răspundă când l-or lua la întrebări?

Vizitatorii nu puteau bănui decât în mică parte frământările lui Valică. Fiind internat acolo, firesc, putea avea reacţii inexplicabile faţă de cei din afară, altfel de unde paloarea şi tremurul intens când se apropiau de el?

Primul îi strânse mâna, jovial, medicul castelului.

— Bine te-am găsit băiete!

Valică rezervat, abia-i atinse degetele şi-i ocoli privirea. Ionicăi ghicea spaima şi-l înţelegea. Simţindu-se răspunzător de starea lui încercă să-l liniştească:

— Ţi-i prezint pe tatăl meu şi pe domnul doctor Varduca.

Dumnealui este român dar a venit din străinătate.

Cei doi nu erau poliţişti, pentru moment, situaţia se schimbase total! Dar chiar de-ar fi fost, el putea să nu recunoască nimic. La bijutier mai văzuse cineva ceasurile? Nu. Nu existau martori, deci putea nega totul. Totuşi mai era şi fata aceea, Mirela!… Chiar şi aşa, nu-l vor putea sili să cedeze ceasurile. Era sigur că medicii din Cămin, auzind ce doresc de la el străinii, i-ar trimite imediat la plimbare, doar el este bolnav… Şi cine şi-ar putea închipui că un om bogat ar sta acolo, când ar putea merge la un hotel sau la… Valică nu ştia exact unde, dar îşi închipuia un loc în care stau laolaltă toţi oamenii bogaţi. Termenul *bogat* era cel mai potrivit pentru delimitarea dintre *cei avuţi* şi *ceilalţi*. Era ca şi cum ar fi tras o linie: de partea asta erau oamenii care-şi făceau cumpărăturile zilnic, îşi duceau copiii la şcoală sau mergeau la serviciu, la cinematograf – aceştia erau oameni bogaţi. De cealaltă parte erau săracii: cerşetorii din faţa bisericii, omul acela *numai pe jumătate* care n-avea picioare şi şedea pe o platformă din lemn cu rotile, bătrâna cu spinarea aşa de încovoiată că nu putea vedea decât pământul, colegul lui de cameră care nu ştia cum ajunsese la Cămin. Sărac era şi el fiindcă nu ştia cum să-şi vândă bijuteriile, să poată merge la un spital din străinătate…

Tresări puternic, privindu-l atent pe Constantin. Ionică parcă spusese: *medic român*, *dar în străinătate*!

— Bună ziua…

— Cum te mai simţi, sănătos, voinic?

Valică pricepuse că în spatele întrebării protocolare se ascundea o alta, dar oricare ar fi fost, bine că nu avea de a face cu poliţia.

— Bine, mulţumesc, bine!

— În legătură cu ceasurile…

Valică îl privi dojenitor pe Ionică. Nu pricepuse că ăsta era un lucru care trebuia să rămână numai între ei doi?! Dar, dacă musafirii nu erau poliţişti, or fi fost posibili

clienţi!

— Domnii vor să cumpere?

— Ar vrea, mai întâi, să vadă *marfa*!

— Bine, veniţi în camera mea peste vreo zece minute.

Dacă-i întârzia puţin, avea răgazul să scoată bijuteriile din saltea şi când vor intra, vor fi expuse pe pat doar câteva! Dar colegul, o fi ieşit din cameră?! Deschise cu grijă uşa. Nu plecase însă dormea cu faţa la perete.

Analiză rapid situaţia. Chiar dacă se va trezi de faţă cu străinii, poate n-o să observe aurul de pe pat. Cine ştie, poate acum se ivise marea lui şansă! Căutând în saltea plănuia din nou ce-o să facă cu banii. Îi va ascunde tot acolo, nu pentru mult timp, doar doctorul acela era din străinătate şi când îi va spune cât e de bogat, sigur îl va ajuta să se interneze!

O bătaie scurtă în uşă îl aduse cu picioarele pe pământ.

— Vă rog, vorbiţi încet, colegul meu se odihneşte.

Constantin făcu ochii mari; după atâţia ani n-avea cum să recunoască bijuteriile – nu le privise atent nici când era puşti – dar atâta aur adunat la un loc aproape îl speria. Nu prea ştia ce să spună.

Doctorul de la castel luase în mână un ceas aurit, cu cadranul ca din marmură albă, cu orele marcate prin cifre romane, tot aurii. Îl întoarse şi exclamă:

— Este inscripţionat pe spate, cineva a gravat: „C.0.01114”!

Valică îl mustră din ochi arătând spre Stelian care cu faţa la perete, se mişcase. Doctorul îşi duse mâna la gură şi continuă şoptit:

— Profesore, găseşti o logică a inscripţionării? Tatăl lui Ionică privea atent capacul altui ceas.

— Desigur, numărul de ordine 01114 dovedeşte că

exemplarul face parte dintr-o colecţie. Şi celelalte piese sunt marcate cu numere consecutive. Care-o fi semnificaţia literelor *C.O.*, nu putem şti.

— *Castelul Onăceşti*! aproape strigă Ionică. Bijutierul, domnul Ilie, are multe piese în colecţie, a căror provenienţă este sigură: castelul din Onăceşti.

— Bravo Ionică, asta dovedeşte că ceasurile sunt cele ascunse de mine şi de amicul meu în tinereţe. Sincer să fiu, după atâţia ani, cine le-ar mai putea recunoaşte? Ş-apoi ce ştiam eu despre aur sau rarităţi de colecţie pe atunci? M-am lămurit, acum am de dat nişte telefoane. Bună ziua!

Constantin se întoarse şi ieşi brusc, urmat de ceilalţi, fără să vadă că-n urmă, Valică lăcrima. Iar fusese la un pas de a se îmbogăţi, iar fusese abandonat. Era zăpăcit din cauza atâtor speranţe, spulberate, la fel de repede cât se iscaseră.

— Câinea fffossst aici? reuşi să întrebe Stelian ridicându-se, apoi întorcându-se.

Valică îşi strânse lucrurile de pe pat într-un cearşaf, îl mototoli bine şi-l înghesui sub pernă. Răsuflă uşurat; aşteptă să rămână singur şi le puse la locul lor obişnuit. Deodată tresări: oare era bine să păstreze bijuteriile în cameră acum când atât de mulţi oameni ştiau de existenţa lor? Nu-şi putu răspunde.

XXVIII.

Terasa cofetăriei era cu patru trepte deasupra nivelului străzii. Scaunele din material plastic alb turnat, ca şi mesele uşoare, erau ferite de soare dar şi de ochii locatarilor temporari ai hotelului, cu nişte umbrele mari din pânză roşie, rămase acolo din timpul verii.

— Băiete, o cafea!

Ionică îl privea pe doctorul din Onăceşti *cam dintr-o parte*; aşa vorbeau la şcoală colegii între ei: „*băieţi*, am

făcut-o lată la matematică, *băieţi*, am făcut asta…" Cu tata şi doctorul era altceva, depăşiseră demult vârsta *băieţilor*!

— Trebuie să-l găsesc pe Stelian. Acum ştiu că ce-i aparţinuse se găseşte în camera aceea de Cămin şi aici. Constantin bătu cu palma peste servieta diplomat pe care n-o lăsa din mână nicio clipă.

— Stai puţin! Presupunând că-l vei găsi ce-o să faci, o să-i iei bijuteriile lui Mitică? Ţi se pare corect? Mie nu!

— Ioane, lasă-l deocamdată pe Mitică. N-o să-i iau nimic, dar nu uita: obiectele nu-i aparţin, chiar dacă nimeni n-a reclamat dispariţia lor. Eu sunt mai vinovat ca el dar, nu asta contează acum. Pomeneai de un bijutier care are piese din aceeaşi colecţie, Ionică?

— Pă da, dar…

— Cred că el îmi poate da un capăt al firului.

* * *

Domnul Ilie iar întoarse spre stradă plăcuţa pe care scria *ÎNCHIS*, el fiind încă înăuntru.

— Care-i treaba, dom' profesor? Bijutierul îşi privi oaspeţii pe rând. Pe profesorul Onăcescu cine nu-l ştia în oraş?! Pe Ionică chiar dacă nu-l ştiau mulţi, cel puţin o fată, Mirela, îl ştia foarte bine… Domnul ăsta care părea mai zăpăcit, înalt şi nasul în vânt, seamănă cu un doctor… da, sigur, era medic undeva la ţară. Numai pe domnul acesta elegant, băţos, cu servieta diplomat, nu ştia de unde să-l ia.

— V-am făcut o ofertă zilele trecute, în numele unui… *prieten*, pacient la Cămin.

— Da, şi ţi-am spus că-mi mai trebuie timp.

— Alta-i problema acum. Spuneaţi că ceasurile provin dintr-o aceeaşi colecţie. Atunci nu mai ştiaţi cine vi le-a adus. Acum v-aţi amintit?

Bijutierul îl privea pe Ionică; băiatul se descurcă şi fără acea Mirela lângă el…

— Măi, măi, da isteţ băiat mai ai, domnule profesor! O singură persoană vă poate explica de unde am ceasurile şi bijuteriile – arde-le-ar focul – că de câteva zile nu mai am linişte din cauza lor!… Veniţi cu mine! Nu vă temeţi, nu-i mult de mers, numai până la *Căminul Spital de Boli Cronice*.

Nea Ilie era nedumerit. Ce era cu expresia asta pe chipurile musafirilor, nu ştiau de existenţa spitalului?!

Infirmiera, văzându-i pe musafirii abia plecaţi reîntorşi, nu ştia cum să procedeze. Păreau oameni serioşi, era adevărat, însă de ce reveniseră aşa de repede? Internaţii lor trebuiau menajaţi, trebuiau lăsaţi să se odihnească. Dar era cu ei şi domnul Ilie, asta schimba situaţia!

— Poftiţi domnu’ Ilie! Cu cine vreţi să vorbiţi?

— Sărut mâna! Cu doamna profesoară.

— Ei, domnu’ Ilie… Sunteţi cam de-o vârstă, aşa-i? Ai căutat-o şi ieri… Infirmiera chicoti şi-i făcu din ochi, complice.

— Sunt om bătrân, ia lasă-mă!

Peste câteva minute se ivi în sala de primire a Căminului silueta încă zveltă a profesoarei.

— Da chiar mă bucur, domnu’ Ilie, că v-aţi adus iar aminte de mine!

— Sărut mâna! Vă prezint pe domnul doctor Varduca, domnul doctor din Onăceşti, pe Ionică şi pe tatăl lui

— A, pe domnul profesor îl cunosc, doar suntem… adică, am fost colegi de catedră. Dumnealui este rudă cu acel Varduca, fost administrator al baronului Bamberg?

— Da doamnă, mi-a fost unchi; era fratele tatii.

— Mă bucur domnule… domnule…

— Constantin, Constantin Varduca din Onăceşti!

— Din Onăceşti, ca şi persoana care te interesează pe mata, domnu’ Ilie!

Bijutierul îşi aranjă mai bine ochelarii pe nas:

— Aţi dat de urma ei?

— Când, păcatele mele, doar ieri am vorbit cu mata! Când s-o caut? Prietenii care ar putea şti ceva despre ea sunt în oraş şi eu nu mă mai mişc cum o făceam la douăzeci de ani, dacă mă gândesc bine, nici ca la cincizeci, dar asta-i altă poveste…

Le zâmbi tuturor:

— Mă scuzaţi un moment! Ce, dacă locuiesc aici, credeţi că nu vă pot servi c-o dulceaţă, c-o cafea?

— Mulţumim, nu vă deranjaţi!

— Niciun deranj.

Se instalară în fotolii, pe scaune, dar nu ştiau ce să spună.

Doamna era tare amabilă însă părea că n-avea cum le fi de ajutor.

Când reveni, îşi aprinse o ţigară şi-i zâmbi bijutierului, care o mustra din ochi. Voia s-o admonesteze şi verbal numai că deodată făcu ochii mari, se ridică precipitat în picioare şi deschise speriat gura. Imediat îşi lungi gâtul în sus, încercând disperat să inspire aer iar mărul lui Adam i se mişca inutil, ochii i se înroşiseră şi-i lăcrimau involuntar! Cuprins de-o mare agitaţie, încerca să respire!

— Vai, vai, am uitat s-aduc apă!

Profesoara se pierduse, doctorul din Onăceşti ieşi pe uşă iute, în timp ce Constantin îl lovea cu pumnul peste spate pe bijutier. Când doctorul reveni cu un pahar de apă în mână, bijutierul râdea deşi lacrimile încă-i mai şiroiau pe obraji şi, nimeni nu ştia dacă de necaz sau de bucurie.

— Cât pe ce să mă duc, cât pe ce. Asta-i culmea: cu doi doctori de faţă, într-o unitate medicală, era să mor înecat!

— Daţi paharul ăsta pe gât! Medicul din Onăceşti

făcu o pauză; este prima oară când nu regret că n-am intervenit la timp!

— Şi dumneata doctore, cât pe ce să-mi rupi şira spinării!

— Acum râzi, dar să te fi văzut adineauri…

— Totul este bine când se termină cu bine, gândi cu voce tare bijutierul. Doamnă, bănuiţi ce voiam să vă spun când m-am înecat?

— Bănuiesc…

— Că fumaţi prea mult! Profesoara râse:

— Dacă aş fi mai tânără aş zice că *ţi-a stat în gât fiindcă voiai s*ă *spui o prostie*, dar cum nu mai sunt, spun că ai dreptate.

— La noi, la dirigenţie, când se discută despre nocivitatea fumatului, colegul Paul – invariabil – îl dă de exemplu pe Tudor Arghezi: „A fumat ca un turc şi a trăit 87 de ani!”

— Adică excepţiile întăresc regula, Ionică!

— Lasă tată, doar nu suntem la şcoală!

— Constantine, am o curiozitate: cum vorbea acel Stelian? Aha, era bâlbâit. Bun… Dragii mei, eu nebun nu-s. De acord? Ştiu ce vorbesc? Nu răspunde nimeni, da? Vă spun eu că ştiu. L-am găsit pe Stelian al vostru!

— Nu se poate!!! Adică de ce nu, se corectă Constantin. Unde

— Este?

— Este chiar aici, în Căminul Spiţa

— Asta chiar nu se poate! Profesoara tăcea, aşteptând.

— L-am găsit datorită bijutierului…

Doamna îl privi mustrător pe domnul Ilie; ei îi spusese altceva…

Domul Ilie nu înţelegea nimic. După câte-şi amintea, castelana fusese însoţită atunci demult, doar de

profesoară. Sigur, îşi aducea aminte, erau singure. Atunci cum să ajute el la găsirea unei persoane pe care n-o văzuse niciodată?

— L-am găsit şi datorită doamnei profesoare

— Nu zău!… Să ştiţi că dacă cineva îmi pune cuvintele la îndoială la vârsta mea, mă simt ofensată, jignită şi nu accept!

— Vă rog, daţi-mi voie! Contribuţia dumneavoastră la rezolvarea *cazului Stelian* este următoarea: doamnă, aţi adus dulceaţă, dar aţi uitat apa…

— Mi-am cerut scuze…

— Apoi domnul Ilie s-a înecat…

— Dar…

— Contribuţia mea: am adus apa. Întrebare: de unde?

— Doctore, glumeşti sau… Toţi priveau curioşi.

— *Sau*, doctore, *sau*! Am adus apa din salonul cel mai apropiat, care era al lui… al cui, cine ghiceşte?

Se văzu nevoit să continue, fiindcă nimeni nu înţelegea ce voia să spună.

— Salonul era al lui Mitică, alias Valică sau invers, după cum doriţi. Întrebare de o sută de puncte: pe cine are el coleg de cameră?

Constantin se apropiase de doctor, profesorul şi Ionică se ridicaseră în picioare iar profesoara nu ştia ce să creadă. Locuia de atâţia ani acolo, şi deşi se lăudase cu asta, n-avea cum să-i cunoască pe toţi internaţii. Avea grupul ei de prieteni, primea musafiri, chiar şi pe Valică îl ştia din vedere, dar cine i-o fi fost coleg de cameră, habar n-avea!

— Când am intrat în camera lui să iau apă, Valică nici nu s-a sinchisit să se ridice din pat, o fi crezut că vreau să-i fur *obiectele*. Celălalt ins din încăpere a venit spre mine. M-au frapat buzele lui groase, fruntea îngustă. Avusesem destui pacienţi asemeni lui, cu aceleaşi defecte la

Onăceşti. M-a întrebat: „Ce doriţi?” Zic: „Apă”. „Pentru ce-ce?”; „S-a înecat cineva”. „Bbbine”. Mi-a sărit ţandăra: „Cum adică *Bine*?! Moare omul şi dumneata zici că-i bine?”; „Mmm… Bbine, adică luaţi paharul dde pe ppoliţă!” Ei, ce ziceţi?

— Zic să mergem acolo la ei, măi frate!

Infirmiera, ivită pe hol, îi numără: „Patru, plus doamna profesoară! Or încăpea toţi în camera lui Valică?! Mare şmecher, are musafiri toată ziua!”

DUPĂ UN AN DE ZILE

— Împletirea teoriei cu practica în şcoală cere să se pună un accent tot mai mare pe teorie, o teorie a practicii actuale, aşa cum o cere, alături de tehnicizarea vieţii şi intelectualizarea ei. Exigenţa creşte în toate domeniile de activitate: pentru a supravieţui, ţăranul trebuie să devină agronom, muncitorul operator-tehnician. Orientarea profesională priveşte spre un prezent mai larg, vizează învăţământul superior. Toate disciplinele şcolare sunt folosite pentru a vă oferi vouă, elevilor, date despre diferite profesii…

„Chiar că dirigintele are dreptate”, gândea Ionică, privindu-şi colegii de clasă. Peste câteva zile aveau să termine liceul şi perspectiva vieţii de după aceea îi era neclară. Era obişnuit cu părinţii, cu locuinţa, cu colegii şi şcoala lui, de aceea, desprinderea de toate îl neliniştea. Urma examenul de admitere la o facultate, nu se hotărâse la care.

— Trecând de la general la particular, pentru unii absolvenţi ai liceului, eşecul la examenul de admitere este o tragedie care poate fi urmată de întâmplări neplăcute.

Profesorul tăcu, îşi scoase ochelarii şi-i lăsă pe catedră. Se ridică, merse spre banca din faţa clasei, îşi încrucişă braţele pe piept şi rezemându-se de catedră, continuă:

— De altfel, diferenţiem următoarele categorii: a) Cea mai numeroasă, formată din tinerii care urmându-şi aptitudinile, sunt bine orientaţi de către şcoală şi familie, merg spre profesii potrivite. Aceştia izbândesc, în marea lor majoritate. b) A doua categorie este formată din cei mai ambiţioşi elevi, cu spirit practic, dirijaţi de propria voinţă, încurajaţi de părinţi spre facultăţi la care se intră mai greu, care asigură după aceea o bunăstare materială şi o poziţie aşa-zis" superioară „în societate. Aici creşte procentul celor respinşi la examenul de admitere. „*Dar nu-i nimic, o fată poate sta acasă un an-doi şi, până la urmă, tot intră*", aşa gândesc unii. Ştiu pe cineva care a dat examen de vreo opt ori până a reuşit, dar mă întreb, oare este mai bine să ajungi medic la peste 30 de ani, sau economist, profesor sau inginer, la vârsta potrivită?!

Ionică încercă să şi-o închipuie pe Mirela acasă măturând, scuturând covoarele, ştergând praful sau privind pe geam... „Cum adică *o fată poate sta acasă*, *un an-doi*?! Dacă nu vrea, nu poate!"

— A treia categorie c) Este formată din cei cu aptitudini deosebite pentru arte, cultură în general şi, foarte dotaţi. Includem aici participanţii la olimpiadele şcolare, care fac o adevărată pasiune pentru un obiect, o disciplină. Ultima categorie d) Este a tinerilor care dau examenul doar „*ca să dea*" undeva, fără a-şi putea argumenta alegerea viitoarei profesii. Ştiu pe cineva care după mari eforturi a luat bacalaureatul şi a vrut să se prezinte la admitere însă, numai la *Drept*. Zicea: „Am intrat la facultate pe uşa din faţă şi am ieşit pe cea din spate..." Viitoarea profesie nu trebuie privită prin prisma dificultăţii examenului de admitere: să desfăşori după aceea o activitate care nu te atrage, este o tragedie, de aceea alegerea trebuie făcută astfel ca viitorul candidat să ştie exact în ce constă profesia.

Ionică întoarse capul spre colegul din stânga. Parcă voia să spună: „Să mă văd student, că după aceea..."; cel

din dreapta gânditor, îl privea preocupat pe profesor conştient că-l aşteaptă cel mai greu pas din viaţă, cel mai greu de până atunci. Cu două rânduri mai în faţă, Mirela foarte serioasă, se gândea.

Profesorul se întoarse spre catedră şi scoase din servietă două foi de hârtie, scrise cu litere mărunte.

— Săptămâna trecută v-am dat un test, pe tema orientării profesionale, cum fac eu întotdeauna la clasele terminale. Am selectat câteva răspunsuri şi am tras nişte concluzii. La prima întrebare, referitoare la argumentele alegerii profesiei, 53% dintre voi susţineţi că satisfacţia de a face o muncă plăcută v-a influenţat opţiunea. 10% aţi fost influenţaţi de dificultatea examenului de admitere iar restul de 37% aţi argumentat, de exemplu, aşa: „Doresc să fac o muncă prin care să fiu util societăţii”. Îmi permiteţi un comentariu: argumentul putea fi valabil mai demult dar, mă rog, fiecare spune ce doreşte, de aceea nici nu v-am cerut să semnaţi testele. Cred că asta l-a determinat pe un coleg de-al vostru să spună: „Vreau mulţi bani şi muncă puţină”. Am aici un răspuns care, sincer, m-a emoţionat: „În alegerea profesiei m-am gândit că după aceea îmi voi putea ajuta familia”. Frumos, nu?

V-am mai întrebat dacă o muncă plăcută vi se pare întotdeauna şi uşoară. 45% aţi răspuns afirmativ, 42% negativ, restul v-aţi abţinut. Eu am trecut prin multe în viaţă, de aceea înclin spre răspunsul afirmativ dar, concluziile la sfârşit! Următoarea întrebare suna aşa: „În alegerea profesiei are greutate, în primul rând, cuvântul părinţilor?” 49% aţi spus că nu, 17% da, şi o parte din răspunsuri vreau să vi le citesc: „Are greutate cuvântul părinţilor, ei ştiind mai bine ce este munca şi ce se poate realiza prin ea”. Altul zice: „De cele mai multe ori aşa se întâmplă”, sau: „Dacă eşti sigur de reuşită şi dacă ceea ce vei face îţi place, cuvântul părinţilor nu mai poate schimba nimic”. Ei, ce ziceţi?

Profesorul lăsă foaia jos şi-şi privi elevii. Îi cunoştea bine şi chiar dacă nu semnaseră foile, putea ghici ce scrisese fiecare, după caracter dar şi după reacţiile de atunci, din oră. Unul zâmbea, altul era cu gândul cine ştie unde, altul – foarte atent – îşi nota răspunsurile cele mai interesante. Cei mai mulţi *se prinseseră în joc* şi erau tare îngânduraţi. Firesc, doar peste câteva luni vor lua viaţa în piept şi gata cu şcoala, gata cu tutela părinţilor!

— Următoarea întrebare era despre factorii care influenţează alegerea profesiei: familie, şcoală, profesori, pasiunea pentru o disciplină anume. 56% susţineţi că voi înşivă hotărâţi în ce vă priveşte, 20% sunteţi ghidaţi de şcoală sau anumiţi profesori, 12% îşi datorează opţiunile cunoştinţelor din rândul studenţilor.

Ultima întrebare v-a cam pus pe gânduri: „Eşecul la examenul de admitere este o tragedie?” 36% aţi spus că da, 27% nu, restul aţi preferat să comentaţi. Îmi permit să citez, păstrând după cum am promis, dreptul la anonimat: „Eşecul nu-i o tragedie, pentru că nu s-a sfârşit totul. Este mai bine să fii optimist şi perseverent, cu gândul că locul pierdut este ocupat de altul – mai bun ca tine – ceea ce te face să aspiri la mai mult”; „Nici nu m-am gândit la aşa ceva, nu se pune problema eşecului!”; „Nu vreau să mă gândesc la aşa ceva”.

— Din alte răspunsuri am dedus că-i vorba de băieţi: „Din punctul de vedere al băieţilor eşecul este o tragedie; fetele mai au şi alte variante: măritişul, de exemplu. Eşecul nu este o tragedie dar dacă se repetă devine o catastrofă!” Subliniez un răspuns care mi s-a părut deosebit: „Nu-i o tragedie, şi munca grea trebuie s-o facă cineva. Consider că un om cu studii superioare se deosebeşte de unul fără, doar pe plan profesional. ”; „Eşecul la examen?! N-ar fi o tragedie dar cum voi fi privită de colegii mei, studenţi atunci?! Eşecul, o tragedie? Nu cred, dar îmi închipui că părinţii ar adopta o poziţie foarte dură…”

* * *

De data asta regret că s-a sfârşit ora de dirigenţie fără să ne fi spus şi noi părerile, după ce le-am auzit pe ale colegilor, în sinteza domnului profesor.

Mirela era sinceră. Ionică o conducea acasă, pentru a nu se ştie câta oară. Se potrivea aşa, că după ieşirea de la ore, mergeau acasă împreună, nestingheriţi.

— Pe mine m-a pus serios pe gânduri tema abordată de diriginte. A vorbit mai mult el, spuse Ionică zâmbind, dar… ştii cum se cheamă când vorbeşti singur?

— Păi… monolog!

— Da cum se cheamă când vorbesc doi?

Mirela, de nu l-ar fi cunoscut pe Ionică ar fi putut crede că are de-a face cu un client al *Şcolii Speciale*, de aceea, amuzată, intră în joc:

— Dialog!

— Ba nu, *biolog*…

— Fii serios! Ionică, te-ai gândit vreodată că în curând vom fi *pe picioarele noastre*, că ne vom descurca singuri în viaţă?

şcoală!

— Sigur că da, când am dat testul. Asta a fost scopul, nu?

— Ei, nu-mi răspunde şcolăreşte, băiete! Tocmai am ieşit din

Ionică privea mirat; ce era cu dânsa? Adevărat, examenul de admitere era hotărâtor, dar el avea teoria lui care nu dădea greş: notele lui de la şcoală – niciodată nu fusese tocilar – erau garanţia reuşitei. Nu-i plăceau colegii care nu ştiau decât de învăţătură, nu râdeau, erau izolaţi de ceilalţi, nu participau la şotiile care colorau viaţa de elev.

Mirela era o fată silitoare, răspundea inspirat la ore,

avea o admirabilă atenţie distributivă, vădind o judecată bine ascunsă de chipul ei mereu zâmbitor, care dădea impresia de plutire, de absenţă. Se-ntâmplase odată în ora de biologie să-şi uite privirea mai mult asupra ei. Profesorul le vorbea despre neuroni, iar ea avea deschis şi caietul de istorie, urmând a fi ascultată despre istoria culturii în Franţa secolului al XIX-lea, şi-şi împrospăta datele de naştere ale *impresioniştilor*, pentru care făcuse o adevărată pasiune. *„Ofer trei de zece, puşi în ore diferite, celui care ştie unde întâlnim lichidul interstiţial”*, auzi Ionică. Fără a-şi lua ochii de la Mirela, gândea rapid; cine nu-şi dorea trei de zece?! Se lumină la faţă. Ştia! Ridică mâna… prea târziu! Mirela închisese rapid caietul de istorie şi se ridicase în picioare: *„La sinapse*!” „Ia te uită, eu o credeam cu gândul undeva prin Barbizon! Of, trei de zece nu-mi stricau nici mie…” gândea Ionică.

— Am ieşit din clasă dar, după cum observi am terminat şi ora de dirigenţie!

— Da. În timp ce ascultam procentele acelea, îi vedeam pe Valică, pe tatăl tău, pe domnul Constantin, medicul din Onăceşti, pe domnul Ilie…

— Cum aşa?

— Am pus faţă în faţă destinele lor cu viitorul nostru, al celor care nu ştim încă ce ne aşteaptă în viaţă.

— Mirela, dar noi suntem mai bogaţi, tocmai cu anii noştri mai puţini! Doar nu invidiezi pe cineva pentru bani?

— Categoric, nu. Mă bucur grozav pentru Valică! Atât de mult îşi dorea să meargă în străinătate, să fie tratat de medici buni, să trăiască bine!

— În mare măsură visul i s-a îndeplinit, nu? Este în Elveţia, îmi scrie lunar că este tratat cum dorea, adună bani, nu ştiu de unde, dar ştiu pentru ce: pentru traiul lui de după externare, aici.

— Ştii că medicul din Onăceşti îi pregăteşte o cameră la castel?

— Da. Am observat şi eu slăbiciunea lui pentru el. Are un suflet mare. Ştii de când îl simpatizează pe Valică?

— De când i-a spus că-i *student*... Am auzit că nu acceptă găzduirea acolo.

— Chiar?

— N-o acceptă dacă nu-l va avea coleg de cameră pe Stelian. Zice că datorită lui se va însănătoşi, şi s-ar considera *nu ştiu cum*, dacă nu l-ar ajuta acum când poate. Vezi, asta dovedeşte ce-ţi sugeram: nu trebuie să-i invidiezi pe cei cu bani, fiindcă banii nu înseamnă totul. Ceasurile şi bijuteriile din ascunzătoarea lui Barna se odihnesc în muzeul oraşului unde le şi era locul. N-au fost transformate în bani, totuşi *prietenii noştri* beneficiază de tratament gratuit în străinătate. Spune, nu-i *norocul* cel mai important?

— Da, dar numai dacă dai peste un om ca domnul Constantin!

— El el este cel mai bun exemplu de persoană asupra căreia destinul a acţionat *cum scrie la carte*. Fapt este că a suportat cheltuielile pentru tratamentului Stelian şi Valică, împărţindu-şi norocul.

— Nu uita că aşa şi-a împăcat conştiinţa…

— Putea s-o facă şi altfel dacă şi-ar fi dorit numai asta, dându-i ceva bani lui Stelian şi… gata!

— Totuşi eu cred că se simte acasă numai aici, în ţară.

— I-am văzut ochii la aeroport, când ne-am despărţit de Valică şi Stelian; îi erau tulburi… Îl priveam şi-mi aminteam ce spunea mai demult: *un bărbat nu plânge niciodată*…

— Aşa-i, doar că el se întorsese în copilărie, călătorise în timp spre părinţi, spre vremurile trecute care stârnesc oricui, nostalgii.

— Apropo, de reacţia lui Stelian ce crezi?

— Atunci când s-au revăzut, după atâţia ani? Păi şi el

l-a contrazis pe domnul Constantin, apropo de bărbaţii care nu plâng niciodată. Nu mai putea vorbi, lacrimile îi curgeau şiroi şi, ce-i mai important, şocul revederii fostului camarad din copilărie l-a readus la normalitate. Stelian, aşa bâlbâit cum era, nu-şi mai putea opri vorbele! Am legat spusele lui cu ce ştiam de la domnul Constantin şi a ieşit un adevărat roman. A trăit o dramă dar, cu final fericit. Tratamentul hormonal în străinătate îl va transforma în câţiva ani într-un alt om, ca şi pe Valică, de altfel.

Mirela ştia că Ionică, deşi n-o arătase, suferise împreună cu amândoi *osândiţii fără vină*, fiind alături şi de domnul Constantin, cel frământat de remuşcări târzii. Da, era un băiat sensibil, poate prea sensibil fiindcă nu-i bine să pui chiar totul la inimă. Argumenta când îl aprecia, aşa: *„Unde am ajunge noi oamenii, dacă am pune la suflet întreaga suferinţă a confraţilor*?! *Ar însemna ca nimeni să nu mai râdă, ar trebui să nu mă bucur de zecele de la biologie şi… asta nu se poate*! *Ar trebui să nu ne pese de rezultatul concursului de admitere la facultate, dacă indiferent dacă eşti sau nu deasupra liniei, tot posomorât trebuie să fii…”*!

Deodată Mirela zâmbi, se-ntoarse spre Ionică şi-l sărută pe obraz. Luat pe neaşteptate el se opri din mers, scăpă geanta din mână şi-o privi, neînţelegând ce se întâmplase.

— Ce-a fost asta?!

— Ce să fie? Este că ne putem bucura trăind normal, că ne aşteaptă un examen de admitere…

Ionică îşi ridică geanta, pregătit să-i răspundă, numai că fata dispăruse în fosta grădină a viselor lui, unde era o vilă cu patru apartamente…

SFÂRŞIT

CUPRINS

Capitolul I pag. 9
Capitolul II. pag. 14
Capitolul III. pag. 17
Capitolul IV. pag. 25
Capitolul V. pag. 28
Capitolul VI. pag. 39
Capitolul VII pag. 41
Capitolul VIII. pag 52

Capitolul IX. pag. 53
Capitolul X. pag. 61
Capitolul XI. pag. 63
Capitolul XII. pag. 69
Capitolul XIII. pag. 71
Capitolul XIV. pag. 72
Capitolul XV. pag. 93
Capitolul XVI. pag. 104
Capitolul XVII. pag. 106
Capitolul XVIII. pag. 114
Capitolul XIX. pag. 122
Capitolul XX. pag. 124

Capitolul XXI. pag. 131
Capitolul XXII. pag. 137
Capitolul XXIII. pag. 141

Capitolul XXIV. pag. 144
Capitolul XXV. pag. 151
Capitolul XXVI. pag. 159
Capitolul XXVII. pag. 164
Capitolul XXVIII. pag. 169
După un an de zile pag. 175
Sfârşit pag. 184